Slovenská advokátska komora

4 2019

Ročník XXV | Vydáva Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava | www.sak.sk

bulletin slovenskej advokácie

Viedenský dohovor o diplomatických stykoch a jeho súvislosť s návratovým konaním

Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky
Zistíje sa v praxi pri stíhaní tohtotrestného činu skutočná pravda?

K niektorým zmenám zákona o pozemkových spoločenstvách

Nový vzdelávací poriadok advokátskych koncipientov

Obsah

Aktuálne

2 **ROZHOVOR**
Je radosť predsedať skupine zanietených odborníkov v oblasti trestného práva z celej Európy
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

4 **DISKUSIA**
Prirodzené napätie medzi advokátom a sudcom z pohľadu judikatúry ESĽP
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

Právna teória a prax

6 Viedenský dohovor o diplomatických stykoch a jeho súvislosť s návratovým konaním v zmysle § 123 a nasl. CMP
JUDr. Kristína Absolonová

11 Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ) Zisťuje sa v praxi pri stíhaní tohto trestného činu skutočná pravda? (1. časť)
Mgr. Michal Mikuš

22 K niektorým zmenám zákona o pozemkových spoločenstvách
JUDr. Margita Medveczká

JUDIKATÚRA

29 Európsky zatykač a možnosti eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva

32 Postup súdu pri odstraňovaní rozporov medzi znaleckými posudkami

34 Uchovávanie osobných údajov musí splniť test nevyhnutnosti

Advokácia

SAK

38 Aktuálne udalosti

49 Z marcového zasadnutia predsedníctva SAK

42 Pýta(j)te sa predsedníctva

43 Koncipientske okienko

45 SAK zorganizovala okrúhly stôl s dekanmi právnických fakúlt

46 Povinnosť advokáta vykonať neodkladné úkony po skončení zastupovania

49 Podujatie v Rákociho paláci v Prešove

50 Odhalenie pamätnej tabule v budove SAK

ZAHRANIČIE

52 Advokáti na školách: Vive la langue française!

54 Advokácia v Írsku: „Hrdí na tradície, pripravení na budúcnosť"

59 Spomienky na Medzinárodnú stáž Parížskej advokátskej komory 2018

62 Povinnosť advokáta nahradiť klientovi spôsobenú škodu

65 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

67 Vrámci projektu *HELP in the EU* sa konal medzinárodný seminár o ľudských právach v biomedicíne

68 *Bulletin advokacie* prináša...

Zaujímavosti

70 **LITERATÚRA**
Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

73 O význame organizácie advokácie v komorách
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

75 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*

Milé kolegyne a milí kolegovia,

pomerne dlhú dobu sa v činnosti SAK v rámci vzdelávania advokátskych koncipientov vedú diskusie, či vzdelávanie koncipientov je na požadovanej úrovni.

Za vzdelávanie koncipienta v prvom rade zodpovedá školiteľ – advokát. Môžeme očakávať, že každý školiteľ v rámci koncipientskej praxe zabezpečí kvalitné vzdelávanie svojho koncipienta? Nemyslím si to. Prečo? Pretože každý advokát má iné zameranie, a preto nemôžeme prirodzene očakávať, že školiteľ poskytne vzdelávanie koncipientovi v celom širokom spektre právneho poriadku, aj keď podľa Advokátskeho poriadku má túto povinnosť uloženú.

Slovenská advokátska komora venuje vzdelávaniu koncipientov veľkú pozornosť a zabezpečuje kvalitné pravidelné vzdelávanie na seminároch. Keď po prijatí zákona č. 335/2012 Z. z. pribudla päťročná koncipientska prax, komora reagovala a rozšírila vzdelávanie koncipientov v štvrtom a piatom ročníku praxe novými výberovými seminármi.

Úroveň vzdelávania koncipientov sa dá najlepšie overiť na advokátskych skúškach. A tu je základný problém, výsledky skúšok nám dávajú odpoveď, že vzdelávanie koncipientov nie je dostatočné. Kto za to môže?

Treba sa zamyslieť nad tým, či sú koncipienti dostatočne vzdelaní, keď prichádzajú k nám ako absolventi vysokých škôl. Vzdelávajú ich dostatočne školitelia? Poskytuje SAK dostatočné vzdelávanie koncipientov? Na všetky tieto otázky hľadáme odpovede už pomerne dlhú dobu. Preto sme prijali nový skúšobný poriadok, zaviedli sme pri skúškach test a pripravili sme nový Vzdelávací poriadok, ktorý už obsahuje nový systém vzdelávania koncipientov.

V tomto roku zavádzame tzv. praktické semináre, a pretože po ostatnej novele zákona o advokácii sme sa vrátili opätovne k trojročnej praxi advokátskych koncipientov, tieto pribudnú k už osvedčeným seminárom. Komora pripravila sylaby na tieto semináre, pripravila personálne a technické zázemie. Chceme sa zhostiť toho, aby sme mohli s hrdosťou povedať, že koncipienti budú prichádzať na advokátsku skúšku dobre pripravení a po jej absolvovaní budú odborne reprezentovať naše poslanie a profesiu.

JUDr. Ondrej Mularčík
predseda Vzdelávacieho kolégia SAK

K fotografii na obálke
Slávnostné odhalenie pamätnej tabule v budove SAK dňa 5. apríla 2019. Viac na s. 50.
Foto Darina Stračinová

ROZHOVOR

Je radosť predsedať skupine zanietených odborníkov v oblasti trestného práva z celej Európy

Zhovárame sa s podpredsedom Slovenskej advokátskej komory ***JUDr. Ondrejom Laciakom, PhD.,*** *v ktorého agende sú najmä zahraničné vzťahy a legislatíva, je členom Redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie a predsedom Slovenskej asociácie trestných obhajcov. Predsedníctvo CCBE ho vymenovalo do funkcie predsedu Výboru CCBE pre trestné právo.*

Aké aktivity patria do Vašej agendy podpredsedu SAK?
V prvom rade som zodpovedný za medzinárodné vzťahy komory, ich rozvoj a zvyšovanie reputácie slovenských advokátov v zahraničí. V priebehu dvoch rokov sa nám podarilo uzatvoriť niekoľko bilaterálnych zmlúv so zahraničnými komorami, napr. francúzskou, anglickou, varšavskou. Jedným z cieľov je aj rozšírenie možnosti stáží pre advokátov a advokátskych koncipientov. Veľmi aktívni sme aj v európskych a medzinárodných advokátskych štruktúrach, čoho dôsledkom je, že SAK je uznávanou stavovskou organizáciou aj z pohľadu zahraničia.

Na domácej pôde pôsobím najmä v legislatívnom procese, kde je SAK relevantným subjektom v medzirezortnom pripomienkovom konaní. Zúčastňujem sa aj na rôznych oficiálnych rokovaniach s predstaviteľmi justície alebo prokuratúry s cieľom výmeny informácií a návrhov riešení niektorých systémových „zádrheľov“, ktoré sa v praxi vyskytnú. Chodievam do regiónov na stretnutia s advokátmi, kde máme možnosť komunikácie s kolegami o problémoch, ktoré následne vieme tlmočiť na odborných a politických rokovaniach.

Pozrime sa bližšie na účasť SAK v medzirezortnom pripomienkovom konaní ohľadom legislatívnych návrhov v oblasti trestného práva. Na aké návrhy z dielne ministerstva spravodlivosti komora reaguje?
Slovenská advokátska komora prostredníctvom svojej kancelárie sleduje aktuálne návrhy a informuje o nich pracovné skupiny SAK podľa toho, ktorého odvetvia práva sa primárne týkajú. Sme súčasťou rôznych expertných skupín kreovaných ministerstvom. Každý legislatívny návrh je interne vyhodnotený pokiaľ ide o dopad na výkon advokácie, práva občanov, právny štát, efektivitu právneho systému, vnútorný súlad predpisov, systematiku právneho poriadku a pod. Návrh je zaslaný relevantnej pracovnej skupine na posúdenie a prípadne vypracovanie pripomienok. Pri formulovaní zásadných pripomienok predkladateľ zákona pozve predstaviteľov SAK na rozporové konanie, kde majú obe strany možnosť vysvetliť si zámer návrhu či pripomienok a hľadať spoločné alebo kompromisné riešenia.

V rámci pracovnej skupiny SAK pre trestné právo, ktorej som členom, prebieha dlhodobo debata ohľadom spôsobu novelizovania základných predpisov, ktorými sú trestný zákon a trestný poriadok, keďže mnohé „balíky“ návrhov iných zákonov obsahujú v niektorom z posledných bodov aj novelu trestného zákona alebo poriadku. Sme toho názoru, že tieto by mali byť novelizované vždy samostatne.

V uplynulých dvoch rokoch som sa zúčastnil na viacerých rozporových konaniach, z ktorých spomeniem návrh zákona o ochrane a podpore obetí trestných činov, zákona o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku, ku ktorému sme zorganizovali aj okrúhly stôl so zástupcami ministerstva, prokuratúry a akademickej obce, ďalej to bol

zákon o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti (tzv. whistlebloweri), novela posilňujúca využitie videokonferencií pri výsluchoch, návrhy na efektívnejšie využitie elektronického monitoringu osôb. Často sme pri našich stanoviskách konzistentní so stanoviskami CCBE, ktoré sa prijímali na európskych rokovaniach, kde rovnako aktívne vystupujeme.

■ Aký význam ako podpredseda SAK pripisujete medzinárodným vzťahom?

Za uplynulých takmer 30 rokov novodobej advokácie sa potvrdil význam členstva SAK v regionálnych, európskych i medzinárodných štruktúrach. Účasť na jednotlivých podujatiach a členstvo SAK v jednotlivých organizáciách vždy starostlivo vyhodnocujeme a analyzujeme. Niektoré zahraničné aktivity sú „must", teda nevyhnutné pre vnímanie SAK ako rovnocenného zahraničného partnera a zároveň majú prínos z dôvodu lepšej informovanosti o dianí v Európskej únii. Týka sa to aj oblasti legislatívneho procesu práva Európskej únie, kde SAK môže aktívne vyjadrovať názory nielen k legislatívnym iniciatívam, ale aj ku konkrétnym návrhom nariadení a smerníc, najmä prostredníctvom jednotlivých výborov CCBE. Súčasťou rokovaní v európskych a medzinárodných advokátskych štruktúrach je aj dianie v jednotlivých krajinách v oblasti poskytovania právnych služieb, úrovne právneho štátu a fungovania justície, čo napomáha posúvaniu sa vpred vďaka osvedčeným postupom zahraničných komôr. Zahraničné vzťahy v oblasti advokácie majú nekonfliktný charakter a pomáhajú udržiavať jednotu profesie v Európe. V tomto smere majú nepopierateľný význam a prínos.

■ Ktoré organizácie združujúce advokátov považujete za najdôležitejšie?

Organizácie advokátov možno rozdeliť do dvoch kategórií. Prvou sú tie, ktoré umožňujú len kolektívne členstvo a primárne sa zameriavajú na stavovské otázky a ochranu advokácie ako neoddeliteľnej zložky fungovania právneho štátu. Druhou kategóriou sú organizácie, ktoré umožňujú individuálne členstvo, ponúkajú najmä vzdelávacie a networkingové aktivity a predstavujú pre advokátov zdroj osobného rastu.

Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) patrí do prvej kategórie, združuje advokátske komory. Napriek tomu možno povedať, že každý advokát zapísaný v Slovenskej advokátskej komore je prostredníctvom kolektívneho členstva SAK súčasťou jej aktivít a CCBE reprezentuje jeho záujmy. Či už ide o pripomienkovanie legislatívnych aktov inštitúcií EÚ, ktoré majú dopad na advokáciu alebo základné práva, prípravu odporúčaní, usmernení a stanovísk, CCBE vždy hovorí v mene všetkých advokátov a koná v ich prospech tak, aby sa zachovali základné piliere advokácie, predstavuje tak „hlas" jedného milióna advokátov v Európe.

Z môjho pohľadu advokáta zameraného popri európskom práve najmä na trestné právo je v prípade druhej kategórie najdôležitejšia Európska komora obhajcov (ECBA), ktorá organizuje ročne dve konferencie zamerané na oblasť trestného práva, ale jej úloha spočíva aj v uľahčovaní vzájomných cezhraničných kontaktov európskych obhajcov. Aj v tejto organizácii je možné kolektívne členstvo, ale aj individuálne. Na slovenskej úrovni sme nadviazali na model tejto organizácie aj prostredníctvom Slovenskej asociácie trestných obhajcov (SATO), ktorá sa prvýkrát po dlhšom čase zišla minulý rok na jar. Ďalšie stretnutie je naplánované na máj 2019 v Bratislave a jún 2019 v Košiciach.

Z medzinárodných organizácií je určite najdôležitejšia Medzinárodná advokátska asociácia (IBA), kde má SAK taktiež svojho etablovaného zástupcu JUDr. Katarínu Čechovú. V rámci tejto organizácie sa riešia otázky advokácie na globálnej úrovni.

■ Kde môžu advokáti počuť „hlas" Rady advokátskych komôr Európy (CCBE)?

Jednotlivé stanoviská a odporúčania sa tvoria v rámci zasadnutí pracovných skupín a výborov zložených z advokátov jednotlivých členských komôr. Vzájomne si návrh pripomienkujú a precizujú. Následne je stanovisko prijaté hlasovaním na stálom výbore. Ide o demokratický a transparentný proces. Rovnako sa zohľadňuje názor menšej a väčšej komory. V určitých prípadoch sa vydávajú aj urgentné stanoviská a vtedy prebieha komunikácia mailom. Výsledné znenie CCBE zverejňuje na svojej internetovej stránke a formou tlačovej správy. CCBE je počuť najmä vo vzťahu k inštitúciám EÚ, kde sa vyjadruje v rámci legislatívneho procesu, v rámci vyvolaných stretnutí, v rámci zasadnutí expertných skupín a pod. Takisto sa zvykne vyjadrovať na verejných vypočúvaniach Európskeho parlamentu, zástupcovia Európskej komisie bývajú často pozývaní na zasadnutia výborov CCBE. Ide najmä o tému fungovania trhu právnych služieb a voľného pohybu advokátov, ochranu základných práv a slobôd, práva na prístup k spravodlivosti a pilierov právneho štátu. Na vnútroštátnej úrovni CCBE priamo zasahuje výzvou smerom k predstaviteľom verejnej moci na požiadanie členskej komory v prípade obavy zo zásadného porušenia niektorej zo zásad právneho štátu. Na Súdnom dvore EÚ alebo ESĽP vystupuje ako amicus curiae. Intervenovala aj vo vnútroštátnych konaniach, napr. v prípade dlhodobého zasahovania do dôvernosti vzťahu advokát – klient v podobe hromadného odpočúvania.

■ Nedávno Vás vymenovali za predsedu Výboru CCBE pre trestné právo. Čo pre Vás táto funkcia znamená?

Veľmi si vážim dôveru, ktorú prejavilo predsedníctvo CCBE nielen mne, ale aj celej delegácii SAK pod vedením Mgr. Michala Bužeka a Slovenskej advokátskej komore ako kolektívnemu členovi CCBE. Pridanú hodnotu má aj práca medzinárodného odboru SAK pod vedením jeho riaditeľky Mgr. Michaely Chládekovej, PhD. Členom výboru (CCBE Criminal Law Committee) som už niekoľko rokov, a keďže ide o skupinu zanietených odborníkov v oblasti trestného práva z celej Európy, ktorí sú zástupcami jednotlivých advokátskych komôr, je radosť výboru predsedať. Veľmi aktívne pristupuje k práci výboru tím zo sekretariátu CCBE.

Výbor sa venuje mnohým mne blízkym témam. Ide najmä o procesné záruky obvinených a podozrivých osôb v trestnom konaní, ktoré boli posilnené vďaka európskym smerniciam, no zároveň treba sledovať tak ich vnútroštátnu implementáciu, ako aj identifikovať ďalšie oblasti, ktoré vyžadujú našu pozornosť. Zatiaľ čo opatrenia sa dosiaľ venovali právu na

tlmočenie, prístupu k obhajcovi, právu na informácie v trestnom konaní a ochrane obetí trestných činov, pozornosť sa bude venovať aj úrovni implementácie smernice o posilnení prezumpcie neviny a smernici o právnej pomoci v trestných veciach v jednotlivých členských štátoch. CCBE podporuje iniciatívu ECBA (Roadmap 2020), s návrhom ďalej sa koncepčne venovať témam ako ochrana práv svedkov, prípustnosť dôkazov, náhrada škody nedôvodne stíhaným, či problematike väzby v prípravnom konaní. Táto iniciatíva má za cieľ vyústiť do prijatia smerníc upravujúcich spomenuté oblasti.

Mojím cieľom je, aby Výbor CCBE pre trestné právo prispel k pozdvihnutiu úrovne regulácie základných práv v celej EÚ prostredníctvom ich harmonizácie v unijnom práve, aby právna úprava základných práv v trestnom konaní bola vo všetkých členských štátoch EÚ rovnaká a garantoval sa tak európsky štandard procesných práv podozrivých, obvinených, ako aj poškodených.

■ Do akej miery by sa podľa Vás mali zapojiť slovenskí advokáti do zahraničných aktivít?

V prvom rade by som bol rád, keby kolegovia pociťovali istú hrdosť, že Slovenská advokátska komora je rovnocenným a rešpektovaným partnerom na európskej úrovni, a že sa aktívne zapája do medzinárodných vzťahov. Podpora advokátskej obce je veľmi dôležitá pre mňa a iných zástupcov SAK na medzinárodných fórach, kde zastupujeme všetkých členov SAK. Hoci nie každý advokát poskytuje služby zahraničným klientom alebo sa vo svojej práci venuje medzinárodnému právu, európska legislatíva sa viac-menej týka každého z nás a my ako členská komora CCBE máme možnosť legislatívne návrhy pripomienkovať a sledovať. Informovanosť, ktorá je veľkým benefitom účasti na predmetných európskych rokovaniach vie výrazne napomôcť nastavovaniu procesov do vnútra komory tak, aby sme boli už vopred pripravení na implementáciu práva EÚ do slovenského právneho poriadku.

Odporúčam kolegom, ak im to čas a možnosti dovolia, zúčastniť sa občas na podujatiach so zahraničným prvkom doma či v zahraničí. Verím, že rozširovanie si obzorov v oblasti európskeho práva a medzinárodného networkingu je čas a úsilie dobre investované. Podporujte svojich koncipientov či mladších kolegov, aby sa mohli zapojiť do stáží v zahraničí, čím získajú pridanú hodnotu na trhu právnych služieb, kde presadiť sa, najmä pre mladších kolegov, je stále viac a viac náročnejšie.

DISKUSIA

Prirodzené napätie medzi advokátom a sudcom z pohľadu judikatúry ESĽP

Svoje námety na nové témy, krátke glosy alebo stručné poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu ***office@sak.sk****. Vaše podnety publikačne spracuje* ***JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.***

Plnohodnotný výkon advokácie nás pravidelne vnáša do viac či menej konfliktných a vyhrotených životných situácií. Spôsob, akým sa každý z advokátov vyrovnáva s týmto psychickým napätím je z povahy veci rôznorodý a závisí od individuálnych dispozícií jednotlivca. Možno sa však vždy spoľahnúť na to, že každá ľudská bytosť je nedokonalá.

Žiaľ, nie pri každej príležitosti sa podarí každému z advokátov ovládnuť emócie a zachovať si profesionálny odstup a nadhľad. Nie je asi potrebné bližšie rozvádzať, akými silnými akcelerátormi negatívnych emócií dokážu byť pocity nezákonnosti či skrivodlivosti (tzv. spravodlivý hnev). Tie sa v mnohých prípadoch nanešťastie obracajú proti sudcom a môžu okrem iného viesť k uloženiu poriadkovej pokuty, prípadne k závažnejším následkom vo forme disciplinárnych, priestupkových a trestnoprávnych postihov.

Mnohé podnety z praxe navyše indikujú, že po rekodifikácii civilného procesného práva dochádza postupne k zvyšovaniu počtu uložených poriadkových pokút podľa § 102 CSP; čo je pripisované jednoinštančnosti (definitívnosti) takéhoto opatrenia súdu. Rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty totiž nemožno v sústave všeobecných súdov napadnúť žiadnym opravným prostriedkom.

V danej súvislosti sa tento príspevok zameriava na aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, pokiaľ ide o riešenie načrtnutých hraničných profesionálnych situácií a s tým súvisiace obmedzenie práva advokáta na slo-

bodu prejavu podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Prvý prípad sa týka španielskeho advokáta menom Asunto Rodríguez Ravelo (*Rodríguez proti Španielsku, sťažnosť č. 48074/10, rozsudok z 12. 1. 2016*), ktorého v jeho domovskom štáte sankcionovali za vulgárne slovné prejavy na adresu sudkyne, ktoré uviedol vo svojom písomnom podaní. Išlo o slovné útoky na odbornosť sudkyne, ale aj o vyjadrenia ako *„Sudkyňa sa neváhala uchýliť ku klamstvu, keď tvrdila, že podanie bolo predložené včas"*, *„(...) než aby sa uspokojila s nekonečným počtom trestných činov, ktorých sa v konaní dopustila, sudkyňa sa rozhodla spáchať ďalší (...)* alebo *„Na základe lživej správy sudkyne, v ktorej sú uvedené nepravdivé a zlomyseľné údaje, generálne riaditeľstvo registrov a notárov prijalo odvolanie protistrany a nariadilo, aby bola v katastri nehnuteľností zapísaná iná osoba"*.

Na základe trestného oznámenia sudkyne bol advokát uznaný vinným z trestného činu ohovárania a bol mu uložený peňažný trest vo výške 30 eur denne po dobu deviatich mesiacov (sumárne 8 100 eur), spolu s jednodňovým náhradným trestom odňatia slobody. V odôvodnení odsudzujúceho rozsudku bolo konštatované, že advokát svojím písomným prejavom vážne poškodil česť sudkyne, pričom prekročil hranice legitímneho práva na právnu pomoc klientovi tým, že sa neprofesionálne uchýlil k urážke a ohováraniu.

Odvolanie advokáta nebolo procesne úspešné; rovnako ani jeho ústavná sťažnosť. S námietkou porušenia čl. 10 Dohovoru, garantujúceho ochranu slobody prejavu, však advokát napokon uspel v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva. Ten síce uznal legitímnosť postihu takéhoto správania sa advokáta, avšak zásah do jeho slobody prejavu považoval za neprimeraný. Zdôraznil, že advokáti majú ústredné postavenie pri výkone spravodlivosti ako sprostredkovatelia medzi sporovými stranami a súdmi. Na druhej strane, činnosť súdov, ako zásadných garantov spravodlivosti, nevyhnutne vyžaduje dôstojnosť a dôveru verejnosti. Možno teda od advokátov dôvodne očakávať, že budú prispievať k riadnemu fungovaniu justície a upevňovať dôveru verejnosti v súdny výkon spravodlivosti.

Z hľadiska princípu proporcionality ESĽP uviedol, že správanie sa advokáta vykazovalo nedostatok rešpektu voči sudkyni a nepriamo aj voči súdnemu systému ako takému. Prezentované hodnotiace úsudky pripisovali postupu sudkyne trestnoprávny aspekt, v dôsledku čoho bolo opodstatnené adekvátnym spôsobom advokáta sankcionovať. Na druhej strane je osobitne významné, že nech boli použité akékoľvek expresívne výrazy, nezazneli verejne v pojednávacej miestnosti. S obsahom písomného podania sa mohla oboznámiť iba dotknutá sudkyňa a sporové strany. Napriek všetkej svojej agresivite a urážlivosti boli navyše tieto vyjadrenia súčasťou ochrany práv a oprávnených záujmov klienta.

S odkazom na súvisiacu judikatúru vo veciach *Nikula proti Fínsku, sťažnosť č. 31611/96* a *Morice proti Francúzsku, sťažnosť č. 29369/10* Európsky súd pre ľudské práva akcentoval, že odsúdenie advokáta za trestný čin ohovárania, spolu so závažnosťou uloženého trestu, mohlo negatívne ovplyvniť iných advokátov pri poskytovaní právnych služieb klientom. Pomer medzi ochranou výkonu súdnej moci a potrebou chrániť slobodu prejavu advokátov teda španielske justičné orgány nevyhodnotili adekvátne. Popri konštatovaní porušenia slobody prejavu advokáta mu ESĽP priznal aj spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru, a to vo výške zaplateného peňažného trestu, teda 8 100 eur.

Ako druhý ilustratívny príklad možno uviesť konanie o sťažnosti maďarského advokáta Istvána Kincsesa (*Kincses proti Maďarsku, sťažnosť č. 66232/10, rozsudok z 27. 1. 2015*). Obsah jeho urážlivých vyjadrení na adresu sudcu bol zameraný na zdôraznenie individuálnej nekompetentnosti a osobného odporu sudcu voči jeho klientovi. To advokát prezentoval v rámci námietky zaujatosti, ktorú voči osobe sudcu vzniesol. Pre porušenie etických pravidiel bol advokát následne, v konaní pred stavovskou komorou, uznaný vinným z disciplinárneho previnenia a bol mu uložený peňažný trest 170 000 maďarských forintov (aktuálne cca 530 eur). Rozhodnutie Maďarskej advokátskej komory advokát neúspešne napadol správnou žalobou, ktorú zamietol Krajský súd v Budapešti a jeho rozhodnutie potvrdil aj Najvyšší súd Maďarskej republiky. Ten zároveň v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že dôvodom na uloženie adekvátneho disciplinárneho opatrenia nebola kritika osoby sudcu, ale vyjadrovacie prostriedky, ku ktorým sa advokát uchýlil, a celkový tón, ktorý znižuje dôstojnosť justície ako takej.

Advokát sa obrátil so sťažnosťou na ESĽP, odvolávajúc sa okrem iného aj na vyššie uvedený rozsudok vo veci *Nikula proti Fínsku* (uložená trestnoprávna sankcia, rovnako ako v prípade *Rodríguez proti Španielsku*). Postup maďarských justičných orgánov považoval za rozporný s požiadavkou na legitímnu ochranu slobody prejavu podľa čl. 10 Dohovoru. ESĽP konštatoval, že výroky advokáta priamo znižovali profesionálne schopnosti sudcu a naznačovali úmyselné porušenie zákona. Vzhľadom na advokátove sarkastické a útočné poznámky bol sankčný postup voči jeho osobe vyhodnotený ako opodstatnený a primeraný. Navyše nebola zistená žiadna prekážka, pre ktorú by nemohol advokát podstatu svojich námietok vyjadriť bez použitia urážlivých výrokov na adresu sudcu.

Opätovne bolo v rozhodnutí ESĽP zdôraznené, že v podmienkach materiálneho právneho štátu je od advokáta legitímne očakávané, že popri efektívnom bránení práv svojho klienta bude rovnako efektívne prispievať k riadnemu výkonu spravodlivosti tým, že nebude narúšať dôveru verejnosti v súdny systém.

Záverom možno zdôrazniť, že nech už je konkrétna situácia akokoľvek vyeskalovaná, od advokáta sa vždy vyžaduje profesionálna a neosobná reakcia. Otvorené invektívy voči ktorejkoľvek osobe zúčastnenej na predmete poskytovaných právnych služieb, sudcov nevynímajúc, neprispievajú ku konečnému výsledku a dehonestujú advokátsky stav ako taký. Vecný spôsob plnohodnotnej právnej pomoci klientovi musí byť pre advokáta vždy dostupný a prvoradý. Vyžadujú to nielen interné predpisy SAK a profesionálna úroveň advokáta, ale aj prirodzená noblesa advokátskeho povolania a elementárna ľudská slušnosť. ■

Viedenský dohovor o diplomatických stykoch a jeho súvislosť s návratovým konaním v zmysle § 123 a nasl. CMP

JUDr. Kristína Absolonová

Vzniká maloletým deťom ako rodinným príslušníkom diplomatického zástupcu v krajine prijímajúceho štátu obvyklý pobyt v čase ich pôsobenia v tejto krajine alebo je, naopak, takýto pobyt považovaný len za dočasný? Aké to má následky a vplyv priamo na maloleté dieťa?

I. Úvod

Návratové konania sú nesmierne komplikovanými a obšírnymi konaniami tak po stránke právnej, ako aj po stránke emocionálnej. Často sa stáva, že rodič urobí autonómne rozhodnutie o mieste pobytu dieťaťa bez toho, aby toto rozhodnutie vopred komunikoval s druhým rodičom, relevantným štátnym orgánom ochrany detí alebo súdom a s dieťaťom odíde za hranice do iného štátu alebo sa po dočasnom pobyte v inom štáte odmietne vrátiť späť s dieťaťom do štátu obvyklého pobytu. **Na tomto mieste sa stretávame s pojmom medzinárodný únos detí, kedy sa jeden z rodičov rozhodne opustiť doterajšie miesto pobytu maloletého dieťaťa a premiestni sa s ním na územie iného štátu, často do štátu, odkiaľ rodič pochádza**. Maloleté deti nasledujú vždy svojich rodičov alebo rodiča, putujú medzi krajinami, často si vytvárajú nové sociálne väzby a snažia sa zvyknúť si na nové prostredie na území iného štátu. Ak však dochádza k presunu dieťaťa bez súhlasu oboch rodičov a ide o jeho premiestnenie do iného štátu len na základe rozhodnutia jedného z rodičov, takýmto spôsobom môže dochádzať k vážnemu zásahu nielen do práv dieťaťa, ale aj do práv druhého rodiča, ktorý nemal možnosť sa k zmene bydliska alebo miesta pobytu do iného štátu akokoľvek vyjadriť alebo takémuto konaniu druhého rodiča zabrániť. **V praxi sa pri riešení jednotlivých prípadov stretávame s anomáliami, resp. trhlinami v právnych predpisoch Slovenskej republiky a medzinárodných dokumentoch, ktoré vedú k nemožnosti zabezpečenia najlepšieho záujmu maloletých detí**. V tejto súvislosti poukazujeme na Dohovor o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí z roku 1980 (ďalej len ako „Haagsky dohovor") ako aj na Nariadenie Brusel Rady ES č. 2201/2003 z 27. decembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len ako „Nariadenie Brusel IIa"), ktoré *obsahujú články týkajúce sa právomoci signatárskych štátov, kedy právomoc sa v ich ustanoveniach odvodzuje vždy len* ***od miesta obvyklého pobytu*** *maloletého dieťaťa.*

Čo však v prípade, ak dôjde k neoprávnenému premiestneniu maloletého dieťaťa, ktoré žilo niekoľko rokov s rodičmi na území prijímajúceho štátu, kam bol vyslaný jeden z jeho rodičov ako diplomatický zástupca Slovenskej republiky, späť na územie Slovenskej republiky? Hovoríme o medzinárodnom únose dieťaťa? Vznikol dieťaťu na území prijímajúceho štátu obvyklý pobyt alebo zostal zachovaný jeho obvyklý pobyt na Slovensku i napriek tomu, že tu niekoľko rokov nežije, nenavštevuje školské zariadenie, nie je mu poskytovaná zdravotná starostlivosť a vzhľadom na nízky vek nemá zachované ani sociálne väzby a pôvodné citové zázemie?

II. Prax

V praxi sme sa stretli s prípadom, kedy rodičia spoločne na základe vzájomnej dohody vycestovali na územie prijímajúceho štátu, kam bol otec vyslaný ako diplomatický zástupca Slovenskej republiky. Rodičia v tomto štáte dostali do nájmu byt, maloleté deti prihlásili na povinnú školskú dochádzku a na rôzne mimoškolské aktivity. Rodina sa začala prispôsobovať zmene prostredia, deti sa začali učiť úradný jazyk prijímajúceho štátu a vytvorili si tu sociálne väzby a kontakty. Po niekoľkých mesiacoch sa matka rozhodla opustiť územie prijímajúceho štátu, nadviazala nový partnerský vzťah na území Slovenskej republiky, opustila rodinu a odcestovala späť na Slovensko. V tomto čase rodičia uzatvorili rodičovskú dohodu a dohodli sa, že deti zostanú s otcom v zahraničí, budú tam i naďalej navštevovať školské zariadenie a na územie Slovenska budú chodiť výlučne z dôvodu návštev matky. Všetko bolo v poriadku, bez akýchkoľvek obštrukcií či problémov, otec rešpektoval rozhodnutie matky, pravidelne cestoval niekoľkokrát do roka s maloletými deťmi za matkou, hradil cestovné náklady detí, matku sústavne informoval o maloletých deťoch, o ich potrebách, známkach a zdravotnom stave a pod., prispôsoboval si pracovné povinnosti tak, aby deťom neodoprel právo na druhého rodiča, ktorý za nimi i napriek tomu necestoval, nehradil výživné a vyjmúc zopár telefonických hovorov neprejavoval skutočný záujem o deti. Situácia sa zmenila po takmer troch rokoch života detí v zahraničí, kedy si na území prijímajúceho štátu vytvorili značné sociálne zázemie, boli tu šťastné, spokojné a najmä zastabilizované. Približne v tomto čase matka svojvoľne zmenila dohodu rodičov a dve z troch maloletých detí otcovi nevrátila. **Maloleté deti tak zostali v dôsledku uvedeného neoprávnene zadržané na Slovensku, bez akéhokoľvek kontaktu s otcom, bez prítomnosti ďalšieho súrodenca, bez pokračovania v povinnej školskej dochádzke, na ktorú boli na území prijímajúceho štátu riadne prihlásené,** teda ocitli sa v krajine, kam niekoľko rokov cestovali len za účelom návštev matky, ktorá ich opustila, dlhodobo javila o nich len administratívny záujem a najmä, po dobu niekoľkých rokov nezabezpečovala faktickú starostlivosť o ich osoby. Na druhej strane na území prijímajúceho štátu zostal rodič, ktorý aktívne vykonával svoje rodičovské práva a povinnosti, po odchode matky prevzal plnú starostlivosť o deti, o maloleté deti sa dennodenne staral a zabezpečoval ich stravovanie, hygienické potreby, edukačný režim ako aj vyživovaciu povinnosť v celom rozsahu, pričom dnes v dôsledku jednostranného, vedomého a cieleného konania matky zostal bez ich prítomnosti a ani po príchode na územie Slovenska mu nebol zo strany matky umožnený kontakt s deťmi, resp. mu neboli poskytnuté žiadne relevantné informácie o deťoch.

JUDr. Kristína Absolonová

je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. V súčasnosti pôsobí ako advokátska koncipientka, kde sa zameriava primárne na problematiku rodinného práva a medzinárodných únosov detí. Taktiež sa venuje publikačnej činnosti. Je autorkou knihy Návratové konanie.

Otázkou preto ostáva, či je možné v takomto prípade iniciovať návratové konanie v zmysle § 123 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku? Bude navrhovateľ po podaní návrhu v konaní úspešný? Umožňuje mu takýto postup slovenský právny poriadok s poukazom na vyhlášku č. 157/1964 Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch (ďalej len ako *„Viedenský dohovor“*)?

Cieľom Haagskeho dohovoru ako aj Nariadenia Brusel IIa je zabezpečiť okamžitý návrat dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené do miesta jeho obvyklého pobytu. Oba medzinárodné dokumenty obsahujú pravidlá, resp. ustanovenia týkajúce sa právomoci, uznávania a výkonu rozhodnutí o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré sú priamo aplikovateľné a majú prednosť pred vnútroštátnym právom, pričom ich priama použiteľnosť aj prednosť vyplýva z článku 288 ZFEU.

V tejto súvislosti Nariadenie Brusel IIa primárne určuje len členský štát, ktorého súd má právomoc vec prejednať a právomocou sa v uvedenom kontexte rozumie medzinárodná súdna príslušnosť (čiže to, v ktorom štáte sa bude viesť konanie) a až takto určený štát má podľa svojho vnútroštátneho práva určiť, ktorý z jeho súdov vec prejedná. *V intenciách článku 3 Haagskeho dohovoru a článku 2 ods. 11 Nariadenia Brusel IIa sa rodič dopustí neoprávneného premiestnenia*

maloletého dieťaťa, ak dieťa premiestni od rodiča, ktorý ad 1) má riadne priznané opatrovnícke právo k dieťaťu a ad 2) toto právo v čase premiestnenia dieťaťa aj skutočne vykonával. V praxi sa teda vyžaduje kumulatívne splnenie oboch podmienok, teda jednak právnej stránky, ale aj faktickej stránky veci ako dvoch základných podmienok predpokladaných medzinárodnými dokumentmi pre úspešnosť v návratovom konaní.

Na tomto mieste sa však stretávame so spomínaným problémom vzniku či nevzniku obvyklého pobytu u dieťaťa. **Akým spôsobom môže súd nariadiť návrat dieťaťa do krajiny, kde mu oficiálne nevznikol obvyklý pobyt i napriek tomu, že všetky znaky pojmu obvyklého pobytu boli naplnené?** Legálna definícia obvyklého pobytu neexistuje, túto definíciu neupravujú medzinárodné či vnútroštátne právne normy. Vo všeobecnosti sa však má za to, že krajinou obvyklého pobytu dieťaťa je krajina, v ktorej dieťa dlhodobo žije, má tam vytvorené rodinné a sociálne zázemie, teda rodinu, priateľov, navštevuje tam predškolské alebo školské zariadenie, záujmové krúžky a pod., zároveň je v tomto štáte zdravotne poistené, má tu svojho lekára atď. V rámci Európskej únie zohráva podstatnú úlohu pri interpretácii pojmov Súdny dvor Európskej únie, ktorý sa zaoberal pojmom *„obvyklý pobyt"* v dvoch rozsudkoch (1. Rozsudok z 2. apríla 2009 C-523/07; 2. Rozsudok z 22. decembra 2010 C-497/10 PPU). V zmysle rozsudku z 2. apríla 2009 C-523/07 *„obvyklý pobyt"* vo vzťahu k článku 8 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa je chápaný tak, že ide ***„o miesto, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia***. *Na tento účel treba vziať do úvahy najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu a presťahovanie rodiny do tohto štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti, ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa udržiava v danom štáte. Je na vnútroštátnom súde, aby určil, kde má dieťaťa obvyklý pobyt, majúc na pamäti všetky osobitné skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu"*. Ďalej v zmysle rozsudku ESD z 22. decembra 2010 (Barbara Mercredi proti Richardovi Chaffeovi,C-497/10 PPU) pojem *„obvyklý pobyt"* v zmysle článku 8 a 10 Nariadenia Brusel IIa sa má vykladať v tom zmysle, že *„tento pobyt zodpovedá miestu, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia"*. Je na vnútroštátnom súde, aby určil, kde má dieťa obvyklý pobyt, a zohľadnil pritom všetky osobitné skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu. Uvedenému sa venuje aj Rozsudok ESD C-393/18 zo dňa 17. októbra 2018 a Rozsudok C-512/17 zo dňa 28. júna 2018.

Dostávame sa do situácie, kedy sú maloleté deti, ktoré žili v zahraničí len ako členovia rodiny diplomatického zástupcu tvoriace súčasť jeho domácnosti značne diskriminované, nemajú zabezpečený rovnaký prístup k súdu a spravodlivému súdnemu konaniu ako ich rovesníci, stávajú sa rukojemníkmi jedného z rodičov, ktorí o ich budúcnosti rozhodol svojvoľne bez zistenia ich skutočného záujmu a potrieb. Právne vákuum, resp. trhlina vo forme nešťastne formulovaných článkov Viedenského dohovoru je upravená nasledovne:

Podľa článku 31 Viedenského dohovoru: *„Diplomatický zástupca je vyňatý z trestnej jurisdikcie prijímajúceho štátu. Je taktiež vyňatý z jeho civilnej a správnej jurisdikcie, s výnimkou prípadov, v ktorých ide:*

a) o vecnú žalobu týkajúcu sa súkromnej nehnuteľnosti na území prijímajúceho štátu, okrem ak ju vlastní v zastúpení vysielajúceho štátu pre účely misie;

b) o žalobu týkajúcu sa dedičstva, v ktorom je diplomatický zástupca ako súkromná osoba a nie ako splnomocnenec vysielajúceho štátu vykonávateľom poslednej vôle, správcom dedičstva, dedičom alebo odkazovníkom;

c) o žalobu týkajúcu sa akéhokoľvek slobodného povolania alebo obchodnej činnosti, ktorú diplomatický zástupca vykonáva v prijímajúcom štáte popri svojich úradných funkciách."

Podľa článku 37 Viedenského dohovoru: *„Členovia rodiny diplomatického zástupcu tvoriaci súčasť jeho domácnosti, ak nie sú občanmi prijímajúceho štátu, požívajú výsady a imunity uvedené v článkoch 29 až 36."*

Viedenský dohovor má podľa § 2 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v platnom znení: *„Ustanovenia tohto zákona sa použijú, len pokiaľ neustanovuje niečo iné medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná alebo zákon vydaný na vykonanie medzinárodnej zmluvy"* prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, pričom v dôsledku jeho uplatnenia na území Slovenskej republiky sa dostávame do situácie, kedy je daná právomoc slovenských súdov na rozhodovanie o právach a povinnostiach týkajúcich sa maloletých detí na podklade existencie ich obvyklého pobytu pred vyslaním jedného z rodičov na územie prijímajúceho štátu.

V intenciách citovaných článkov Viedenského dohovoru **pobyt diplomatického zástupcu a jeho rodinných príslušníkov v krajine prijímajúceho štátu je považovaný len za dočasný a končí najneskôr rozhodnutím zamestnávateľa o ukončení jeho vyslania do zahraničia.** Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR má v podstate kedykoľvek možnosť svojho zamestnanca odvolať a predčasne ukončiť jeho pôsobenie v tom ktorom štáte. K takejto skutočnosti môže dôjsť kedykoľvek s tým, že účastník konania môže len ťažko v konaní deklarovať, na akú dlhú dobu bol vyslaný, resp. aj preukázať hodnovernosť týchto tvrdení a istotu, že nedôjde k predčasnej zmene, nakoľko táto zmena nezávisí od jeho osoby a jeho rozhodnutia.

V nadväznosti na status maloletého dieťaťa, jeho odkázanosť na rodiča a v zmysle článkov 29 až 36 Viedenského dohovoru, maloleté dieťa ako člen rodiny diplomatického zástupcu tvoriaci súčasť jeho domácnosti, požíva výsady a imunity uvedené v predmetnom dohovore rovnako ako jeho rodič. **Z tohto dôvodu za súčasnej právnej úpravy maloletému dieťaťu na území prijímajúceho štátu *nevzniká obvyklý pobyt,* čo je zdôvodnené len dočasnosťou ich ďalšieho zotrvania na území cudzieho štátu a nie primárnym úmyslom zostať tu žiť natrvalo**. Načrtnutá problematika vzniku či nevzniku obvyklého pobytu dieťaťa je alarmujúca najmä z dôvodu, že poväčšine súdy v spojitosti s ustálením obvyklého pobytu maloletých detí nepovažujú následne za podstatné zisťovať, kde deti aktuálne žijú a navštevujú školské zariadenia a do akého prostredia sú integrované, keďže ich pobyt v prijímajúcom štáte pretrváva len do času ukončenia dočasného vyslania jedného z ich rodičov. Takýto pobyt má následne len dočasný charakter a nezakladá predpoklad posúdenia ich pobytu v zahraničí na účely zistenia obvyklého pobytu.

V dôsledku uvedeného je dieťa, ktoré žije nepretržite niekoľko rokov v zahraničí (na území prijímajúceho štátu), navštevuje tu školské zariadenie, rôzne mimoškolské aktivity, plynule hovorí miestnym úradným jazykom, je mu tu poskytovaná zdravotná starostlivosť a v priebehu niekoľkých rokov si tu vytvorilo silné sociálne väzby a dokonca tu možno plánuje aj pokračovať v ďalšom vzdelávaní, **uvedené do situácie, kedy v súlade s výsadami a imunitami špecifikovanými vo Viedenskom dohovore, ktoré požívajú jeho rodičia a ktoré sa automaticky uplatňujú aj na jeho osobu, rezultujúce do nezvniku obvyklého pobytu v danom štáte, nemôže očakávať úspešné súdne konanie vo veci jeho návratu do krajiny, ktorú označuje za svoj domov.** Dieťa nebude v tomto konaní vypočuté, súd nebude zisťovať jeho názor, nenariadi sa prípadné znalecké dokazovanie a neuskutoční sa ani šetrenie v mieste posledného bydliska dieťaťa na Slovensku ani na území prijímajúceho štátu. V tejto časti zákonný rámec § 123 CMP totižto vyžaduje, aby súd rozhodol v rozsahu či premiestnenie bolo neoprávnené alebo naopak, či bol naplnený jeden z dôvodov pre nenariadenie návratu maloletého. Súd sa v rámci odôvodnenia uznesenia, ktorým nenariadi návrat maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu bude teda zaoberať výlučne charakterom diplomatického zastúpenia v súvislosti s ustanoveniami Viedenského dohovoru a skutočnosťou, že dieťaťu na území prijímajúceho štátu nevznikol obvyklý pobyt ako základný predpoklad dôvodnosti podania návrhu na nariadenie návratu dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu.

Takýto postup je síce v súlade s medzinárodnými dohodami, no je v priamom rozpore so záujmom a potrebami dieťaťa, ktoré v tomto smere idú do úzadia, z dôvodu, že Viedenský dohovor o diplomatických stykoch uprednostňuje nahlásený trvalý pobyt dieťaťa vo vysielajúcom štáte za jeho posledné miesto obvyklého pobytu i napriek tomu, že toto miesto má len evidenčný charakter a dieťa sem v najlepšom prípade chodí raz do roka na návštevy rodinných príslušníkov.

V tomto smere je zrejme na zamyslenie sa, či nie je na mieste revízia dotknutých článkov a ustanovení **Viedenského dohovoru, kedy by v prípade maloletých detí nedošlo k automatickému určeniu obvyklého pobytu vo vysielajúcom štáte, ale zo strany súdu by došlo k riadnemu skúmaniu zžitia sa dieťaťa v prijímajúcom štátom. Zmenou špecifikovaných ustanovení Viedenského dohovoru by tunajšie súdu mali nepochybne väčšiu voľnosť a nezávislosť, kedy by neboli nútené opomenúť záujem dieťaťa len z dôvodu existencie kontradiktórnych ustanovení Viedenského dohovoru a poznatkom, že odchýlením sa od danej právnej úpravy nemajú možnosť akokoľvek legitímne odôvodniť rozhodnutie vo veci samej. Dôsledným skúmaním či tu nie je potreba legislatívnej zmeny i s ohľadom na záujem dieťaťa, by sa do budúcna predišlo obdobným prípadom a neželaným situáciám, kedy sú deti odtrhnuté od rodiča, s ktorým dlhodobo a plnohodnotne žijú na území prijímajúceho štátu. Nateraz dochádza aplikáciou Viedenského dohovoru vo vyššie načrtnutých životných situáciách,**

sporoch rodičov a pri premiestnení dieťaťa bez alebo proti súhlasu druhého rodiča do inej krajiny k selekcii detí na deti diplomatov a tie ostatné, čo zrejme nie je dobrá vizitka právneho stavu európskej legislatívy a jej zákonov. ■

RESUMÉ

Viedenský dohovor o diplomatických stykoch a jeho súvislosť s návratovým konaním v zmysle § 123 a nasl. CMP

Autorka sa v článku venuje problematike ustálenia pojmu obvyklého pobytu maloletých detí, ktoré boli v dôsledku rozhodnutia rodičov premiestnené na územie prijímajúceho štátu, kam bol vyslaný jeden z ich rodičov ako diplomatický zástupca Slovenskej republiky. Motiváciou autorky na napísanie článku bol záujem o prehĺbenie odbornej diskusie v načrtnutej problematike, ktorá v značnej miere zasahuje do práv maloletých detí, niektoré oproti iným diskriminuje, neumožňuje im vyjadriť svoj názor a v dôsledku jednostranného rozhodnutia jedného rodiča ich núti k návratu do krajiny, v ktorej možno ani nežili, bez možnosti argumentovať alebo dokazovať, prípadne brániť sa takémuto stavu.

SUMMARY

Vienna Convention on Diplomatic Relations in the Context of Child Return Procedure under Sec. 123 et seq. of the Civil Non-Litigation Procedure Code

The author deals with the definition of the concept of habitual abode of minor children who were as a result of their parents' decision moved to the territory of the receiving state, where one of their parents was sent to the diplomatic mission on behalf of the Slovak Republic. The underlying motivation to write this article was to intensify discussion among professionals about this issue, which to a great extent interferes with the minor children's rights, it discriminates against some children, it does not enable them to express their opinion and, as a consequence of a decision made only by one parent, it forces children to return to the country where they have not even lived, without the possibility of presenting arguments or evidence, or without the possibility of resisting and fighting back.

ZUSAMMENFASSUNG

Wiener Übereinkommen über diplomatische Beziehungen und sein Zusammenhang mit dem Rückführungsverfahren im Sinne § 123 und ff. der Zivilaußerstreitordnung

Die Autorin des Artikels widmet sich der Problematik der Stabilisierung des Begriffs gewöhnlicher Aufenthalt minderjähriger Kinder, die zufolge der Entscheidung der Eltern ins Gebiet eines Empfangsstaates, wohin ein Elternteil als diplomatischer Vertreter der Slowakischen Republik entsendet wurde, übersiedelt werden. Der Beweggrund der Autorin zur Abfassung des Artikels war das Interesse an der Vertiefung der Disputation zur bezeichneten Problematik, die in einem beträchtlichen Ausmaß in die Rechte der Minderjährigen eingreift, einige von ihnen gegenüber den anderen diskriminiert und ermöglicht ihnen nicht, ihre Ansicht zu äußern und diese Minderjährigen werden infolge einer einseitigen Entscheidung eines Elternteils zur Rückkehr nach ein Land gezwungen, in dem sie vielleicht auch nicht gelebt haben, ohne dabei die Möglichkeit zur Argumentation oder Beweisführung zu haben bzw. ohne sich gegen einen solchen Zustand wehren zu können.

Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ)
Zisťuje sa v praxi pri stíhaní tohto trestného činu skutočná pravda?
I. časť

Mgr. Michal Mikuš

Autor chce článkom prispieť k zvýšeniu povedomia (nielen advokátov) o relevantných alkohologických poznatkoch a zároveň by rád prispel k vyvráteniu existujúcich mýtov a nesprávnych postupov, či hodnotení, ktoré sa vyskytujú v praxi orgánov činných v trestnom konaní a súdov pri stíhaní trestného činu Ohrozovania pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona. V praxi sa pri obhajobe možno veľmi často stretnúť s objektívne nesprávnymi, ale zato kategorickými názormi orgánov činných v trestnom konaní a súdov v tejto oblasti. Pri takomto nastavení je potom argumentácia obhajoby označovaná za obštrukcie obhajoby, či za: „snahu obžalovaného vyhnúť sa trestnej zodpovednosti a snahu vyvrátiť nevyvrátiteľné", pričom v skutočnosti sa argumentácia opiera iba o súčasné poznatky vedy. Po vznesení námietok spochybňujúcich nesprávne kategorické postoje sa obhajoba so železnou pravidelnosťou stretne s tým, že dotyčná osoba uzatvorí všetky svoje prístupové kanály poznania, odmieta kriticky zhodnotiť vznášané námietky a zotrvá naďalej vo svojom omyle, a to s presvedčením, že jej postup je správny a smeruje k spravodlivému rozriešeniu daného prípadu. Dotyční majú a chcú mať aj naďalej vo veci jasno, bez ohľadu na objektívnu pravdu, a preto akékoľvek snahy o zmeny statusu quo sa nepripúšťajú. Cieľom tohto článku je sprostredkovať aktuálne poznatky z oblasti alkohológie právnickej verejnosti, aby sa status quo mohol zmeniť.

Úvod

Už v dobe rímskej bolo vyslovené: *In criminalibus, probationes debent esse luce clariones*, teda: ***V trestných veciach dôkazy by mali byť nad svetlo jasnejšie***. Táto starorímska maxima platí dodnes, bez zmeny.

Základným predpokladom na uznanie viny za spáchanie ktoréhokoľvek trestného činu je zistenie **skutočného**, nie iba domnelého/pravdepodobného, skutkového stavu. Tento uholný trestnoprávny príkaz vyplýva zo zásady zisťovania skutkového stavu bez dôvodných pochybností[1] (resp. zásady materiálnej pravdy[2] – ďalej bude používané toto označenie) zakotvenej v § 2 ods. 10 Trestného poriadku. Bez tejto zásady si nastavenie moderného trestného práva nedokážeme predstaviť: *„Trestní proces je totiž vždy a v každém systému trestní justice úzko zaměřen na hledání pravdy a zjišťování toho, co se ve skutečnosti stalo."*[3] Legitimita rozhodnutia o vine je daná riadnym preukázaním dôvodnosti obvinenia, a preto

Mgr. Michal Mikuš *je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe. V roku 2018 vydal knihu Stop nezákonným pokutám zaoberajúcou sa obhajobou v oblasti dopravných priestupkov, ktorá je základom projektu dopravnepriestupky.sk. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient.*

1 *„Proto někteří teoretici i praktici nazývají tuto zásadu nikoli zásadou materiální pravdy, ale zásadou zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností. Ale i přes tento název je nepochybné, že nestačí pravděpodobné usvědčení pachatele, nýbrž je třeba dbát o bezpečné a spolehlivé zjištění skutkového základu pro rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení bez důvodných pochybností,"* (Fenyk, J. – Císařová, D. – Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní. 6. vyd.* Praha : Wolters Kluwer, a. s., 2015, str. 111).

je povinnosťou súdu oprieť svoje rozhodnutie o bezpečne zistené a preukázané fakty: ***„Zásada objektivní pravdy vyžaduje, aby soud opřel své rozhodnutí o vině a trestu o jednoznačně zjištěná a bezpečně prokázaná fakta, nikoliv o pouhou pravděpodobnost. Tam, kde nelze bezpečně určit, která z variant skutkového řešení odpovídá skutečnosti, volí soud po vyčerpání všech dosažitelných důkazů tu, která je pro obžalovaného příznivější (č. 46/1963). Z toho plyne, že alternativní skutkové zjištění je zásadně nepřípustné“*** (R I/1966). I keď objektívnu/absolútnu pravdu nemožno zistiť, neznamená to, že by v trestnom konaní platila zásada formálnej pravdy a že by rozhodnutie mohlo byť založené na domnienkach, resp. na domnelom skutkovom stave. Skutkový stav musí byť objasnený na úrovni praktickej istoty[4] (podľa môjho názoru v najvyššom možnom stupni spätného poznania reality). Ustálenie skutkového stavu, ktoré pripúšťa dôvodné pochybnosti o pravdivosti skutkových zistení, je v trestnom práve neprípustné: *„I při této nové formulaci musí být ovšem skutkový základ rozhodnutí soudu bezpečně zjištěn mimo důvodnou pochybnost.* ***Nelze proto požadavek bezpečného skutkového zjištění bez důvodných pochybností zaměňovat s názorem, že stačí pravděpodobné usvědčení pachatele.*** *(Srov. i rozh. č. 13/1993 Sb. rozh. tr.).“*[5] V súvislosti s dôvodnými pochybnosťami sa uvádza, že: ***„dôvodná pochybnosť je taká pochybnosť, ktorá, po starostlivom a nestrannom vyhodnotení všetkých vykonaných dôkazov, sudcovi nedovolí dospieť k jednoznačnému záveru o vine obžalovaného.*** *To znamená, že ide o takú pochybnosť, ktorá má základ v dokazovaní a vyjadruje určitý stav neurčitosti (nejednoznačnosti) v dokazovaní pokiaľ ide o posúdenie viny obžalovaného. Neznamená to však, že by o objasňovanom skutku nesmeli pretrvávať žiadne (akékoľvek) pochybnosti, práve naopak, je celkom pravdepodobné, že v dôsledku realizácie práva na obhajobu buď samotným obvineným alebo prostredníctvom jeho obhajcu sa určité pochybnosti do celého konania vnesú, ale preto, aby bolo možné vo veci vydať konečné rozhodnutie, nemôžu byť tieto pochybnosti dôvodné, t. j. také, ktoré by ani po eventuálnom doplnení dokazovania nebolo možné vysvetliť logickými úvahami sudcu v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov a ktoré by sudcovi nedovoľovali nadobudnúť nezvratné presvedčenie o vine obžalovaného“.*[6]

Pri trestnom čine *Ohrozovania pod vplyvom návykovej látky* podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, je základnou skutočnosťou, ktorá musí byť riadne preukázaná, t. j. bez dôvodných pochybností, existencia stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo v čase spáchania skutku, pričom platí, že stav vylučujúci spôsobilosť je potrebné v každom konkrétnom prípade zisťovať a dokazovať (napr. R 54/1968). Pokiaľ ide o spôsobenie stavu vylučujúceho spôsobilosť v dôsledku požitia **alkoholu** konštatujem, že sa od tejto základnej dôkaznej premisy v praxi upustilo, a preto sú aktuálne vydávané rozhodnutia o vine založené na zistení domnelého skutkového stavu. Skutočný skutkový stav sa aktuálne v praxi podľa môjho názoru nezisťuje. Hlavnými dôvodmi pre moje tvrdenie sú nasledovné fakty:

1. v praxi sa dokazuje spáchanie tohto trestného činu výlučne pomocou výsledku dychovej skúšky,
2. v praxi sa nezisťujú iné faktory ovplyvňujúce mieru ovplyvnenia alkoholom, ako koncentrácia alkoholu v krvi (presnejšie v dychu),
3. v praxi došlo k judikatúrnemu prevzatiu 1-promilového stanoviska súdnolekárskej spoločnosti, a preto sa k veci nevyjadruje znalec.

Tento článok je rozdelený do šiestich bodov, v ktorých sa vyjadrujem k týmto faktom, pričom poskytujem argumentáciu, ktorá vychádza predovšetkým z aktuálnych vedeckých poznatkov (najmä zo súdnolekárskej alkohológie) a z tvrdých dát zistených výskumnou činnosťou (vrátane mojej vlastnej).

1. Problematika nepresnosti dychového analyzátora

Úvodom v krátkosti zhrniem dostupné (základné) zdroje poukazujúce na nepresnosť a preukazujúce nepresnosť dychového analyzátora, presnejšie povedané výsledku dychovej skúšky.

V prvom rade treba uviesť Kováčov bulletinový článok uverejnený v č. 5 roku 2013 s názvom: *Možnosti obhajoby pri ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou*, ktorý sa dá označiť za dobrý úvodník do problematiky. Autor v článku pomerne podrobne popisuje faktory spôsobujúce nepresnosť dychového analyzátora.

2 Prekonanie tejto zásady je spochybňované s čím osobne súhlasím (pozri Záhora, J. a kol. *Dokazovanie v trestnom konaní*. 1. vyd. Praha : Leges, 2013, str. 51). Sám Storch predsa pripúšťal obmedzenosť ľudského poznávania pravdy, a preto ani podľa neho nemohlo ísť o zisťovanie absolútnej pravdy (to je nemožné), ale išlo o priblíženie sa k nej, čo je nepochybne dodnes cieľom každého trestného procesu.

3 Šámal, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. 1. vyd. Praha : CODEX, Bohemia, 1999, str. 34.

4 Kalvodová, V. – Hrušáková, M a kol. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty. 1. vyd.* Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, str. 69 – 71.

5 Fenyk, J. – Císařová, D. – Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní. 6. vyd.* Praha : Wolters Kluwer, a. s., 2015, str. 112.

6 Kalvodová, V. – Hrušáková, M a kol. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty. 1. vyd.* Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, str. 74.

V druhom rade uvádzam medzirepublikovú štúdiu vykonanú pod záštitou Hirta z roku 2010.[7] Na štúdií sa zúčastnilo celkovo 12 súdno-lekárskych pracovísk, z ktorých dve boli slovenské: Ústav súdneho lekárstva a medicínskych expertíz Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine a Súdnolekárske pracovisko Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou v Martine. Výsledkom tejto štúdie bolo zistenie, že iba **20,8 %** výsledkov dychových skúšok sa zhodovalo s výsledkami krvných testov.[8] Autori štúdie spracovali jej výsledky do nasledovnej tabuľky:

	Počty a relativní zastoupení (%) odchylných výsledků						
Odchylka	Shodný výsledek	do 0,1a	0,1 – 0,2a	0,2 – 0,3a	0,3 – 0,4a	0,4 – 0,5a	**nad 0,5a**
(–)		114 (18,7 %)	61 (10,0 %)	43 (7,1 %)	16 (2,7 %)	16 (2,7 %)	**27 (4,4 %)**
(+)		99 (16,2 %)	51 (8,4 %)	23 (3,8 %)	10 (10,6 %)	8 (1,3 %)	**15 (2,5 %)**
Celkem	127 (20,8 %)	213 (34,9 %)	112 (18,4 %)	66 (10,8 %)	26 (4,3 %)	24 (3,9 %)	**42 (6,9 %)**

Veľmi dôležitým zistením tejto štúdie je skutočnosť, že **dychové analyzátory merajú v niektorých prípadoch až extrémne nepresne** (chyba vyše pol promile) – najvyššie zaznamenaná nepresnosť v tejto štúdii, kedy dychový analyzátor nameral viac, ako bola skutočná koncentrácia alkoholu v krvi, bola vo výške 1,34 promile (g/kg), a naopak, kedy nameral menej, bola vo výške 1,86 promile (g/kg). Na uvedené zistenia však prišiel už v roku 2008 Zikmund, keď vykonal rovnaký experiment, pričom jeho výsledkom bolo zistenie, že v 30 % prípadov bol rozdiel medzi výsledkom dychovej skúšky a výsledkom krvného testu **25 % a viac**[9] (1. príklad: výsledok dychovej skúšky 1,27 promile a výsledok krvného testu 2,97 promile; 2. príklad: výsledok dychovej skúšky 1,93 promile a výsledok krvného testu 1,09 promile). Z uvedených štyroch ilustratívnych príkladov vyplýva, že dychový analyzátor sa dokáže pomýliť aj o vyše promile (netvrdím však, že to tak je v každom jednom prípade).

V treťom rade uvádzam niektoré ilustratívne príklady z vlastnej výskumnej činnosti:

1. *rozsudok Obvodného súdu pre Prahu 2, sp. zn. 2T 141/2010*
   dychová skúška vykonaná o 05:00 hod. s výsledkom: 1,94 promile
   krvný test (odber krvi) vykonaný 05:10 hod. s výsledkom: 1,52 promile
2. *rozsudok Obvodného súdu pre Prahu 2, sp. zn. 2T 134/2010*
   dychová skúška vykonaná o 03:45 hod. s výsledkom: 2,58 promile
   krvný test (odber krvi) vykonaný 03:50 hod. s výsledkom: 2,39 promile
3. *rozsudok Obvodného súdu pre Prahu 2, sp. zn. 2T 118/2010*
   dychová skúška vykonaná o 22:13 hod. s výsledkom: 1,92 promile
   dychová skúška vykonaná o 22:35 hod. s výsledkom: 1,27 promile
   dychová skúška vykonaná o 23:10 hod. s výsledkom: 1,26 promile
   dychová skúška vykonaná o 03:05 hod. s výsledkom: 1,45 promile
   krvný test (odber krvi) vykonaný 03:00 hod. s výsledkom: 1,28 promile
4. *rozsudok Obvodného súdu pre Prahu 2, sp. zn. 2T 6/2010*
   dychová skúška vykonaná o 01:10 hod. s výsledkom: 1,27 promile
   krvný test (odber krvi) vykonaný 01:15 hod. s výsledkom: 1,14 promile
5. *rozsudok Obvodného súdu pre Prahu 2, sp. zn. 9T 10/2010*
   dychová skúška vykonaná o 01:35 hod. s výsledkom: 1,47 promile
   krvný test (odber krvi) vykonaný 01:35 hod. s výsledkom: 1,65 promile
6. *trestný rozkaz Okresného súdu Zvolen, sp. zn. 3T/4/2017*
   dychová skúška vykonaná o 01:05 hod. s výsledkom: 1,98 promile
   dychová skúška vykonaná o 01:19 hod. s výsledkom: 1,75 promile
   krvný test (odber krvi) vykonaný 02:20 hod. s výsledkom: 2,09 promile

7 Hirt, M. a kol. *Mezirepubliková česko-slovenská studie kolerace výsledků dechových analyzátorů a výsledků laboratorní analýzy při zjišťování hladiny alkoholu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2010, (roč. 55) č. 1. str. 9.

8 V rámci zachovania objektivity však treba uviesť, že Bauer vzniesol námietku v tom zmysle, že netreba zabúdať nato, že aj pri analýze krvného vzorku plynovou chromatografiou môže dôjsť k pochybeniu analytika, čo spôsobí nepresnosť výsledku (určenia koncentrácie alkoholu v krvi), pričom poukazuje na výsledky celosvetovej sondy „Eurotox" 1990. Faktom však ostáva, že odchýlka vo výške 1,34 alebo 1,86 promile nebola zaznamenaná v prípade sondy „Eurotox" 1990 (nepresnosť pri určovaní koncentrácie alkoholu v krvnom vzorku boli +/– 0,5 promile). Od získania výsledkov sondy „Eurotox" 1990 Bauer zdôrazňuje nevyhnutnosť zachovania postupu *lege artis*, aby nedošlo k chybe pri analýze krvného vzorku [Bauer, M. Bauerová, J. – Šikuta, J. – Šidlo, J. *Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2015, (roč. 60) č. 2, str. 23 (ďalej citované ako „*Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu*"].

9 Zikmund, J. *Stanovení hladiny alkoholu snadno a rychle*? [online, cit. 2018-09-22]. Dostupné na: http://www.zikmund.org.

7. *rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 2T 32/2013*
   dychová skúška vykonaná o 19:43 hod. s výsledkom: 0,90 promile
   dychová skúška vykonaná o 19:48 hod. s výsledkom: 0,73 promile
   dychová skúška vykonaná o 19:50 hod. s výsledkom: 0,83 promile
   krvný test (odber krvi) vykonaný 19:55 hod. s výsledkom: 0,99 promile

Po analýze uvedených zdrojov možno nadobudnúť pochybnosť o otázke presnosti dychového analyzátora, a preto treba začať reálne uvažovať o pravdivosti výsledku dychovej skúšky. Domnievam sa, že nepresnosť dychových analyzátorov je preukázaná skutočnosť, pričom tvrdím, že nepresnosť je zapríčinená konštrukčným princípom dychového analyzátora.

Prečo je dychový analyzátor zo svojej povahy nepresný?

Pochopenie odpovede na túto otázku sa nezaobíde bez poznania konštrukčného princípu dychového analyzátora. Používané dychové analyzátory Policajným zborom SR, ktorými sú Alcotest Dräger 7410, Alcotest Dräger 7510, AlcoQuant 6020 Plus[10] sú založené na elektrochemickej metóde (analyzátory založené na fotometrickej metóde sa v SR nepoužívajú): *„elektrochemická metóda využíva senzor, ktorý oxiduje etanol na acetaldehyd, pričom pri tejto chemickej reakcii vzniká ľahko merateľný slabý elektrický prúd, ktorého výška závisí od množstva premeneného etanolu. Táto metóda nie je ovplyvniteľná acetónom, ktorý je najvýznamnejšou endogénnou prchavou látkou.* ***Jej nevýhodou je možné ovplyvnenie metanolom a dokonca aj izopropanolom.*** *Izopropanol môže v tele vznikať z endogénneho acetónu, ak sa tento nachádza v tele vo vyššej koncentrácii, napr. pri hladovaní, diabetickej ketoacidóze a pod.“.*[11] Pri elektrochemickej detekcii ide o to, že po tom čo človek vdýchne do dychového analyzátora pľúcny vzduch, oxidačne činidlo rozbije molekuly etylalkoholu (CH_3CH_2OH) nachádzajúce sa v tomto vzduchu a následne prepočíta koľko elektrónov bolo v reakcií zobratých (naviazaných na oxidačné činidlo). Na základe tejto reakcie urobí prepočet, ktorého výsledkom má byť určenie koncentrácie etylalkoholu v krvi. Táto metóda je teda postavená na pomerne jednoduchej chemickej reakcií – ide o oxidáciu etylalkoholu (ďalej bude používaný pojem *„alkohol“*). **Dychový analyzátor určuje koncentráciu alkoholu v krvi sprostredkovane z vydychovaného pľúcneho vzduchu, čo je hlavnou príčinou jeho nepresnosti.**

10 Informácia vyžiadaná od Ministerstva vnútra SR na základe infožiadosti podľa zák. č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám, zo dňa 15. 10. 2018, sp. zn. KM-TO-2018/007569-004.

11 Straka, Ľ. Novomeský, F. – Krajčovič, J. – Štuller, F. *Súdnolekárska alkohológia. 1. vyd.* Martin : Osveta, 2011, str. 99 – 100 (ďalej ako *„Súdnolekárska alkohológia“*).

Faktory ovplyvňujúce výsledok dychovej skúšky

Nepresnosť výsledku analýzy vzduchu vykonanej dychovým analyzátorom je spôsobovaná rôznorodými faktormi.

1. Fyzikálne faktory
Ide napr. o teplotu okolia, relatívnu vlhkosť okolia, atmosférický tlak, vibrácie (mechanické otrasy a pod.). Tieto faktory by mal byť súčasný dychový analyzátor schopný pomerne dobre eliminovať, čiže na výsledok dychovej skúšky majú mať minimálny dopad. Čím novší a kvalitnejší dychový analyzátor je, tým lepšie dokáže eliminovať tieto faktory.

2. Chemické faktory
Prítomnosť určitých chemických látok, ktoré sa môžu vyskytnúť v dychu človeka dokáže ovplyvniť chemickú reakciu a skresliť výsledok dychovej skúšky (ide o chemické látky, ktoré sú súčasťou liečív alebo produkty abnormálneho metabolizmu človeka obsiahnuté v rozpúšťadlách alebo priemyselných produktoch, alebo iné plyny). Konštruktéri dychových analyzátorov sa snažia o to, aby dychový analyzátor detegoval iba etylalkohol. Tento cieľ však nie je v praxi zatiaľ dosiahnutý, a preto dychový analyzátor deteguje aj iné chemické látky; predovšetkým ide o iné druhy alkoholov, a to metanol a izopropanol. Chemické faktory majú pri ich výskyte vplyv na výsledok dychovej skúšky, pričom **ich vplyv môže byť zásadný**. V tejto súvislosti dávam do diskusie hypotézu o možnom ovplyvnení analýzy vzorky dychu tiolmi (tioalkoholmi), ktoré sa chemickými reakciami najviac podobajú klasickým alkoholom. Príkladom je chemický vzorec etanolu: CH_3CH_2**OH** v porovnaní s chemickým vzorcom tioetanolu (etantiol): CH_3CH_2**SH**. Chemický základ pre túto hypotézu je ten, že väzba S – H je oveľa labilnejšia ako O – H, čo

znamená, že väzba S – H ľahšie reaguje (ľahšie oxiduje). Treba výskumom overiť, že či pri výskyte tiolu v dychu, ten zoxiduje pri vykonávaní analýzy; teoreticky je to totiž (veľmi dobre) možné. Vznesenie tejto hypotézy priniesol konkrétny prípad z praxe, kde sme nadobudli podozrenie, že dychový analyzátor zobral do analýzy tiež tiol, a to zrejme alyltiol (cesnak), ktorý vznikol v tele kontrolovanej osoby z dôvodu chorobného stavu. Platnosť/neplatnosť tejto hypotézy treba riadne vedecky overiť a výsledok zverejniť. Overovanie tejto hypotézy je aktuálne vykonávané RNDr. Františkom Kaľavským z Prírodovedeckej fakulty UPJŠ (Ústav chemických vied). **Prvotné výsledky potvrdzujú, že tioly ovplyvňujú výsledok dychovej skúšky (výrazne)**.

3. Biologické faktory

Ide o individuálne vlastnosti konkrétneho ľudského organizmu. **Najmä ide o individuálny prepočítací faktor, ktorý nedokáže dychový analyzátor vôbec eliminovať, pretože dychový analyzátor má nastavený všeobecný prepočítací faktor na úrovni 2 100.**[12] *„Legislatívne systémy štátov, ktoré majú detekciu etanolu vo vydychovanom vzduchu inkorporované do svojich právnych noriem ako použiteľný dôkaz, spravidla taxatívne uvádzajú presný pomer medzi koncentráciou etanolu vo venóznej krvi a vo vydychovanom vzduchu. USA tak majú právne zakotvený tento pomer vo výške 2 100 : 1, Veľká Británia vo výške 2 300 : 1.* ***Tento pomer je ustálený pre potreby práva, nie je celkom totožný s biofyzikou kinetiky etanolu v ľudskom organizme, pretože výskumy poukazujú na jeho variabilitu dokonca aj u toho istého testovaného jedinca.*** *Výsledky takéhoto merania sú totiž ovplyvnené nielen dĺžkou výdychu, ale aj predchádzajúcou hyper – či hypoventiláciou či samotnou teplotou dychu. Rovnako je možné detegovať rozdiely pomeru koncentrácie etanolu v žilovej krvi a vo vydychovanom vzduchu v závislosti od toho, či sa vyšetrovaná osoba nachádza v resorpčnej, alebo eliminačnej fáze alkoholickej krivky.“*[13] Všeobecný prepočítací faktor (2 100) platí pri vykonávaní dychovej skúšky pre každého jedného človeka; **individuálny prepočítavací faktor sa pri dychovej skúške neberie do úvahy** (vylučuje to konštrukčný princíp prístroja; súčasné dychové analyzátory ho nevedia zistiť). V zásade ide o totožnú situáciu, ako keby sme dávali všetkým ľuďom rovnakú veľkosť šiat, bez ohľadu na ich individuálnu veľkosť, a na základe poskytnutého ošatenia by sme ich posudzovali. Vplyv individuálneho prepočítacieho faktora na výsledok dychovej skúšky však môže byť u konkrétneho človeka zásadný (pozri Kováčov článok). Nastavenie všeobecného prepočítacieho faktora považujem za najdôležitejší argument pre označenie výsledku dychovej skúšky iba za orientačné zistenie; za dôkaz preukazujúci iba pravdepodobnosť objektívnej reality.[14]

4. Základné predpoklady merania

Pre získanie „presného“ výsledku dychovej skúšky je *condictio sine qua non* zabezpečiť splnenie základných predpokladov na uskutočnenie merania:

- **Neprítomnosť zostatkového alkoholu v dutine ústnej**. Keďže dychový analyzátor vypočítava alkohol z dychu, nie z krvi, je nevyhnutné pri meraní zabezpečiť, aby sa v dutine ústnej nenachádzal u kontrolovanej osoby žiadny alkohol. V opačnom prípade bude výsledok dychovej skúšky nepresný, pričom môže byť až extrémne nepresný. Alkohol sa v dutine ústnej môže vyskytovať nielen po bezprostrednom užití alkoholického nápoja, ale taktiež **po užití liečiv**. Je napr. preukázané, že užitie lieku Stopangin výrazne ovplyvní výsledok dychovej skúšky: *„Experimentálně bylo prověřeno ovlivnění měřené hladiny alkoholu ve vydychovaném vzduchu po aplikaci tohoto přípravku dutiny ústní s následujícími závěry:*

  Bezprostředně po aplikaci léku do ústné dutiny je obsah alkoholu v dechu natolik vysoký, že hladiny jsou přístrojem Alcotest neměřitelné (viz graf 1). Display přístroje je totiž kalibrován pouze do 9,99 ‰.

  V prvních minutách tyto hodnoty velmi rychle klesají a k jejich úplnému vymizení dochází ve většině případů po 1/4 hodině (14 – 16 minutách). **(Pozn. po 6 minútach od aplikácie bola nameraná koncentrácia 0,50 promile, po 8 minútach koncentrácia 0,30 promile.)**

  V ojedinělých případech byly hodnoty pohybující se řádově v setinách promile naměřeny i po 20 minutách. Při poslední dechové zkoušce za 22 minut po aplikaci Stopanginu nebyl v dechu zjištěn žádný alkohol, proto přístroj udal hodnotu 0,00 g/kg alkoholu krvi. ...

  Experiment prověřil výskyt alkoholu ve vydechovaném vzduchu u osob, které si alkohol aplikovali do dutiny ústní. Přístroj Dräger přepočítá zjištěnou hladinu v dechu na hladinu alkoholu v krvi, aniž by detekoval skutečnou hladinu alkoholu v krvi a zda krev nějaký alko-

12 *„Experimentálne práce ale uvádzajú, že prepočítací faktor môže byť od 740 do 3 290,“* (Kováč, P. *Možnosti obhajoby pri ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou*. Bulletin slovenskej advokácie, 2013, č. 5. str. 15).

13 Súdnolekárska alkohológia. str. 101.

14 *„Napriek tomu, že dôkaz alkoholu vo vydychovanom vzduchu má iba* ***orientačný význam*** *umožňujúci jednoznačne vylúčiť ovplyvnenie a v prípade pozitivity je použiteľný v priestupkovom konaní, možno jeho presnosť konfrontovať s výsledkami analýzy krvi za súčasného odberu krvi a analýzy vydychovaného vzduchu,“* (Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu, str. 23.).

hol obsahuje. Proto je třeba doporučit, aby v případě jakýchkoliv pochybností bylo měření přístroje Dräger zopakováno za 15 minut a za 30 minut."[15] Ďalej je notoricky známy fakt, že **po konzumácií niektorých potravín** sa môže v dychu nachádzať alkohol. V roku 2018 martinské súdnolekárske pracovisko vykonalo rozsiahlejší test potravín, ktorého cieľom bolo zistiť ich vplyv na výsledok dychovej skúšky. Výsledkom testu bolo (pre mnohých neprekvapivé) zistenie, že pri mnohých bežných potravinách dychový analyzátor vykonal pozitívnu skúšku. S výsledkami testu bola verejnosť oboznámená, pričom Policajný zbor SR a Straka k testu uvádzajú: *„Upozorňujeme na právo požiadať policajnú hliadku fúkať o 15 minút po zastavení, aby sa z tela odbúral minimálny alkohol zastúpený v niektorých z výrobkov každodennej spotreby," uvádza polícia. Ako vysvetlil docent Ľubomír Straka z Ústavu súdneho lekárstva a medicínskych expertíz Univerzitnej nemocnice Martin, táto čakacia lehota „je nevyhnutná kvôli alkoholovým výparom, ktoré v ústnej dutine ostávajú ešte zhruba 5 až 10 minút v rôznych záhyboch, dutých priestoroch pod plombami či v zubných kazoch." Ako dodal, „meranie môžu skresliť aj ovocné džúsy, ústne spreje s obsahom liehu, lieky a kvapky či dokonca aj grgnutie"*.[16] **V tejto súvislosti poukazujem na fakt, že opakovanie dychovej skúšky po 15 minútach je obligatórne, nezávisiace od obrany kontrolovanej osoby:** *„Vo všetkých prípadoch je nevyhnutné zachovať 15-minútovú čakaciu lehotu na elimináciu ovplyvnenia výsledku prítomnosťou etanolu v ústnej dutine vyšetrovanej osoby či už následkom predchádzajúceho požitia alkoholického nápoja, regurgitácie žalúdočného obsahu, alebo spontánneho gastroezofagálneho refluxu."*[17] Uvedené potvrdil aj Najvyšší súd SR v uznesení, sp. zn. 5 Tdo 71/2014 (R 92/2015): *„Správnosť výsledkov merania musí byť v závislosti od zistenej koncentrácie alkoholu overená* ***prinajmenšom opakovaným meraním,*** *a to v určenom časovom intervale* (pozn. 15 minút), *prípadne ďalšími dôkazmi preukazujúcimi, že meranie bolo vykonané v súlade s výrobcom dychového analyzátora stanoveným, resp. odporúčaným postupom, dodržanie ktorého eliminuje nežiaduci účinok ovplyvňujúcich faktorov a iných rušivých vplyvov."* Opakovanie dychovej skúšky po 15 minútach je vôbec základnou požiadavkou na úvahu o prípustnosti dychovej skúšky do konania, pretože v prvom rade sa ňou má vylúčiť ovplyvnenie výsledku zostatkovým alkoholom v dutine ústnej (nech je z akéhokoľvek zdroja) alebo inou látkou, a v druhom rade slúži na potvrdenie výsledku prvej skúšky.

– **Odbúravacia (eliminačná) fáza trávenia alkoholu.** Trávenie alkoholu v ľudskom organizme prebieha tak, že najskôr sa alkohol vstrebáva do krvi a následne sa začne odbúravať, pričom platí, že vstrebanie a odbúravanie prebieha súčasne, avšak vstrebávanie je rýchlejšie:[18] *„Rýchlosť vstrebania etanolu do krvi je pri pití alkoholických nápojov s obsahom etanolu – 30 obj. % a viac trvá zhruba 30 minút ak bol nápoj požitý nalačno, naraz a v malom množstve; rýchlosť rezorbcie pritom dosahuje spravidla hodnotu 1 g E/min. Vstrebanie etanolu trvá obvykle 60 minút, ak je alkoholický nápoj s obsahom etanolu 30 obj. % a viac požitý naraz a na poloprázdny žalúdok, pričom rýchlosť rezorbcie je pomalšia, obvykle až 1 g E/2 min. Pri pití alkoholických nápojov na plný žalúdok je vstrebávanie etanolu skončené spravidla do 90 minút, pri nadmernej náplni žalúdka do 120 minút."*[19] Ak sa kontrolovaná osoba nachádza vo fáze vstrebávania alkoholu do organizmu, nie je splnený základný fyzikálny predpoklad, z ktorého vychádza dychový analyzátor, a preto dochádza k skresleniu výsledku dychovej skúšky: *„Výsledky hladiny alkoholu v krvi zjištěné dechovým analyzátorem je nutno z odborného hlediska považovat pouze za výsledky orientační a pro potřeby práva v současné době v ČR nepoužitelné. Toto stanovisko je podloženo skutečností, že výsledek získaný z dechových analyzátorů je přepočtem koncentrace alkoholu v krvi z koncentrace alkoholu, změřené ve vydechovaném vzduchu, a opírá se o určité zákonitosti chování organizmu po požití alkoholu.* ***Ty platí s jistou pravděpodobností.*** *Princip uvedeného přepočtu je založen na skutečnosti, že existuje poměr (v určitých mezích však individuální) mezi obsahem alkoholu ve vzduchu plícních sklípků a v žilní krvi* (pozn. vychádza sa z Henryho zákona). *Tento poměr však může být navíc ovlivněn i některými fyzikálními veličinami (např. tělesnou teplotou aj.), což rovněž vede ke zkresleným výsledkům.* ***K výraznějším odchylkám od reálné koncentrace alkoholu v krvi dochází zejména při měření analyzátorem v době, kdy ještě není veškerý požitý alkohol zcela resorbován ze žaludečního traktu do krve."***[20] V praxi sa dajú identifikovať prípady, keď je kontrolovaná osoba v stave vstrebávania alkoholu, pretože vtedy sú výsledky dychovej skúšky buď od seba odlišné v neprirodzenom smere

15 Zelený, M. – Mráz, J. – Pexa, T. – Mazura, I. *Ovlivnění hodnoty hladiny alkoholu měřené analyzátorem Alcotest 7410 fy Dräger sprayem Stopangin*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4, str. 55.

16 Internetový článok: *Veľký test odborníkov: Toto je zoznam potravín, z ktorých nafúkate*. [online, cit. 2018-11-12]. Dostupné na: http://www.tvnoviny.sk/-domace/1927278_velky-test-odbornikov-toto-je-zoznam-potravin-z-ktorych-nafukate.

17 Súdnolekárska alkohológia, str. 100.

18 Dôvodom je fakt, že vstrebávanie alkoholu prebieha v na veľkej ploche tráviaceho traktu (z 20 % v žalúdku a z 80 % na začiatku tenkého čreva v dvanástniku), zatiaľ čo odbúravanie prebieha zo v bunkách pečene tromi enzymatickými metabolickými cestami [alkoholdehydrogenáza z 60 – 90 %, MEOS z 20 – 25 % (ale iba pri vyššej dávke alkoholu), kataláza z 2 %] pomocou relatívne zložitých chemických reakcií (alkoholdehydrogenáza podľa najnovších objavov metabolizuje alkohol už v žalúdku).

19 Bauer, M. – Bauerová, J. *Stanovisko Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti k problematike prepočtov koncentrácie etanolu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2004, (roč. 49) č. 2. str. 22 – 23 (ďalej ako *„Stanovisko SR"*); Vorel, F. *Stanovisko Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k problematice výpočtu koncentrace etanolu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 1999, (roč. 44) č. 4. str. 55 (ďalej ako *„Stanovisko ČR"*).

alebo opakované meranie zistí vyšší výsledok (sinusoidový charakter, značné rozdiely medzi výsledkami). Z vlastnej výskumnej činnosti poukazujem na vyššie uvedený rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 2T 32/2013 a rozsudok Obvodného súdu pre Prahu 2, sp. zn. 2T 118/2010, z ktorých je zreteľné, že výsledky dychových skúšok nekorešpondujú, pretože raz boli vyššie, potom nižšie a potom znova vyššie (sinusoidový charakter). Ďalej uvádzam rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 0T/31/2015, kde je uvedený výsledok prvej dychovej skúšky v hodnote 2,02 promile a druhý výsledok v hodnote 2,15 promile, pričom k opakovaniu došlo iba po 2 minútach od vykonania prvej skúšky. Rovnaká situácia nastala napr. v rozhodnutí Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 4T/59/2015, s tým rozdielom, že výsledky dychovej skúšky boli 1,31 promile a 1,50 promile. V takýchto prípadoch treba konštatovať, že nebola zistená skutočná koncentrácia alkoholu v krvi. Prípady, keď kontrolovaná osoba alkohol už iba odbúrava vyzerajú tak, že každý ďalší výsledok dychovej skúšky má nižšiu hodnotu, pričom musí zodpovedať faktoru beta 60 (pozri nižšie).

– **Správne použitie prístroja.** V prípade akéhokoľvek merania platí, že meranie musí vykonané postupom *lege artis*. Postup merania pomocou dychového analyzátora sa riadi návodom na použitie (pozri R 92/2015). Ak ten nie je dodržaný, výsledok dychovej skúšky nemôže byť prípustný, pretože bol získaný postupom *non lege artis*.

Zo všetkých vymenovaných faktorov sú najvýznamnejšie tie, ktoré sú závislé od človeka, t. j. individuálny prepočítací faktor, fáza trávenia alkoholu a reálny chemický obsah vydychovaného pľúcneho vzduchu. Tieto faktory majú najväčší vplyv na skreslenie výsledku dychovej skúšky a dychový analyzátor ich nedokáže eliminovať. Výrazný vplyv na výsledok môže mať takisto nedodržanie základných predpokladov merania.

V súvislosti s presnosťou merania je potrebné tiež vnímať, že podmienky (prvotnej/pravidelnej) kalibrácie dychového analyzátora sa odlišujú od terénnych podmienok:[21] *„Důležitá je však skutečnost, že měření státních zkušeben v rámci vydávaní atestů jsou zajišťována ethanolovými standardy a probíhají tudíž za „ideálních" podmínek, které se od podmínek v terénu významně liší. Mimo jiné nejsou např. zohledněny vlastnosti matrice – vyšetřované krve, v níž se stanovení alkoholu provádí."*[22] Je nesporné, že dychový analyzátor dokáže určiť presne koncentráciu alkoholu vo vzduchu, ak sú naplnené ideálne laboratórne podmienky a ak je doň fúkaný vzduch z CRM tlakovej bombičky.[23] Takisto je však nesporné, že v terénnych podmienkach, kde nie sú splnené ideálne podmienky merania, a kde do dychového analyzátora vyfukuje jedinečný človek svoj pľúcny vzduch, ktorý je zmesou plynov, musí dochádzať nevyhnutne k skresleniu výsledku dychovej skúšky. Jedna vec je laboratórne meranie, druhá vec je terénne meranie.

2. Ignorancia súčasných vedeckých poznatkov pri dokazovaní

Dokazovanie je ovládané zásadou voľného hodnotenia dôkazov, ktorá umožňuje orgánu činnom v trestnom konaní a súdu vyhodnotiť dôkazy podľa svojho vlastného vnútorného presvedčenia. Táto zásada je však nevyhnutne obmedzená tým, že hodnotenie dôkazov nemôže odporovať súčasným vedeckým poznatkom: *„Je to důsledek zásady volného hodnocení důkazů, která umožňuje, aby soud rozhodoval vždy v souhlase se svým vnitřním přesvědčením, které však musí být nabyto zákonným procesním postupem a nesmí být v rozporu s objektivní pravdou a* ***se současným stavem vědy,"*** (R 62/1973). Napriek tomuto nutnému obmedzeniu v praxi dochádza k ignorovaniu aktuálnych vedeckých poznatkov pri ustaľovaní skutkového stavu:

1. **Nezisťovanie všetkých faktorov ovplyvňujúcich mieru ovplyvnenia alkoholom a judikatúrne prebratie 1-promilového súdnolekárskeho stanoviska**
   Týmto pochybením sa zaoberám v ďalších bodoch tohto článku.
2. **Ignorovanie odchýlky merania**

Dychový analyzátor je meradlo a každé meradlo má svoju odchýlku merania. V slovenskej praxi som sa nestretol s tým, že by od nameranej hodnoty odpočítaval orgán činný v trestnom konaní, súd alebo správny orgán odchýlku merania.[24] Podľa názoru najvyššieho súdu sa však odchýlka jednoznačne odpočítavať musí: *„U obvineného bola v kritickom čase nameraná hodnota*

20 *Stanovisko Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k problematice vyšetřování hladiny alkoholu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2005, (roč. 50) č. 3. str. 50.

21 Vyhláška Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky č. 210/2000 o meradlách a metrologickej kontrole, príloha č. 25. Opatrenie všeobecnej povahy Českého metrologického inštitútu č. 0111-OOP-C040-17 (dostupné na: https://www.cmi.cz/node/212). V týchto dokumentoch sú popísané faktory ovplyvňujúce meranie a podmienky, za ktorých sa vykonáva overovanie dychových analyzátorov v SR a ČR.

22 Dielo cit. v pozn. 20.

23 V CRM bombičke je určitá koncentrácia alkoholu v dusíku, ktorú musí dychový analyzátor správne detegovať, t. j. nesmie prekročiť stanovenú odchýlku pri stanovenom počte skúšok; vtedy dostane overenie. Pri overovaní sa neanalyzuje ľudský vzduch.

24 V rámci výskumu vykonaného v mojej diplomovej práci som posúdil 677 rozhodnutí Okresného dopravného inšpektorátu v Banskej Bystrici, 296 rozhodnutí Okresného dopravného inšpektorátu Bratislava I., 225 rozhodnutí Okresného súdu Banská Bystrica a 144 rozhodnutí Bratislava I., ktorými boli obvinení potrestaní za spáchanie trestných deliktov spočívajúcich v jazde pod vplyvom alkoholu (v stave vylučujúcom spôsobilosť).

0,71 mg/l alkoholu v dychu. Pri opakovanej dychovej skúške realizovanej s odstupom 21 minút bola u obvineného nameraná hodnota 0,79 mg/l. Z certifikátu o overení analyzátora dychu mimo iné vyplýva, že miera nepresnosti tohto meradla bola stanovená na úrovni 5 %." [uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Tdo 71/2014 (R 92/2015)]. Argumentom proti odčítavaniu odchýlky je tvrdenie, že vzhľadom na vyššie nastavený všeobecný prepočítací faktor (2100) by už bolo jednoducho príliš v prospech páchateľov trestných činov odčítavať odchýlku merania dychového analyzátora. S týmto argumentom nemôžem súhlasiť jednak z dôvodu zákazu vyhodnocovania dôkazov v rozpore so súčasnými poznatkami vedy, a jednak z dôvodu platnosti zásady materiálnej pravdy a *pravidla in dubio pro reo*.

3. Ignorovanie faktoru beta 60

Faktor beta 60 (angl. beta slope, alcohol burn-off rate) označuje súdnolekársky uznávanú rýchlosť odbúravania alkoholu z krvi človeka: *„**Rýchlosť eliminácie etanolu – beta 60 = 0,12 – 0,20 g/kg**; pričom v individuálnych prípadoch môže znalec pripustiť aj nižšie, resp. vyššie hodnoty beta 60; beta 60 pri koncentrácii 0,5 g/kg je spravidla 0,11 – 0,13 g/kg; k takejto eliminácii dochádza aj ku koncu eliminácie z vyšších koncentrácií, keď koncentrácia etanolu v krvi klesne pod 0,5 g/kg; eliminácia etanolu začína ihneď na počiatku požívania alkoholického nápoja."*[25] Je teda stanovené, že alkohol sa z ľudského tela odbúrava vo všeobecnosti rýchlosťou 0,12 – 0,20 promile za hodinu. Tento jednoduchý vedecký poznatok je v praxi veľmi často ignorovaný. Problematiku rozpíšem v jednom ilustratívnom príklade a ďalej poukážem na niekoľko extrémnych príkladov z rozhodovacej činnosti (v tejto súvislosti zdôrazňujem, že som vybral iba extrémne prípady, treba však podotknúť, že vo veľkom množstve prípadov bola rýchlosť odbúravania 0,50 až 1,00 promile za hodinu, čo je rovnaký problém, akým sú uvedené extrémy):

- *Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 0T/16/2015*. V tomto prípade súd vychádzal pri rozhodovaní z dvoch výsledkov dychových skúšok:
  1. vykonaná o 06:41 hod. s výsledkom: 2,88 promile,
  2. vykonaná o 07:08 hod. s výsledkom: 1,71 promile.
  Ak odpočítame faktor beta 60 za pol hodinu (0,06 – 0,10 promile) od prvého výsledku 2,88 promile, tak v prípade jeho pravdivosti by výsledok druhej dychovej skúšky musel byť 2,78 – 2,82 promile. Druhý výsledok však ukázal hodnotu 1,71 promile, čo značí, že za 27 minút sa mala znížiť koncentrácia alkoholu v krvi o 1,17 promile, **čo je 2,34 promile za hodinu**. Z fyziologického hľadiska je vylúčené, aby ľudský organizmus dokázal za 30 minút odbúrať vyše 1 promile alkoholu z krvi.
- *Trestný rozkaz Okresného súdu Čadca, sp. zn. 0T/14/2017*. Prvý výsledok dychovej skúšky: 5,71 promile, opakovanie po 15 minútach, druhý výsledok: 2,52 promile. V tomto prípade mal obvinený odbúrať za 15 min. 3,19 promile, **čo je 12,76 promile za hodinu.**
- *Trestný rozkaz Okresného súdu Levice, sp. zn. 0T/56/2017*. Prvý výsledok dychovej skúšky: 3,73 promile, opakovanie po 20 minútach, druhý výsledok: 1,17 promile. V tomto prípade mal obvinený odbúrať za 20 min. 2,56 promile, **čo je 7,68 promile za hodinu.**
- *Trestný rozkaz Okresného súdu Košice II, sp. zn. 0T/67/2018*. Prvý výsledok dychovej skúšky: 3,27 promile, opakovanie po 16 minútach, druhý výsledok: 2,04 promile. V tomto prípade mal obvinený odbúrať za 16 min. 1,23 promile, **čo je 4,92 promile za hodinu.**
- *Trestný rozkaz Okresného súdu Bratislava III, sp. zn. 0T/188/2018*. Prvý výsledok dychovej skúšky: 2,31 promile, opakovanie po 15 minútach, druhý výsledok: 1,17 promile. V tomto prípade mal obvinený odbúrať za 15 min. 1,14 promile, **čo je 4,56 promile za hodinu.**
- *Trestný rozkaz Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 3T/111/2017*. Prvý výsledok dychovej skúšky: 4,63 promile, opakovanie po 12 minútach, druhý výsledok: 2,63 promile, opakovanie po 25 minútach, tretí výsledok: 3,71 promile. V tomto prípade mal obvinený odbúrať za 12 min. 2 promile, **čo je 10 promile za hodinu.** Vzhľadom na výsledok tretej dychovej skúšky (sínusoida) je zrejmé, že obvinený bol v stave vstrebávania alkoholu.

Z uvedených prípadov je možné vyvodiť iba dva závery, buď medzi nami **existujú nadľudia odbúravajúci alkohol vedecky nezaznamenanou rýchlosťou,**[26] alebo **výsledky dychových skúšok sú nepresné, a preto nepravdivé**. Za správny považujem, pochopiteľne, druhý záver.

25 Stanovisko SR. str. 23.

26 V odbornej literatúre sa vyskytujú aj názory, ktoré stanovujú vyššiu hodnotu faktoru beta 60, s čím však slovenskí odborníci nesúhlasia: *„Priemerná rýchlosť metabolizácie etanolu u alkoholikov tak podľa Di Maia dosahuje priemerne až 0,27 g/kg za hodinu (priemer 0,16 – 0,43 g/kg), čo autori hodnotia vzhľadom na vlastné skúsenosti z forenznej praxe ako značne nadhodnotený údaj,"* (Súdnolekárska alkohológia, str. 64 – 65; tiež str. 67). Ak by mala platiť táto rýchlosť, tak stále je zásadne nižšia, ako rýchlosť odbúravania v citovaných extrémnych prípadoch.

V uvedených a im podobných prípadoch je evidentné, že **nejaký faktor musel spôsobiť skreslenie analýzy**. Takéto rozdiely medzi výsledkami dychových skúšok sa dajú vysvetliť tak, že buď bola dychová skúška vykonaná v čase vstrebávania alkoholu alebo skúška bola vykonaná v čase, keď mala kontrolovaná osoba zostatkový alkohol v dutine ústnej/alkoholové výpary v horných dýchacích cestách po odgrgnutí či zvracaní, alebo súčasným výskytom oboch týchto faktorov.

Ak sa na takéto prípady pozrieme z dôkazného hľadiska, podľa môjho názoru je daná situácia, keď existuje dôvodná pochybnosť o pravdivosti výsledkov dychových skúšok, čo spôsobuje, že výsledky sa stávajú nedôveryhodné. Pri absencii ďalších dôkazov sa súd dostáva do dôkaznej núdze a má povinnosť použiť pravidlo *in dubio pro reo* a obžalovaného oslobodiť.

4. Ignorovanie poznatkov o príznakoch ovplyvnenia alkoholom

Príznaky ovplyvnenia alkoholom sú popísané v odbornej literatúre a sú zapracované do rôznych tabuliek. Uvádzam tabuľku popisujúcu zmeny pocitov a zmeny správania, pričom stupne opitosti sú určené podľa Hirta:[27]

27 Súdnolekárska alkohológia, str. 97. Popis pocitov a správania: *Typy jednotiek pri meraní alkoholu*. [online, cit. 2018-11-18]. Dostupné na: http://www.prevodnik.sk/typy-jednotiek.php.

Koncentrácia alkoholu	Stupeň opitosti	Pocity a správanie
0 – 0,29 promile	Žiadna opitosť	
0,30 – 0,99 promile	Excitačná opitosť Podnapitosť	Výrečnosť, mierne stupňovaná eufória (t. j. intoxikovaný má lepšiu, povznesenejšiu náladu, stále však v hranici normy). Od 0,80 promile viac nie je vodič schopný bezpečne riadiť vozidlo.
1,00 – 1,49 promile	Mierna opitosť Ľahký stupeň opitosti	Eufória, miestami plané vtipkovanie, zvýšené sebavedomie a sebadôvera. Psychomotorika je už ovplyvnená alkoholovou intoxikáciou – reakčný čas je predĺžený. Ataxia, pohľadový nystagmus (mimovoľné pohyby očí).
1,50 – 1,99 promile	Stredná opitosť Stredný stupeň opitosti	Psychomotorika je už výrazne narušená – sú prítomné poruchy koordinácie a spomalenie telesných pohybov, znížená pozornosť. Afektivita (t. j. približná reaktivita na podnety) je labilná – nálada sa môže buď zlepšiť, alebo naopak nastupuje celkový útlm (možno až k zaspaniu), možné aj kolísanie z oboch krajných polôh. Deliberácia jednania (zníženie zábran), „opilecká" samovražednosť, agresivita.
2,00 – 2,99 promile	Ťažká opitosť Ťažký stupeň opitosti	„Blábolivá" reč, neschopnosť samostatnej chôdze, psychické poruchy, výraznejšie poruchy chovania („opilecká" samovražednosť, agresivita), zvracanie.
3,00 – 3,99 promile	Vážna otrava alkoholom	Ťažké poruchy vedomia (stupor), blúznenie, nereaguje na podnety, dýchanie je pomalé a plytké, môžu nastať poruchy srdečného rytmu. Riziko zástavy dychu a krvného obehu.
4,00 a viac promile	Riziko smrteľnej otravy alkoholom	Komatózny stav, smrteľná dávka je 5 promile alkoholu v krvi (u 50 % prípadov).

Aktuálne vedecké poznatky o príznakoch ovplyvnenia alkoholom pri určitých koncentráciách je potrebné považovať za **základné poznatky**, ktoré musia orgány činné v trestnom konaní a súdy poznať, aby mohli riadne stíhať tento trestný čin. Tieto poznatky sú určite nevyhnutné pri vyhodnocovaní pravdivosti výsledku dychovej skúšky. Z podoby praxe to však nevyzerá tak, že by tieto základné poznatky orgány činné v trestnom konaní a súdy ovládali. Toto tvrdenie podkladám ilustratívnymi príkladmi z vlastnej výskumnej činnosti:

- Okresný súd Banská Bystrica zakladal svoje rozhodnutia aj na výsledkoch dychových skúšok v hodnote **4,40 promile** (sp. zn. 0T/3/2014); 4,08 promile (sp. zn. 0T/21/2015); 3,46 promile (sp. zn. 4T/5/2016) alebo 3,25 promile (sp. zn. 1T/41/2015);
- Okresný súd Bratislava I.: **3,42 promile** (sp. zn. 2T/33/2014); 3,35 promile (sp. zn. 1T/23/2014) alebo 3,06 promile (sp. zn. 8T/54/2014);
- Okresný DI Banská Bystrica: **5,40 promile** (sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-414/2014-SK); 4,00 promile (sp. zn. ORP-DI-K-645/2010); 3,90 promile (sp. zn. ORP-DI-K-801/2010) alebo 3,44 promile (sp. zn. ORPZ-BB-ODI2-461/2014-SK);
- Okresný DI Bratislava I.: **7,10 promile** (sp. zn. ORP-P-357/I-DI-BCP-2010); 3,96 promile (sp. zn. ORP-P-547/I-DI-BCP-2010) alebo 3,31 promile (ORP-P-581/I-DI-BCP-2010).

Ani orgány činné v trestnom konaní, ani súdy a ani správne orgány zrejme nepovažovali za podstatný fakt, že **ak by mal človek skutočne 4/5 promile alkoholu v krvi, tak je v kóme a má 50% šancu, že umrie na následky akútnej otravy alkoholom** (takýto človek by evidentne nebol schopný viesť motorové vozidlo). Preto výsledok dychovej skúšky v hodnote 4/5 promile nemôže byť zjavne pravdivý (dôveryhodný). Avšak už pri koncentrácii alkoholu v krvi od 2/2,5 promile a vyššie (stav ťažkej opitosti a vážnej otravy alkoholom) sú negatívne prejavy ovplyvnenia alkoholom tak silné, že je veľmi nepravdepodobné, aby bol priemerný človek [nie osoba s veľkým návykom požívať alkohol/alkoholik (vysoká individuálna tolerancia)] vôbec schopný viesť motorové vozidlo a je skoro vylúčené, aby bol schopný jazdiť na bicykli. K takýmto zisteniam sa treba vždy stavať rezervovane a s pochybnosťami (podozrením), pretože pri takýchto koncentráciách je ovplyvnenie tak vysoké, že priemerný človek nie je schopný vykonávať zložitejšiu činnosť, ktorou je nepochybne tiež vedenie motorového vozidla (resp., ak by ju začal vykonávať, dlhé trvanie by nemala a skončila by dopravnou nehodou). V prípade zistenia vysokej koncentrácie alkoholu v dychu, ktorá ale nekorešponduje s klinickými príznakmi, vznikne automaticky dôvodná pochybnosť o pravdivosti výsledkov dychových skúšok (napr. pri 3 promile by bežný človek nedokázal stáť, takže ak stojí a jeho pohyby sú koordinovanejšie, výsledok dychovej skúšky je nepravdivý). Správny postup súdu spočíva opäť v použití pravidla *in dubio pro reo*.

V súvislosti s ignorovaním vedeckých poznatkov záverom poukazujem na odôvodnenie vyššie citovaného rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 0T/16/2015, v ktorom súd uvádza: *„Okrem toho je nutné uvedomiť si, že obžalovaného policajti kontrolovali až v blízkosti cieľa jeho jazdy* (pozn. v Badíne) *a v čase prvej kontroly mal v dychu 2,88 promile alkoholu. Jazdu s vozidlom pritom obžalovaný začal v Tornali a súd sa potom pýta, koľko promile mal obžalovaný v čase začiatku jazdy?“* Súd sa zjavne domnieva, že je možné prejsť bez nehody 121 km s viac ako 2,88 promile v krvi, pričom ide o stav ťažkej opitosti, ktorého príznaky sú: blábolivá reč, neschopnosť samostatnej chôdze, psychické poruchy, výraznejšie poruchy správania (opilecká samovražednosť, agresivita), zvracanie. Súd má poznať faktor beta 60, a preto je položenie jeho otázky zarážajúce. Súd sa nezaoberal faktom, že druhá dychová skúška vykonaná o 27 minút neskôr mala výsledok 1,71 promile, čiže obvinený mal odbúravať alkohol z jeho organizmu rýchlosťou 2,34 promile za hodinu, čo je objektívne nemožné. Takéto vyjadrenia a prístup iba dokazuje, že to naozaj vyzerá tak, že kompetentným orgánom, počnúc príslušníkom PZ vykonávajúcim cestnú kontrolu a končiac súdom, nie sú známe základné alkohologické poznatky (úplne postačujú informácie z publikácie Straka, Ľ. – Novomeský, F. – Krajčovič, J. – Štuller, F. *Súdnolekárska alkohológia*. 1. vyd. Martin: Osveta, 2011, 160 s.). ■

RESUMÉ

Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ)
Zisťuje sa v praxi pri stíhaní tohto trestného činu skutočná pravda?
I. časť
Cieľom tohto článku je sprostredkovať aktuálne poznatky z oblasti alkohológie právnickej verejnosti. Autor uvádza súčasné poznatky zo súdnolekárskej alkohológie, ako aj poznatky z vlastnej výskumnej činnosti. Na základe vedeckých poznatkov a tvrdých dát napáda správnosť aktuálnych postupov a hodnotení, ktoré sa vyskytujú v praxi orgánov činných v trestnom konaní a súdov pri stíhaní trestného činu Ohrozovania pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona. Autor odmieta objektívne nesprávne, ale zato kategorické názory orgánov činných v trestnom konaní a súdov v tejto oblasti, s ktorými sa možno stretnúť v praxi pri obhajobe. Návrhmi k zmene praxe sa autor zaoberá v závere článku.

SUMMARY

Drug Driving and Drink Driving (Sec. 289 of the Criminal Code)
Is the Real Truth Ascertained in Practice While Investigating or Prosecuting this Criminal Offence?
Part One
The aim of this article is to highlight current knowledge of legal professionals in the area of alcohology. The author presents current knowledge of forensic alcohology as well as the knowledge learnt during his own research. On the basis of scientific knowledge and verifiable data, he questions the appropriateness of the existing procedures and evaluations by law enforcement agencies and courts when investigating and prosecuting the criminal offence of drug driving and drink driving under Sec. 289(1) of the Criminal Code. The author disagrees with objectively incorrect but categorical views of law enforcement agencies and courts in this area, which can be encountered by attorneys while defending individual cases. In the end of the article the author deals with some proposals how to change the existing situation.

ZUSAMMENFASSUNG

Gefährdung unter dem Suchtmitteleinfluss (§ 289 des Strafgesetzes)
Wird bei der Verfolgung dieser Straftat in der Praxis die objektive Wahrheit ermittelt?
I. Teil
Das Ziel dieses Artikels ist, der juristischen Öffentlichkeit objektive Kenntnisse aus dem Bereich Alkohologie zu vermitteln. Der Autor führt aktuelle Erkenntnisse aus der gerichtsmedizinischen Alkohologie sowie aus eigener Forschungstätigkeit auf. Aufgrund wissenschaftlicher Erkenntnisse und harter Angaben wird von ihm die Richtigkeit der aktuellen Methoden und Auswertungen, die in der Praxis der Strafverfolgungsbehörden im Strafverfahren und in der Praxis der Gerichte bei der Verfolgung der Straftat der Gefährdung unter Suchtmitteleinfluss gem. § 289 Abs. 1 des Strafgesetzes auftreten, angefochten. Vom Autor werden objektiv unrichtige, jedoch kategorische Ansichten der Strafverfolgungsbehörden und der Gerichte in diesem Bereich, die in der Praxis bei der Verteidigung auftreten, abgelehnt. Mit den Entwürfen zur Änderung der Praxis befasst sich der Autor zum Schluss des Artikels.

K niektorým zmenám zákona o pozemkových spoločenstvách

JUDr. Margita Medveczká

Národná rada Slovenskej republiky prijala dňa 14. 3. 2018 zákon č. 110/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenstvách v znení zákona č. 34/2014 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej v texte len „novela ZoPS" a Zákon č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenstvách ďalej v texte len „ZoPS"). Novela ZoPS nadobudla účinnosť 1. júla 2018, okrem troch výnimiek, ktoré nadobudli účinnosť 1. októbra 2018 a v zmysle § 32a ods. 2 novely sú pozemkové spoločenstvá povinné prispôsobiť zmluvu o spoločenstve alebo stanovy tomuto zákonu do 30. júna 2018. Samotný fakt, že zákonodarca dal pozemkovým spoločenstvách časový priestor viac ako tri mesiace na oboznámenie sa s týmto zákonom a následne 12 mesiacov na prispôsobenie svojich základných dokumentov novým zákonným podmienkam potvrdzuje rozsiahlosť tejto novely. Ambíciou tohto príspevku je zamyslieť sa nad niektorými zo zmien, ktoré autorka tohto článku z hľadiska svojej praxe považuje za podstatné, a treba uviesť, že mnohé z týchto zmien sú vítané a v praxi potrebné.

I. Úvod do problematiky

Pozemkové spoločenstvá ako spoločenstvá osôb, ktoré sa združujú predovšetkým za účelom spoločného hospodárenia na spoločnej nehnuteľnosti, boli do nášho právneho poriadku zavedené s účinnosťou od 26. augusta 1993 v § 40 zákona č. 187/1993 Zb., ktorý novelizoval zákon č. 330/1991 Zb., a ktorý platil do 31. augusta 1995. S účinnosťou od 1. septembra 1995 bol prijatý zákon č. 181/1995 Zb. o pozemkových spoločenstvách, ktorý riešil prvýkrát komplexne vznik, právne postavenie, hospodárenie a zánik pozemkových spoločenstiev, ako aj niektoré práva, povinnosti a vzájomné vzťahy členov pozemkového spoločenstva. S účinnosťou od 1. 5. 2013 bol nahradený ZoPS.

Zákon o pozemkových spoločenstvách, prijatý 26. marca 2013, je podstatne novelizovaný po piatich rokoch od svojho prijatia. Prvou novelou tohto zákona bol síce zákon č. 34/2014 Z. z., avšak ten vo svojom čl. V priniesol len „drobné zmeny", ktoré odstraňovali chyby, ktoré sa do zákona dostali počas legislatívneho procesu a najmä splnil svoj hlavný účel – predĺžil pozemkovým spoločenstvám lehotu na prispôsobenie sa ZoPS z 28. februára 2014 na 30. júna 2014, čo z praktického hľadiska bolo viac ako nevyhnutné.

Je dobrou správou, že zákonodarca v prípade novely ZoPS vzal do úvahy tieto skúsenosti a priamo poskytol pozemkovým spoločenstvám dostatočný časový priestor **na prispôsobenie sa novej právnej úprave do 30. júna 2019.**

JUDr. Margita Medveczká
je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského. Od roku 2001 pôsobí ako advokátka. Dlhodobo sa venuje obchodnému právu, občianskemu právu a právu nehnuteľností, a oblastiam, ktoré tieto špecializácie spájajú, napr. právu družstiev a právu pozemkových spoločenstiev. Popri advokátskej činnosti prednáša na témy občianskeho práva a práva nehnuteľností.

Pozemkové spoločenstvá sa **podľa nehnuteľností, ktoré sa nachádzajú v ich správe**, delia v princípe (a zjednodušene) na tieto typy:

a) pozemkové spoločenstvá, ktoré majú v správe **spoločnú nehnuteľnosť** – v tomto prípade sú členmi pozemkového spoločenstva všetci vlastníci podielov spoločnej nehnuteľnosti,
b) pozemkové spoločenstvá, ktoré majú v správe **spoločne obhospodarované nehnuteľnosti** – v tomto prípade sú členmi spoločenstva všetci vlastníci nehnuteľností, ktoré sú spoločne obhospodarované, bez ohľadu na skutočnosť, či majú tieto nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve alebo podielovom spoluvlastníctve
c) pozemkové spoločenstvá, ktoré majú v správe oba typy nehnuteľností.

Je zrejmé, že typ nehnuteľnosti, ktoré spravuje pozemkové spoločenstvo pre svojich členov, je pre ne určujúcim faktorom, preto sa tento článok venuje zmenám, ktoré zaviedla novela ZoPS z pohľadu spravovaných typov nehnuteľnosti.

II. Spoločná nehnuteľnosť

II.1 Definícia spoločnej nehnuteľnosti

Spoločná nehnuteľnosť ako právny inštitút je historickým dedičstvom feudálneho Uhorska,[1] ktorý je v našich zemepisných šírkach ojedinelý. Naša krajina je jedinou z krajín bývalého Uhorska, v ktorej bol tento inštitút obnovený, a to v roku 1991 v § 37 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách.

Spoločnou nehnuteľnosťou[2] je **jedna nehnuteľná vec, ktorá môže pozostávať z viacerých pozemkov.** Zákonodarca zakotvil v zákone historické súvislosti vzniku spoločnej nehnuteľnosti doplnením odkazu na pôvodné zákonné články uhorského práva, ktoré ich upravovali. Tým jasne definoval, že spoločná nehnuteľnosť je historickým inštitútom a neponechal žiadnu pochybnosť o tom, že v súčasnosti podľa platných právnych predpisov takáto nehnuteľnosť nemôže vzniknúť.

Taktiež nie je možné, aby sa spoločné nehnuteľnosti rozširovali prikupovaním susediacich pozemkov.

1 V uhorskom práve bolo užívanie a vlastníctvo spoločných nehnuteľností upravené Zákonným článkom XIX/1898 o štátnom spravovaní obecných a niektorých iných lesov a hôľ, ako aj o úprave hospodárskej správy spoločne užívaných lesov a hôľ, ktoré sú nedielnym vlastníctvom komposesorátov a bývalých urbarialistov a Zákonným článkom X/1913 o nedielnych spoločných pasienkoch.

II.2 Oddelenie spoločnej nehnuteľnosti

Novelou ZoPS bol potvrdený trend, citeľný už z dôvodovej správy k ZoPS, a to vízia postupnými krokmi „nechať zaniknúť" spoločné nehnuteľnosti.

Prvou možnosťou je zrušiť a vysporiadať podielové spoluvlastníctvo spoločnej nehnuteľnosti[3] **pri jednoduchých pozemkových úpravách**. Zo skúseností pozemkových spoločenstiev, ktoré tento postup využili, je známe, že časový horizont jeho realizácie je dlhší (minimálne tri roky).

Druhou možnosťou je **oddelenie časti spoločnej nehnuteľnosti**.

Pôvodne ZoPS definoval dôvody, na základe ktorých bolo možné oddeliť zo spoločnej nehnuteľnosti časti, ktoré po oddelení prestali byť spoločnými nehnuteľnosťami.

Novela ZoPS pokračuje v spomenutom trende – zavádza možnosť oddeliť od pozemku, alebo pozemkov patriacich do spoločnej nehnuteľnosti novovytvorený pozemok na základe rozhodnutia spoluvlastníkov spoločnej nehnuteľnosti na valnom zhromaždení. Nie je teda potrebný žiaden účel alebo zákonný dôvod, postačí samotné rozhodnutie vlastníkov spoločnej nehnuteľnosti – v tomto prípade nehlasujú všetci členovia pozemkového spoločenstva, ale rozhodujú len vlastníci spoločnej nehnuteľnosti nadpolovičnou väčšinou všetkých hlasov.[4]

Novotou je ustanovenie, podľa ktorého sa takto oddelená nehnuteľnosť stáva spoločne obhospodarovanou nehnuteľnosťou, ak jej vlastníci nerozhodnú inak.

Je potrebné upozorniť, že ak sa vlastníci spoločnej nehnuteľnosti nerozhodnú inak, budú musieť po rozhodnutí o oddelení prispôsobiť Zmluvu o spoločenstve[5] faktu, že sú pozemkovým spoločenstvom nielen so spoločnou nehnuteľnosťou, ale aj so spoločne obhospodarovanou nehnuteľnosťou.

V prípade, ak sa vlastníci oddelenej časti spoločnej nehnuteľnosti rozhodnú inak, napr. budú chcieť túto časť následne predať, mali by okrem prijatia rozhodnutia o oddelení časti spoločnej nehnuteľnosti prijať aj rozhodnutie o právnom statuse tejto oddelenej časti, iba tak môžu zabrá-

2 § 8 ods. 1 ZoPS

3 § 11 ods. 13 zákona č. 330/1991Zb. v znení neskorších predpisov

4 § 15 ods. 2 druhá veta ZoPS

5 § 5 ods. 1 písm. c) a k) ZoPS

niť tomu, aby sa oddelená časť stala spoločne obhospodarovanou nehnuteľnosťou so všetkými dôsledkami.

Zákonodarca pamätal aj na situáciu, kedy je potrebné napr. geometrickým plánom rozdeliť pozemok, patriaci do spoločnej nehnuteľnosti, a to z rôznych dôvodov. Vznik nového pozemku, patriaceho do spoločnej nehnuteľnosti nie je oddelením časti spoločnej nehnuteľnosti.[6]

6 § 8 ods. 3 ZoPS

II.3 Obmedzenie drobenia podielu na spoločnej nehnuteľnosti

Nové znenie § 2 ods. 3 novely ZoPS obmedzuje drobenie podielov spoločnej nehnuteľnosti nielen na prevod takéhoto podielu, ale aj na prechod podielu na spoločnej nehnuteľnosti. Zákonodarca tým reaguje na skúsenosti z aplikačnej praxe,[7] kedy v rámci prechodu podielu na spoločnej nehnuteľnosti dochádzalo k neželanému drobeniu podielov do takej miery, že v niektorých pozemkových spoločenstvách je podiel vlastníka na spoločnej nehnuteľnosti len niekoľko metrov štvorcových, čo samozrejme má vplyv na nezáujem takéhoto vlastníka o spoločnú nehnuteľnosť, pretože vie, že svojím konaním nemá možnosť ovplyvniť rozhodovanie. Často sa v praxi stáva, že podiel na zisku, ktorý mu má byť v takomto prípade vyplatený, je nižší, ako poplatok za pohyb na bankovom účte.

Zároveň však novela ZoPS umožňuje, aby zlúčením podielov mohol vzniknúť podiel, ktorému zodpovedá výmera menšia ako 2 000 m^2.

Tieto zmeny sú z hľadiska praxe vyžiadanými zmenami.

7 JUDr. Mgr. Pavol Dorič, PhD: Nový zákon o pozemkových spoločenstvách, uverejnené v časopise Notárskej komory SR Ars Notaria 2/2013, Bratislava 2013: *pri prevode podielu spoločnej nehnuteľnosti nesmie vzniknúť spoluvlastnícky podiel na spoločnej nehnuteľnosti, ktorému zodpovedá výmera menšia ako 2 000 m^2. Rozsah výmery predstavuje osobitnú úpravu voči zákonu č. 180/1995 z. z. toto obmedzenie sa nebude vzťahovať na nadobudnutie vlastníctva prechodom, najmä dedením alebo vyporiadaním bezpodielového spoluvlastníctva manželov zo zákona, kde toto obmedzenie nemožno dosť dobre dodržať. toto obmedzenie zároveň umožní nadobúdateľovi nadobudnúť aj podiel zodpovedajúcej menšej výmere pod podmienkou, že jeho celkový podiel, respektíve podiely (t. j. vrátane už vlastneného podielu, respektíve podielov), budú zodpovedať výmere aspoň 2 000 m^2*

II.4 Zákaz prevodu a prechodu podielu len na niektorých pozemkoch

Vítanou zmenou je tiež doplnenie zákazu prechodu vlastníckeho práva k podielu na spoločnej nehnuteľnosti len na niektorých pozemkoch, patriacich do spoločnej nehnuteľnosti.[8] Podľa platného znenia sa tento zákaz vzťahoval len na prevod, a preto sa na základe Osvedčení o dedičstve v praxi stávalo, že sa podiel delil medzi dedičov podľa jednotlivých listov vlastníctva, a tým vznikal zmätok pri evidencii členov a popieral sa zákonný princíp spoločnej nehnuteľnosti ako jednej nehnuteľnej veci, pozostávajúcej z viacerých pozemkov.

8 § 9 ods. 9 ZoPS

II.5 Zastupovanie spoluvlastníkov pri nadobudnutí podielu

Novým ustanovením novely ZoPS je zakotvené právo výboru[9] v mene spoluvlastníkov spoločnej nehnuteľnosti uzatvoriť zmluvu o prevode vlastníctva podielu na spoločnej nehnuteľnosti. V podstate ide o obdobu zmluvy v prospech tretej osoby v zmysle § 50 OZ. Zmluvu uzatvára **výbor na základe poverenia zhromaždenia,**[10] toto poverenie musí byť schválené nadpolovičnou väčšinou všetkých hlasov vlastníkov spoločnej nehnuteľnosti – pomer hlasov je vyjadrený podielmi na spoločnej nehnuteľnosti. Nadobúdateľmi podielu sa stávajú **všetci vlastníci spoločnej nehnuteľnosti pomerne podľa veľkosti svojich podielov,** teda podiel každého zo spoluvlastníkov spoločnej nehnuteľnosti sa zväčší o pomer na nadobudnutom podiele. Treba si uvedomiť, že takto sa zväčší aj podiel nezistených a neznámych vlastníkov, s ktorými nakladá Slovenský pozemkový fond (ďalej len „Fond"),[11] ako aj podiel vo vlastníctve štátu. Cenu za nadobudnutý podiel platí spoločenstvo.

9 § 9 ods. 10 ZoPS

Z praktického hľadiska je možné poverenie Výboru[12] konať vo veci nadobudnutia spoluvlastníckeho podielu na spoločnej nehnuteľnosti uviesť priamo medzi právami Výboru v Zmluve o spoločenstve, na časovo neobmedzenú dobu alebo schváliť takéto poverenie na zhromaždení, na ktorom bude pozemkové spoločenstvo prispôsobovať svoje pomery novele ZoPS. V opačnom prípade by totiž bolo nutné, aby záujemca o predaj podielu čakal na zhromaždenie, ktoré sa koná raz ročne, čo by mohlo byť zbytočnou komplikáciou.

10 § 14 ods. 7 písm. e) ZoPS

Výboru možno odporučiť, aby zhromaždenie spolu s poverením schválilo aj spôsob, akým bude určená cena za prevádzaný podiel.

11 Postavenie Slovenského pozemkového fondu je v ZoPS upravené v §§ 10 a 11 ZoPS

Pre poriadok vo veci je dobré uviesť, že v rámci prijatia novely ZoPS neprešiel návrh skupiny poslancov, ktorý mal ustanoviť pre členov Výboru obdobnú zodpovednosť ako pri štatutárnych orgánoch obchodných spoločností a družstiev, napriek tomu je potrebné zdôrazniť, že štatutárny

12 Výbor je výkonným a štatutárnym orgánom pozemkového spoločenstva, a to v súlade s § 16 ZoPS,

orgán pozemkového spoločenstva je povinný dodržiavať odbornú starostlivosť, pretože spravuje cudziu vec.

II.6 Nadobudnutie podielu na spoločnej nehnuteľnosti spoločenstvom

Do 30. júna 2018 pozemkové spoločenstvá mali zakázané nadobúdať podiely na spoločnej nehnuteľnosti. Od **1. júla 2018 môžu pozemkové spoločenstvá nadobúdať podiel** na spoločnej nehnuteľnosti pod podmienkou, že tento podiel **nesmie presiahnuť 49 %.**[13] Z praktického hľadiska je to vítaný krok, pretože drobné podiely jednotlivých členov, ktorí nemajú záujem o ich vlastníctvo, a ktoré sú príliš malé na prevod podľa predchádzajúceho bodu, budú môcť byť prevedené na spoločenstvo. Nevýhodou tohto riešenia je fakt, že spoločenstvo, ktoré je členom seba samého, **nemá pri rozhodovaní zhromaždenia žiadne hlasy.**[14] Je veľká škoda, že zákonodarca spojil nadobudnutie podielu na spoločnej nehnuteľnosti so stratou hlasovacích práv, pretože v niektorých pozemkových spoločenstvách to môže pri realizácii tejto možnosti znamenať stratu uznášaniaschopnosti valného zhromaždenia.

13 § 9 ods. 15 ZoPS

14 § 15 ods. 1 druhá veta ZoPS, v znení účinnom od 1. 7. 2018

II.7 Predkupné právo

Predkupné právo k podielom spoločnej nehnuteľnosti majú vlastníci jej podielov len k podielom vo vlastníctve štátu, ktoré spravuje Fond.[15]

Na prevod podielov spoločnej nehnuteľnosti, ktoré nie sú vo vlastníctve štátu, platí osobitný právny režim[16] – vlastník je povinný ponúknuť ho ostatným vlastníkom podielov, a môže tak urobiť prostredníctvom výboru. Podiel môže previesť tretej osobe v prípade, ak oň neprejavia záujem ostatní vlastníci alebo spoločenstvo.

Zákonodarca nerieši situáciu, ak tretia osoba nadobudne podiel za inú cenu, podstatne nižšiu, ako bola cena ponúknutá vlastníkom. Z praktického hľadiska je dobré, že zákonodarca vypustil zo zákona povinnosť ponúknuť podiel prostredníctvom výboru, pretože to v mnohých prípadoch znamenalo nutnosť čakať do doby najbližšieho zhromaždenia, ktoré o takejto ponuke malo a mohlo rozhodnúť. Tento krok ocenia najmä pozemkové spoločenstvá s menším počtom členov. Tie pozemkové spoločenstvá, ktoré majú niekoľko stoviek členov si pravdepodobne ponechajú doterajší postup pri prevode podielu, t. j. ponuku na predaj prostredníctvom výboru, prerokovanú následne zhromaždením, pretože by nebolo efektívne zaťažovať vlastníka podielu korešpondenciou so všetkými vlastníkmi spoločnej nehnuteľnosti.

15 § 11 ods. 2 a § 10 ods. 1 ZoPS

16 § 9 ods. 8 ZoPS, v znení účinnom od 1. 7. 2018

II. 8 Postavenie Slovenského pozemkového fondu[17]

Fond ostáva naďalej správcom podielov spoločnej nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu, nezistených a neznámych vlastníkov ako aj podielov, ku ktorým vlastníctvo nebolo preukázané, a to bez ohľadu na to, či ide o pasienky, poľnohospodárske pozemky alebo lesné pozemky.

Treba poukázať na **rozdiel medzi správou týchto podielov pri spoločnej nehnuteľnosti a spoločne obhospodarovaných nehnuteľnostiach,** pretože správcom lesných pozemkov, patriacich do spoločne obhospodarovaných nehnuteľností nie je fond, ale správca, určený podľa osobitného predpisu.[18]

Postavenie fondu ostáva zachované v tom zmysle, že nemôže užívať pozemky, ktoré zodpovedajú podielom na spoločnej nehnuteľnosti, tieto užíva spoločenstvo. Mení sa však vzťah medzi fondom a spoločenstvom – už to nebude tak, ako doteraz nájomný vzťah (hoci doteraz platné nájomné zmluvy budú akceptované až do doby skončenia nájmu), ale **fond má právo na podiel na zisku**. Podľa terajšej právnej úpravy platili spoločenstvá fondu nájomné v dohodnutej výške, podľa novej právnej úpravy budú spoločenstvá platiť fondu podiely na zisku tak, ako všetkým ostatným podielnikom, bez samostatnej alebo osobitnej dohody, podkladom bude rozhodnutie zhromaždenia spoločenstva o rozdelení zisku. Z dôvodovej správy[19] vyplýva, že predkladateľ novely ZoPS ráta s postupne a podstatne sa zvyšujúcimi príjmami fondu v rokoch 2018 – 2021.

Naďalej ostáva zachované obmedzené hlasovanie fondu na zhromaždení, a to len v šiestich prípadoch, stanovených zákonom. Fond nemá hlasovacie práva v otázkach ako voľba orgánov spoločenstva, rozhodovanie o hospodárení, schválenie účtovnej závierky, rozdelenie zisku a pod.

17 ďalej len „fond"

18 § 50 ods. 3, 4 a 6 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov

19 Bod 2.1 a bod 2. 2. 3 dôvodovej správy k novele ZoPS

III. Spoločne obhospodarovaná nehnuteľnosť

III.1 Definícia spoločne obhospodarovanej nehnuteľnosti

Spoločne obhospodarovanou nehnuteľnosťou je poľnohospodársky pozemok alebo lesný pozemok, ktorého vlastník spolu s inými vlastníkmi takýchto pozemkov zakladá spoločenstvo s cieľom ich spoločného obhospodarovania a užívania.[20] To znamená, že z pozemku sa stáva spoločne obhospodarovaná nehnuteľnosť až **okamihom rozhodnutia vlastníkov o založení spoločenstva,** resp. počas existencie spoločenstva okamihom rozhodnutia vlastníkov o jej spoločnom obhospodarovaní, s výnimkou prípadu oddelenia časti spoločnej nehnuteľnosti, popísaného vyššie, kedy táto skutočnosť nastáva priamo zo zákona.[21] **Vlastnícke práva vlastníka pozemku ostávajú zachované,** t. j. nevzniká ani spoločná nehnuteľnosť a ani spoluvlastníctvo nehnuteľnosti, ak pozemok nebol v podielovom spoluvlastníctve aj predtým.

20 §2 ods 1 písm. d) ZoPS

21 § 8 ods. 2 posledná veta ZoPS, v znení účinnom od 1. 7. 2018

III.2 Právo vlastníka spoločne obhospodarovanej nehnuteľnosti jednostranne ukončiť Zmluvu o spoločenstve

Podľa doterajšej právnej úpravy vlastník spoločne obhospodarovanej nehnuteľnosti nemal žiadnu možnosť vypovedať Zmluvu o spoločenstve, alebo od nej odstúpiť. Novela ZoPS zavádza do § 5 ods. 1 písm. k), podľa ktorého Zmluva o spoločenstve vlastníkov spoločne obhospodarovaných nehnuteľností **musí obsahovať dôvody vypovedania alebo odstúpenia od zmluvy o spoločenstve** a spôsob a rozsah úhrady alebo vyrovnania nákladov skutočne a účelne vynaložených na obhospodarovanie spoločne obhospodarovanej nehnuteľnosti počas trvania spoločného obhospodarovania. Zároveň sa do § 12 dopĺňa nový odsek 3, ktorý okrem výpovede a odstúpenia zavádza **možnosť „vystúpiť zo spoločenstva po dohode s členmi spoločenstva".**

Úmysel zákonodarcu bol nepochybne chvályhodný,[22] ale realizovateľnosť tohto zámeru je otázna z dôvodov uvedených nižšie.

22 Z dôvodovej správy k zákonu: *Z praxe sú totiž známe situácie, kedy vlastníci spoločne obhospodarovanej nehnuteľnosti vstúpili do spoločenstva s cieľom využiť činnosť spoločenstva a prostriedky plynúce z hospodárenia na iných spoločne obhospodarovaných nehnuteľnostiach len na účely zhodnotenia porastov na ich vlastných pozemkoch, pričom v čase, keď malo dôjsť k ťažbe, vystúpili zo spoločenstva a výnos z ťažby porastu získali už iba sami, hoci vstupy a investície do jeho výchovy získali počas spoločného obhospodarovania z výsledkov hospodárenia aj na ostatných nehnuteľnostiach. Tomu nemožno zabrániť, ale zákon uloží povinnosť, aby pri vystúpení zo spoločenstva došlo k vyrovnaniu prostriedkov vynaložených počas členstva v spoločenstve na zhodnotenie a výchovu porastu* – zdroj https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=7&ID=748

III.2.1 K odstúpeniu od Zmluvy o spoločenstve

Novela ZoPS používa v § 5 a § 12 pojem „odstúpenie od Zmluvy o spoločenstve". Okrem citovaných ustanovení novela ZoPS o odstúpení a jeho realizácie neustanovuje žiadne podrobnosti. V zmysle úmyslu zákonodarcu, prezentovaného v dôvodovej správe, sa majú uplatniť inštitúty Občianskeho zákonníka.

Ustanovenie § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka ako účinok odstúpenia predpokladá zrušenie zmluvy od začiatku, ak nie je účastníkmi dohodnuté inak.

Aplikácia uvedeného ustanovenia Občianskeho zákonníka na odstúpenie od Zmluvy o spoločenstve však otvára **niekoľko praktických otázok** ohľadom realizovateľnosti odstúpenia:

1) zo znenia zákona nie je jasné, komu bude člen pozemkového spoločenstva, ktorý chce odstúpiť od Zmluvy, doručovať odstúpenie od Zmluvy o spoločenstve. Z logiky veci vyplýva, že by mal odstúpenie od zmluvy doručiť každému z členov, ktorí sú zmluvnými stranami Zmluvy. Počet členov pozemkových spoločenstiev sa pohybuje v stovkách, niekde je to viac ako tisíc členov, čo je z praktického hľadiska nerealizovateľné. Jednou z možností je doručenie odstúpenia od Zmluvy Výboru spoločenstva. Výbor však nie je zmluvnou stranou, je štatutárnym orgánom, kreovaným na základe Zmluvy o spoločenstve, a preto by doručenie odstúpenia od Zmluvy o spoločenstve Výboru nemalo nadobudnúť právne účinky.
   Dôležitým aspektom je otázka účinnosti odstúpenia, ktorá by mala nastať jeho doručením zmluvnej strane. Ak by sa odstúpenie doručovalo všetkým členom spoločenstva, nastali by účinky odstúpenia doručením posledného z členov. Doručenie Výboru účinky mať nemôže. Preto sa jediným reálnym riešením tejto situácie javí dohoda členov v Zmluve o spoločenstve napríklad v tom smere, že odstúpenie od Zmluvy bude dotknutý člen doručovať Výboru spoločenstva, ktoré ho na najbližšom zhromaždení predloží na rokovanie členom spoločenstva a od tohto okamihu bude odstúpenie účinné.
2) Vzhľadom na to, že § 5 písm k) ako nutnú náležitosť Zmluvy o spoločenstve prikazuje dohodnúť podmienky odstúpenia od zmluvy, bude potrebné, aby pozemkové spoločenstvá riešili odstúpenie od zmluvy dohodou všetkých účastníkov tak, že Zmluva o spoločenstve

sa odstúpením jedného z členov od počiatku nezrušuje, a teda vylúčili priamu aplikáciu § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

III.2.2 K právu člena vystúpiť zo spoločenstva po dohode

Ešte väčšie komplikácie v praxi prinesie možnosť vlastníka „vystúpiť zo spoločenstva po dohode s členmi spoločenstva". V zmysle § 14 ods. 7 písm. a) novely ZoPS do pôsobnosti zhromaždenia patrí schvaľovanie zmluvy o spoločenstve a jej zmeny okrem zmien v zozname členov a zozname nehnuteľností. Ak sa vlastník rozhodne vystúpiť zo spoločenstva, nie je tým dotknuté žiadne ustanovenie Zmluvy o spoločenstve, ale zmena nastáva v zozname členov – a rozhodovanie v tejto veci nepatrí do právomoci zhromaždenia.

Zároveň znenie citovaného ustanovenia nehovorí o žiadnom rozhodovaní zhromaždenia, ale o dohode s členmi spoločenstva – teda stovkami až tisíckou fyzických a právnických osôb. Vzhľadom na to, že ide o spoločenstvo spoločne obhospodarovaných nehnuteľností, teda každý vlastník vchádza so svojou nehnuteľnosťou, pričom jeho vlastnícke právo ostáva zachované, nemožno použiť ani § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pretože to nie je hospodárenie so spoločnou vecou. Preto je dôvodné sa domnievať, že by sa člen, ktorý chce vystúpiť, mal dohodnúť so všetkými členmi spoločenstva. Autorka článku možnosť dohody o vystúpení zo spoločenstva na tomto základe považuje za čisto teoretickú možnosť, ktorá z praktického hľadiska nebude realizovateľná.

III.2.3 K možnosti vypovedať Zmluvu o spoločenstve

Jedinou realizovateľnou možnosťou sa javí vypovedanie zmluvy o spoločenstve s určením dôvodov a výpovednou lehotou.

A tu sa dostávame k praktickej realizácii výpovede zo Zmluvy o spoločenstve: Pozemkové spoločenstvá, vytvorené za účelom spoločného obhospodarovania nehnuteľnosti, sú – v historickom kontexte – obhospodarovateľmi lesných pozemkov alebo poľnohospodárskych pozemkov. K obom druhom pozemkov sa viaže viacero právnych predpisov, ktoré určujú vlastníkovi niektoré obmedzenia.

V prípade, ak sú spoločne obhospodarovanými nehnuteľnosťami lesné pozemky, treba brať do úvahy povinnosti vlastníka v zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch, najmä povinnosť zabezpečiť hospodárenie v lese podľa programu starostlivosti o lesy prostredníctvom hospodára.[23] Zmena vlastníka lesa ani zmena obhospodarovateľa lesa nie je dôvodom na zmenu programu starostlivosti o lesy,[24] čo v praxi môže viesť k diskusii, či môže pozemkové spoločenstvo podmieniť možnosť výpovede Zmluvy o spoločenstve povinnosťou preukázať zabezpečenie odborného hospodárenia v lese.

V prípade, ak sú spoločne obhospodarovanými nehnuteľnosťami poľnohospodárske pozemky, väčšina pozemkových spoločenstiev ich neobrába, ale prenajíma. Nájom poľnohospodárskeho pozemku, dohodnutý na neurčitý čas[25] možno vypovedať k 1. novembru, s výpovednou lehotou jeden rok.

Spôsob a rozsah úhrady alebo vyrovnania nákladov skutočne a účelne vynaložených na obhospodarovanie spoločne obhospodarovanej nehnuteľnosti počas trvania spoločného obhospodarovania bude môcť byť riešený v jednotlivých spoločenstvách po konzultácii **s odborným lesným hospodárom.**

23 § 36 a nasl. zák. č. 326/2005 Z. z. o lesoch

24 § 40 a nasl. zák. č. 326/2005 Z. z. o lesoch

25 Ust. § 6 zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov

IV. Záver

Spoločná nehnuteľnosť a spoločne obhospodarované nehnuteľnosti sú špecifickými inštitútmi v našom právnom poriadku, a to nielen z hľadiska historického, ale aj z hľadiska rozsahu osôb, ktoré takéto typy nehnuteľnosti vlastnia, a preto sú členmi pozemkových spoločenstiev. Tento článok je zameraný na zmeny, týkajúce sa nehnuteľností a práv s nimi súvisiacich, pretože problematika vzťahov členov a orgánov pozemkového spoločenstva by naplnila viac ako jeden článok, a to by nemusela ani riešiť zmeny, ktoré priniesla Novela ZoPS.

Je dobré, že Novela ZoPS reflektovala praktické problémy spoločenstiev a priniesla viacero zmien, ktoré uľahčia pozemkovým spoločenstvám ich fungovanie. Zároveň nastolila nové otázky,

na ktoré odpoveď môže priniesť až prax. V každom prípade posilnila trend postupného zániku historického inštitútu spoločnej nehnuteľnosti, jeho prerodu do nových foriem vlastníctva a prevzatia zodpovednosti vlastníkov nehnuteľností za svoje vlastníctvo. ■

RESUMÉ

K niektorým zmenám zákona o pozemkových spoločenstvách
V predkladanom článku sa autorka venuje spoločnej nehnuteľnosti a spoločne obhospodarovaným nehnuteľnostiam, ktoré sú v správe pozemkových spoločenstiev a zmenám, ktoré v tejto oblasti nastali po prijatí zákona č. 110/2018 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenstvách. Upozorňuje na povinnosť pozemkových spoločenstiev prispôsobiť svoje právne pomery tejto právnej úprave do 30. 6. 2019, v tejto súvislosti dáva do pozornosti oblasti, ktoré je potrebné upraviť v Zmluve o pozemkovom spoločenstve vo vzťahu k typu nehnuteľností, ktoré spoločenstvo spravuje a navrhuje niektoré možné riešenia.

SUMMARY

Some Changes to the Act on the Associations of Owners of the Common Land
The author deals with the property owned in common and looked after jointly, which is managed by the associations of owners of the common land, and also with changes in this area after the adoption of Act No. 110/2018 Coll., amending Act No. 97/2013 Coll. on the Associations of Owners of Common Land. She draws attention to the obligation of the associations of owners of common land to adjust their legal relationships to this legislation not later than by 30 June 2019. In this context, she draws attention to the areas that need to be governed and regulated in agreements on the associations of owners of common land depending on the type of property that the association manages, and she also proposes possible solutions.

ZUSAMMENFASSUNG

Zu einigen Änderungen des Gesetzes über Grundstückgemeinschaften
Im vorgelegten Artikel widmet sich die Autorin der gemeinschaftlichen Liegenschaft und den gemeinschaftlich bewirtschafteten Liegenschaften, die sich unter der Verwaltung von Grundstückgemeinschaften befinden sowie den Änderungen, die in diesem Bereich nach der Annahme des Gesetzes Nr. 110/2018 der Gesetzsammlung, mit dem das Gesetz Nr. 97/2013 der Gesetzsammlung über Grundstückgemeinschaften abgeändert und ergänzt wird, eingetreten sind. Sie macht auf die Pflicht der Grundstückgemeinschaften aufmerksam, die nach dieser Rechtsregelung bis 30. 6. 2019 verpflichtet sind, ihre Rechtsverhältnisse dieser Rechtsregelung anzupassen und diesbezüglich richtet sie ihre Aufmerksamkeit auf Bereiche, die im Vertrag über die Grundstückgemeinschaft in Bezug auf die Liegenschaften, die von der Grundstückgemeinschaft verwaltet werden, zu regeln sind und sie schlägt einige von möglichen Lösungen vor.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Európsky zatykač a možnosti eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva

Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takému vnútroštátnemu ustanoveniu, o aké ide vo veci samej, ktoré stanovuje všeobecnú a bezpodmienečnú povinnosť prepustenia na slobodu vyžiadanej osoby, ktorá bola zatknutá na základe európskeho zatykača, a to v okamihu, keď uplynie lehota 90 dní od jej zatknutia, pokiaľ existuje veľmi vážne riziko úteku tejto osoby, ktoré nemožno znížiť na prijateľnú úroveň uložením primeraných opatrení.

Článok 6 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave umožňujúcej ponechanie vyžiadanej osoby vo väzbe nad rámec tejto lehoty 90 dní na základe takého výkladu tohto vnútroštátneho ustanovenia, podľa ktorého sa plynutie uvedenej lehoty pozastavuje v prípade, keď vykonávajúci súdny orgán rozhodne, že sa buď obráti na Súdny dvor Európskej únie s návrhom na začatie prejudiciálneho konania, alebo že počká na odpoveď na návrh na začatie prejudiciálneho konania predložený iným vykonávajúcim súdnym orgánom, alebo tiež keď rozhodne, že odloží rozhodnutie o odovzdaní z dôvodu, že vo vydávajúcom členskom štáte by mohlo existovať skutočné riziko neľudských alebo ponižujúcich podmienok pri pozbavení osobnej slobody, keďže táto judikatúra nezabezpečuje súlad uvedeného vnútroštátneho ustanovenia s rámcovým rozhodnutím 2002/584 a obsahuje rozdiely, ktoré by mohli viesť k rôznym dĺžkam ponechania dotknutej osoby vo väzbe.[1]

Rozsudok Súdneho dvora z 12. februára 2019 vo veci C-492/18 PPU, TC – ECLI:EU:C:2019:108

Prejudiciálna otázka holandského súdu vyplynula zo snahy holandských súdov preklenúť rozpor vnútroštátnej úpravy s rámcovým rozhodnutím Rady 2002/584/SVV o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (ďalej len „rámcové rozhodnutie o európskom zatykači“)[2] eurokonformným výkladom tejto vnútroštátnej úpravy. Holandský súd má pochybnosti, či týmto spôsobom nedôjde k porušeniu článku 6 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ktorý každému zaručuje právo na slobodu a bezpečnosť.

Z vnútroštátneho práva bolo problematické ustanovenie § 22 ods. 4 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004, ktorým v Holandsku došlo k prebratiu rámcového rozhodnutia o európskom zatykači. V zmysle tohto ustanovenia je možné po uplynutí 90 dní od zatknutia vyžiadanej osoby predĺžiť lehotu na vydanie rozhodnutia o vykonaní európskeho zatykača na neurčito, ale len za predpokladu, že vyžiadaná osoba bude dočasne prepustená na slobodu.

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty, preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

2 Rámcové rozhodnutie predstavovalo prameň práva Únie, ktorý bol predpokladaný v období pred Lisabonskou zmluvou pre oblasť tretieho piliera (spolupráca v oblasti justície a vnútra). V dôsledku zmien spôsobených Lisabonskou zmluvou už tento druh prameňa práva neexistuje, ale v zmysle článku 9 Protokolu č. 36 o prechodných ustanoveniach zostávajú právne účinky týchto aktov zachované tak dlho, pokiaľ nedôjde k ich zrušeniu, vyhláseniu za neplatné, alebo pokiaľ nebudú zmenené alebo doplnené.

Holandská právna úprava tak reagovala na článok 17 rámcového rozhodnutia o európskom zatykači, ktorý predpokladá 90 dňovú lehotu na prijatie rozhodnutia o vykonaní európskeho zatykača. Holandská právna úprava teda stotožnila lehotu na vydanie rozhodnutia o vykonaní európskeho zatykača s maximálnou lehotou obmedzenia osobnej slobody vyžiadanej osoby na účely jej odovzdania.

Z rozsudku Súdneho dvora vo veci C-237/17 PPU, Lanigan[3] však vyplýva, že rámcové rozhodnutie o európskom zatykači časovo neobmedzuje dĺžku väzby na účely odovzdania vyžiadanej osoby a neukladá povinnosť prerušiť výkon tejto väzby vtedy, keď uplynie lehota 90 dní od zatknutia vyžiadanej osoby.

Holandský súd, ktorý položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, uviedol, že sa snaží tento rozpor vnútroštátnej úpravy s rámcovým rozhodnutím o európskom zatykači preklenúť tak, že v prípade, že je zrejmé, že rozhodnutie o vykonaní európskeho zatykača nemôže byť vydané v lehote 90 dní od zatknutia vyžiadanej osoby (napríklad z dôvodu predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, alebo z dôvodu čakania na rozsudok Súdneho dvora na prejudiciálnu otázku, ktorú síce položil iný súd, ale odpoveď na ňu môže mať význam aj pre rozhodnutie holandského súdu, alebo tiež z dôvodu nutnosti posúdenia, či vo vydávajúcom členskom štáte neexistuje skutočné riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania s vyžiadanou osobou),[4] rozhodne o prerušení konania o odovzdaní vyžiadanej osoby, v dôsledku čoho sa neuplatní § 22 ods. 4 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004, keďže plynutie lehoty je pozastavené.

Takto holandský súd postupoval aj v prípade TC, voči ktorému bol v Spojenom kráľovstve vydaný európsky zatykač pre podozrenie, že sa ako vedúci predstaviteľ zločineckej organizácie podieľal na dovoze, distribúcii a predaji tvrdých drog, najmä 300 kg kokaínu. TC bol v Holandsku zatknutý 4. apríla 2018. Holandský súd na pojednávaní 31. mája 2018 preskúmal európsky zatykač a nariadil ponechanie TC vo väzbe, pričom súčasne predĺžil o tridsať dní pôvodne šesťdesiatdňovú lehotu na prijatie rozhodnutia o vykonaní dotknutého európskeho zatykača. 14. júna 2018 však holandský súd prerušil konanie o vykonaní európskeho zatykača a to až do rozhodnutia Súdneho dvora vo veci C-327/18 PPU, v ktorej bol návrh podaný 17. mája 2018 írskym súdom. Súčasne uviedol, že počas prerušenia konania neplynie lehota na vykonanie európskeho zatykača a to až do vyhlásenia rozsudku Súdneho dvora.

V súlade s § 22 ods. 4 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004 požiadal TC v deň, kedy uplynula lehota 90 dní od jeho zatknutia, t. j. 4. júla 2018, o prerušenie jeho väzby a prepustenie na slobodu. Podľa TC je výklad § 22 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004, ktorý používa holandský súd a ktorý umožňuje ponechať ho vo väzbe aj po uplynutí 90 dní od jeho zatknutia, v rozpore so zásadou právnej istoty a dochádza k porušeniu článku 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 6 Charty. Práve s touto námietkou TC súvisela prejudiciálna otázka holandského súdu

Pre úplnosť ešte treba uviesť, že TC bol nakoniec prepustený z väzby počas rozhodovania Súdneho dvora o prejudiciálnej otázke holandského súdu v súlade s uvedenou judikatúrou tohto holandského súdu 8. októbra 2018, kedy uplynula lehota 90 dní na prijatie rozhodnutia o jeho odovzdaní do Spojeného kráľovstva po zohľadnení obdobia, počas ktorého bolo jej plynutie pozastavené (t. j. od 14. júna 2018 do rozhodnutia Súdneho dvora vo veci C-327/18 PPU 19. septembra 2018).

Súdny dvor najprv pristúpil k preformulovaniu prejudiciálnej otázky holandského súdu a to s cieľom poskytnúť tomuto súdu užitočnú odpoveď na riešenie sporu, ktorý prejednáva. Podľa Súdneho dvora sa holandský súd snaží zistiť dve skutočnosti. Po prvé, či sa rámcové rozhodnutie o európskom zatykači má vykladať v tom zmysle, že bráni takému vnútroštátnemu ustanoveniu, ktoré stanovuje všeobecnú a bezpodmienečnú povinnosť prepustenia na slobodu vyžiadanej osoby, ktorá bola zatknutá na základe európskeho zatykača, a to v okamihu, keď uplynie lehota 90 dní od jej zatknutia a to aj pokiaľ existuje veľmi vážne riziko úteku tejto osoby, ktoré nemožno znížiť na prijateľnú úroveň uložením primeraných opatrení. Po druhé, prejudiciálna otázka holandského súdu smeruje k zisteniu, či sa článok 6 Charty má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej judikatúre umožňujúcej ponechanie vyžiadanej osoby vo väzbe nad rámec tejto lehoty 90 dní a to na základe takého výkladu dotknutého vnútroštátneho ustanovenia, podľa ktorého sa plynutie uvedenej lehoty pozastavuje v prípade, keď vykonávajúci súdny orgán rozhodne, že sa buď obráti na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania, alebo že

3 Rozsudok Súdneho dvora zo 16. júla 2015 vo veci C-237/15 PPU, Lanigan, EU:C:2015:474.

4 Od rozsudku Súdneho dvora z 21. decembra 2011 v spojených veciach C-411/10 a C-493/10 je zrejmé, že orgány členských štátov v rámci konaní, v ktorých dochádza k odovzdávaniu osôb medzi členskými štátmi, nemôžu vychádzať z nevyvrátiteľnej domnienky, že v členskom štáte nedochádza k porušovaniu základných práv.

počká na odpoveď na návrh na začatie prejudiciálneho konania predložený iným vykonávajúcim súdnym orgánom, alebo tiež, že odloží rozhodnutie o odovzdaní z dôvodu, že vo vydávajúcom členskom štáte by mohlo existovať skutočné riziko neľudských alebo ponižujúcich podmienok pri pozbavení osobnej slobody.

Odpoveď na otázku výkladu rámcového rozhodnutia o európskom zatykači, ktorý by pomohol posúdiť súlad § 22 ods. 4 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004, bola na základe predchádzajúcej judikatúry Súdneho dvora ľahko predvídateľná. Sám vnútroštátny súd správne poukazoval na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-237/17 PPU, Lanigan, z ktorého vyplýva, že nijaké ustanovenie tohto rámcového rozhodnutia nestanovuje, že po uplynutí lehôt predpokladaných v článku 17 rámcového rozhodnutia je vykonávajúci súdny orgán povinný dočasne prepustiť túto osobu alebo, a fortiori, prepustiť ju bez obmedzení. Stanovenie takejto povinnosti by mohlo narušiť účinnosť systému odovzdávania zavedeného rámcovým rozhodnutím o európskom zatykači a tým brániť dosiahnutiu ním sledovaných cieľov, pretože by už nebolo zaručené, že tieto vecné podmienky zostanú splnené.

Z uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že povinnosť vyplývajúca z § 22 ods. 4 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004 prerušiť v každom prípade výkon väzby vyžiadanej osoby na účely jej odovzdania po uplynutí lehoty 90 dní od zatknutia tejto osoby je nezlučiteľná s ustanoveniami rámcového rozhodnutia o európskom zatykači. Tento rozpor by sa mal vnútroštátny súd pokúsiť preklenúť konformným výkladom vnútroštátneho práva, keďže rámcové rozhodnutie síce nemôže mať priamy účinok, ale môže mať nepriamy účinok. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že holandský súd sa síce o takýto výklad pokúsil, ale ním zvolený výklad § 22 ods. 4 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004 nie je spôsobilý odstrániť rozpor s právom Únie za každých okolností, keďže v prípade TC došlo v konečnom dôsledku k prerušeniu jeho väzby ešte pred konečným rozhodnutím o vykonaní európskeho zatykač a to napriek veľmi vážnemu riziku jeho úteku.

Čo sa týka výkladu článku 6 Charty garantujúceho právo na slobodu a osobnú bezpečnosť, Súdny dvor pripomenul, že článok 52 ods. 1 Charty pripúšťa obmedzenie tohto práva a to za predpokladu, že je takéto obmedzenie stanovené zákonom, rešpektuje podstatu týchto práv a slobôd, je dodržaná zásada proporcionality, je nevyhnutné a skutočne zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných. Z týchto podmienok sa následne Súdny dvor zameral na podmienku zákonného pozbavenia slobody, pričom vychádzal aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva,[5] v zmysle ktorej táto podmienka znamená, že obmedzenie osobnej slobody musí mať základ vo vnútroštátnom zákone a že tento zákon je pri svojom uplatňovaní dostatočne dostupný, presný a predvídateľný, aby sa zabránilo akémukoľvek riziku svojvoľnosti.

§ 22 ods. 4 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004 tak ako je vykladaný holandskými súdmi je podľa Súdneho dvora problematický hlavne z pohľadu jasnosti a predvídateľnosti v súvislosti s pravidlami týkajúcimi sa dĺžky trvania väzby v Holandsku v rámci výkonu európskeho zatykača. Bolo síce jasné a predvídateľné, že holandské súdy boli povinné urobiť všetko, čo bolo v ich právomoci, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť rámcového rozhodnutia o európskom zatykači a vykladať § 22 ods. 4 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004 v súlade s cieľom sledovaným rámcovým rozhodnutím, avšak ako už bolo uvedené, výklad holandských súdov úplne nespĺňa požiadavky rámcového rozhodnutia. Okrem toho Súdny dvor pripomenul nejednotnú prax holandských súdov v otázke určenia okamihu prerušenia konania o odovzdaní vyžiadanej osoby, v dôsledku čoho by mohla dĺžka väzby závisieť od konkrétneho súdu. Dotknuté osoby sú tak v Holandsku konfrontované s rozdielmi vo vnútroštátnej judikatúre týkajúcej sa § 22 ods. 4 holandského zákona o odovzdávaní osôb z roku 2004, ktorá sa snaží poskytnúť výklad tohto ustanovenia v súlade s právom Únie. Z uvedeného vyplýva, že v Holandsku nie je možné v rozpore s článkom 6 Charty určiť s jasnosťou a predvídateľnosťou dĺžku trvania väzby osoby vyžiadanej na základe európskeho zatykača.

5 Odvolávanie sa na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva je dôsledkom článku 52 ods. 3 Charty, ktorý upravuje tzv. metódu zodpovedajúcich práv, v dôsledku ktorej je potrebné vykladať článok 6 Charty aj s ohľadom na článok 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, keďže tento upravuje obdobné právo ako článok 6 Charty.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**
Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach

Z ROZHODNUTÍ NAJVYŠŠIEHO SÚDU ČESKEJ REPUBLIKY

Postup súdu pri odstraňovaní rozporov medzi znaleckými posudkami

Nielen pri hodnotení znaleckého posudku ako dôkazu, ale aj pri pokuse o odstránenie rozporov medzi dvoma znaleckými posudkami, ktoré sú tiež súčasťou hodnotenia dôkazov, súd nie je oprávnený sám posudzovať skutočnosti, ku ktorým sú potrebné odborné znalosti, a nemôže teda preskúmavať vecnú správnosť odborných záverov znaleckých posudkov. Pokiaľ súd sám posúdi skutočnosti, ku ktorým sú potrebné odborné znalosti, bez toho, aby ohľadom nich vykonal znalecké dokazovanie, ide o vadu konania, ktorá môže mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 28. marca 2018
sp. zn. 32 Cdo/2197/2016

Dotknuté ustanovenia:

- § 125, § 127, § 132 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok
- § 373 Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb.
- § 420a Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.

Žalobkyňa sa v konaní domáhala náhrady škody, ktorá jej mala byť spôsobená žalovanou v dôsledku zvolenia nevhodného spôsobu vyslobodzovania a odtiahnutia vozidla pri dopravnej nehode, pri ktorom v príčinnej súvislosti s týmto konaním žalovanej došlo k poškodeniu návesu vozidla žalobkyne.

Súd prvého stupňa žalobu zamietol. S poukazom na závery znaleckého posudku znalca z odboru strojárenstvo (Ing. Spergera) dospel k záveru, že žalovanou zvolený spôsob vyslobodenia vozidla bol vhodný a že pri ňom žalovaná žiadnu povinnosť neporušila. Súd pritom neprihliadol na znalecký posudok predkladaný v konaní žalobkyňou (vypracovaný Bc. Pýchom), a to pre nadbytočnosť a s poukazom na zásadu koncentrácie konania.

Odvolací súd na základe odvolania žalobkyne rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd vo veci zopakoval dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa a vykonal tiež dôkaz znaleckým posudkom vypracovaným Bc. Pýchom, pričom sa stotožnil so skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa i s jeho právnym posúdením veci. Odvolací súd konštatoval, že medzi znaleckými posudkami je základný rozpor v otázke, akým spôsobom malo byť zabezpečované vyslobodenie vozidla. Zdôraznil však, že pri hodnotení dokazovania musel vychádzať aj z ostaných dôkazov preukazujúcich priebeh sporného skutkového deja, nielen z obsahovo rozporných znaleckých posudkov. Podľa názoru odvolacieho súdu záleží vždy na úvahe súdu, nakoľko považuje obsah námietok proti vykonanému znaleckému dokazovaniu za dôvodný natoľko, že môže spochybniť jeho správnosť a nutnosť doplnenia revíznym znaleckým posudkom, keďže povinnosť súdu doplňovať dokazovanie v prípade rozporných skutkových zistení nie je automatická.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Žalobkyňa zdôraznila, že hoci zo znaleckých posudkov vyplývajú diametrálne odlišné závery, odvolací súd odmietol návrhy smerujúce k vyriešeniu týchto rozporov, t. j. výsluch znalca alebo vypracovanie revízneho znaleckého posudku, a namiesto toho sa bez racionálneho zdôvodnenia priklonil k záverom znaleckého posudku súdu

1 **§ 127a zákona č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád** v znení do 31. 12. 2013:
Ak znalecký posudok predložený účastníkom konania má všetky zákonom požadované náležitosti a obsahuje doložku znalca o tom, že si je vedomý následkov vedome nepravdivého znaleckého posudku, postupuje sa pri vykonávaní tohto dôkazu rovnako, akoby sa jednalo o znalecký posudok vyžiadaný súdom. Súd umožní znalcovi, ktorého niektorá zo strán požiadala o znalecký posudok, nahliadnuť do spisu alebo mu inak umožní zoznámiť sa s informáciami potrebnými pre vypracovanie znaleckého posudku.

Obdobne **§ 209 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok:**
Súkromný znalecký posudok je znalecký posudok predložený stranou bez toho, aby znalecké dokazovanie nariadil súd. Ak je spolu so žalobou predložený súkromný znalecký posudok, ktorý má všetky zákonom predpísané náležitosti a obsahu-

je doložku o tom, že znalec si je vedomý následkov vedome nepravdivého znaleckého posudku, postupuje sa pri vykonávaní tohto dôkazu akoby išlo o znalecký posudok súdom ustanoveného znalca. Ak sa súkromný znalecký posudok vyhotovuje v priebehu konania, súd umožní znalcovi nahliadnuť do spisu alebo sa inak oboznámiť s informáciami potrebnými na vypracovanie znaleckého posudku.

2 **§ 373 Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb.:** Kto poruší svoju povinnosť zo záväzkového vzťahu, je povinný nahradiť škodu tým spôsobenú druhej strane, ibaže preukáže, že porušenie povinností bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť.

3 **§ 420a ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.:** Každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobí inému prevádzkovou činnosťou. Zodpovednosti za škodu sa ten, kto ju spôsobil, zbaví, len ak preukáže, že škoda bola spôsobená neodvrátiteľnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke alebo vlastným konaním poškodeného.

vypracovaného Ing. Sergerom, pričom uskutočnil záver o skutočnostiach, k posúdeniu ktorých sú potrebné odborné znalosti.

Najvyšší súd Českej republiky dospel po preskúmaní veci k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné, rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia:

Záver, podľa ktorého sa na znalecký posudok spĺňajúci predpoklady stanovené v § 127a zákona č. 99/1963 Sb.[1] hľadí ako na znalecký posudok vyžiadaný súdom, teda ako na dôkazný prostriedok, nielen ako na vyjadrenie účastníka k vykonanému dokazovaniu, vyplýva priamo z výslovného a výkladových pochybností nevzbudzujúceho znenia zákona. Úvahy, ktoré odvolací súd založil na chybnom poňatí znaleckého posudku predloženého účastníkom a ktoré vyhodnotil iba ako námietky proti znaleckému posudku, preto nemôžu obstáť.

Odvolací súd sa síce v napadnutom rozhodnutí zaoberal tiež vzťahom medzi rozpornými znaleckými posudkami, otázku postupu pri odstraňovaní rozporov medzi závermi znaleckých posudkov však taktiež riešil v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

Najvyšší súd už vysvetlil, že v prípade rozporu medzi dvoma znaleckými posudkami možno rozhodnúť o preskúmaní týchto posudkov ďalším znalcom, príp. znaleckým ústavom, avšak len v prípade, že súd sám tento rozpor po vypočutí oboch znalcov neodstráni, respektíve, že preskúmanie záverov znaleckého posudku ďalším posudkom iného znalca, vedeckého ústavu alebo inej inštitúcie (tzv. revízne znalecké skúmanie) je namieste vtedy, ak znaleckým dokazovaním neboli objasnené všetky skutočnosti potrebné na rozhodnutie vo veci, ku ktorým treba odborných znalostí, prípadne ak súd má k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o rovnakej otázke a pre tieto rozpory, ktoré sa nepodarilo v konaní odstrániť, nemôžu byť tieto znalecké posudky podkladom pre rozhodnutie (napr. rozhodnutie sp. zn. 22 Cdo 1290/2007, sp. zn. 25 Cdo 583/2001).

Ak má súd k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o rovnakej otázke, musí ich vyhodnotiť v tom zmysle, ktorý z nich a z akých dôvodov vezme za podklad svojho rozhodnutí a z akých dôvodov nevychádza zo záveru druhého znaleckého posudku; pre túto úvahu je potrebné vypočuť oboch znalcov. Pokiaľ by ani takto nebolo možné odstrániť rozpory v záveroch znaleckých posudkov, treba dať tieto závery preskúmať iným znalcom, vedeckým ústavom alebo inou inštitúciou (napr. sp. zn. 21 Cdo 4562/2010, sp. zn. 21 Cdo 4543/2014).

Nemôže byť pritom pochýb o tom, že nielen pri hodnotení znaleckého posudku ako dôkazu, ale aj pri pokuse o odstránenie rozporov medzi dvoma znaleckými posudkami, ktoré sú tiež súčasťou hodnotenia dôkazov, súd nie je oprávnený sám posudzovať skutočnosti, ku ktorým sú potrebné odborné znalosti, a nemôže teda preskúmavať vecnú správnosť odborných záverov znaleckých posudkov.

Žalobkyňa odvolaciemu súdu dôvodne vytýka, že k odstráneniu rozporov medzi znaleckými posudkami (k vyhodnoteniu záverov jedného z nich ako správnych) pristúpil na základe vlastného posúdenia možnosti resp. obtiažnosti vyslobodenia vozidla určitým spôsobom, hoci ide nepochybne o otázku, ktorej posúdenie si vyžaduje odborné znalosti.

Pokiaľ súd sám posúdi skutočnosti, ku ktorým sú potrebné odborné znalosti, bez toho, aby ohľadom nich vykonal znalecké dokazovanie, ide o vadu konania, ktorá môže mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Najvyšší súd zároveň konštatoval, že odvolací súd v danom prípade pochybil v právnom posúdení veci aj z toho dôvodu, že žalobu o náhradu spôsobenej škody posúdil ako nedôvodnú iba na základe záveru, že škoda nebola spôsobená porušením zmluvnej povinnosti v zmysle § 373 Obchodného zákonníka,[2] pričom neskúmal, či nie sú naplnené predpoklady zodpovednosti za túto škodu podľa § 420a Občianskeho zákonníka,[3] keď v uvedenej veci podľa Najvyššieho súdu prichádza do úvahy posúdenie činnosti žalovanej spočívajúcej vo vyslobodzovaní vozidiel ako činnosti prevádzkovej, pričom aj sám odvolací súd vyhodnotil takúto činnosť ako z povahy veci rizikovú.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd vzhľadom na uvedené rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Uchovávanie osobných údajov musí splniť test nevyhnutnosti

Dlhodobé uchovávanie osobných údajov policajnými orgánmi bez preukázania naliehavej spoločenskej potreby a bez stanoveného účinného systému procesných záruk, akými sú jednoznačné lehoty a možnosť podať žiadosť o výmaz, je v rozpore s právom na rešpektovanie súkromného života. Účinné procesné záruky sú ešte dôležitejšie v prípade citlivých údajov vyžadujúcich vyšší stupeň ochrany.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Catt proti Spojenému kráľovstvu z 24. januára 2019 týkajúci sa sťažnosti č. 43514/15

Dotknuté ustanovenie:

– článok 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života)

Skutkové okolnosti prípadu

Európsky súd pre ľudské práva (ESĽP) nedávno jednohlasne rozhodol o porušení práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života v súvislosti s ochranou osobných údajov.

Sťažnosť vo veci podal britský občan pán John Oldroyd Catt, ktorý sa narodil v roku 1925. Pán Catt bol dlhoročným mierovým aktivistom a od roku 1948 pravidelným účastníkom rôznych demonštrácií. V roku 2005 sa pridal k protestom organizácie Smash EDO namiereným proti americkej továrni v Brightone produkujúcej zbrane. Hoci na tejto a iných demonštráciách došlo k porušeniu verejného poriadku za masívnej prítomnosti polície, pán Catt nebol nikdy odsúdený z trestného činu. V máji 2010 podal žiadosť v zmysle zákona o ochrane osobných údajov (Data Protection Act 1998) o vydanie uchovávaných informácií o jeho osobe. Polícia mu sprístupnila 66 záznamov zozbieraných od marca 2005 do októbra 2009, týkajúce sa protestov organizovaných Smash EDO, ale aj jeho účasti na konferenciách odborových organizácií, demonštrácii na konferencii labouristov či na stretnutí na podporu nezávislosti Gazy. Informácie boli uchovávané v databáze týkajúcej sa „vnútroštátneho extrémizmu". Medzi údajmi boli jeho meno, dátum narodenia, adresa, fotografia.

Pán Catt požiadal o vymazanie záznamov, ale polícia odmietla žiadosti vyhovieť. Pán Catt sa teda obrátil na súd tvrdiac, že uchovávanie údajov nebolo „nevyhnutné" v zmysle článku 8 ods. 2 Dohovoru. V konaní pred vrchným súdom vystúpil zástupca Národnej informačnej jednotky pre verejný poriadok (National Public Order Intelligence Unit – NPOIU), ktorý poukázal na to, že sťažovateľovi neboli sprístupnené všetky údaje uchovávané o ňom, pretože by to bolo v rozpore

s účelom fungovania jednotky a mohlo by to ohroziť vyšetrovanie a odhaľovanie zločinov. Vrchný súd rozhodol, že článok 8 sa na prípad nevzťahuje. Odvolací súd však dal za pravdu sťažovateľovi a rozhodol o nedôvodnom porušení článku 8, pričom poukázal na to, že údaje o pánovi Cattovi evidentne neboli podstatné pre získanie informácií o fungovaní Smash EDO, predpokladaní miesta a povahy budúcich demonštrácií, či zvolenie správnej taktiky policajnej jednotky. Podľa odvolacieho súdu aj rutinné systematické zbieranie, spracovávanie a uchovávanie osobných údajov v databáze na vyhľadávanie predstavuje závažný zásah do práva na súkromie, a preto musí byť dostatočne odôvodnené. Po odvolaní na najvyšší súd však štyria sudcovia z piatich rozhodli, že uchovávanie údajov bolo v súlade so zákonom a primerané, zásah do súkromia bol minimálny, informácie boli verejné a nemožno ich považovať za intímne či citlivé. Podľa najvyššieho súdu existovali dobré dôvody na to, aby polícia zbierala a uchovávala dáta. Zároveň nehrozilo, že informácie budú poskytnuté tretím osobám.

V čase súdnych konaní tiež vyšla správa o tajných policajných operáciách zameraných na získanie informácií o protestných hnutiach, z ktorej vyplynulo, že vo veľkej miere informácie polícia uchováva zbytočne, čo viedlo k preskúmavaniu databáz a mnohým výmazom. Hoci väčšina záznamov o sťažovateľovi bola následkom správy a súdneho konania vymazaná, niektoré v databáze zostali. Tiež vysvitlo, že nebol informovaný o všetkých záznamoch o sebe, ktoré polícia mala v databáze.

Pán Catt podal v roku 2015 sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva (ESĽP).

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

ESĽP na úvod uviedol, že nie je sporné, či došlo k zásahu do práva, keďže samotné uchovávanie údajov predstavuje porušenie práva na rešpektovanie súkromia v zmysle Dohovoru. Otázne je, či išlo o zásah odôvodnený, v súlade so zákonom a nevyhnutný v demokratickej spoločnosti:

Legitímnym účelom zhromažďovania údajov v databáze bola nepochybne snaha polície predchádzať trestným činom, zabrániť porušovaniu verejného poriadku a tak chrániť práva a slobody iných.

Ako ESĽP už skôr vo svojej judikatúre pripomenul, naplnenie podmienky súladu so zákonom vyžaduje nielen explicitnú právnu úpravu, ale aj adekvátnu kvalitu právnej úpravy v zmysle jej predvídateľnosti, ochrany pred arbitrárnosťou a dostupnosti pre dotknuté osoby. Rovnako musí byť zrejmý rozsah právomocí príslušných orgánov a povolená miera ich vlastného uváženia.

ESĽP poukázal na to, že v súvislosti s ochranou osobných údajov treba skúmať jednotlivé etapy ako zhromažďovanie, uchovávanie, použitie a sprístupnenie údajov tretím osobám. Žiadna z etáp by nemala byť posudzovaná izolovane, ale vo vzájomných súvislostiach.

Zhromažďovanie údajov v tomto prípade bolo vykonané v zmysle všeobecných právomocí polície za účelom vytvorenia databázy pre problematiku „vnútroštátneho extrémizmu". Tento pojem však v rámci príslušných orgánov mal rôzne definície a nebol jednoznačný. Databáza bola preto dopĺňaná na ad hoc báze bez predvídateľne stanoveného rozsahu a obsahu zhromažďovaných dát. Etapa zhromažďovania dát na účely danej databázy podľa ESĽP nemala jasný a jednotný právny základ. Na druhej strane následná správa údajov bola upravená v zákone, v internom kódexe postupov ako aj v common law.

Uchovávanie údajov sa v zmysle zákona o ochrane osobných údajov riadilo prezumpciou, že dáta možno uchovávať, ak nejde o neprimerané množstvo alebo rozah údajov, ak je to nevyhnutné na účely policajného vyšetrovania a ak sú aktuálne. Doba uchovávania je minimálne 6 rokov, po tomto období treba uchovávanie opätovne vyhodnotiť a prípadne dáta vymazať. V tomto smere polícia mohla konať podľa vlastného uváženia. Na druhej strane sťažovateľ mal možnosť požiadať o vymazanie údajov. Informácie o sťažovateľovi neboli a nemali byť sprístupnené tretím osobám.

Podmienka súladu so zákonom je však v tomto prípade úzko prepojená s otázkou, či bol zásah nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Zásah je nevyhnutný, ak reaguje na „naliehavú spoločenskú potrebu", ak je primeraný vo vzťahu k sledovanému legitímnemu účelu a ak sú dôvody, na ktoré sa odvolávajú príslušné orgány relevantné a dostatočné.

ESĽP pripomenul, že v prípadoch zásahov do práva na súkromie, ESĽP ponecháva štátu mieru voľnej úvahy vtedy, ak skutkové okolnosti boli starostlivo preskúmané nezávislými a nestrannými vnútroštátnymi súdmi, ktoré uplatnili relevantné ľudsko-právne štandardy v súlade s Dohovorom

a judikatúrou ESĽP, pričom dostatočne zvážili osobné záujmy sťažovateľa vo vzťahu k verejnému záujmu. V predloženom prípade však ESĽP vyhodnotil, že existujú vážne dôvody na to, aby sám preskúmal skutkovú podstatu veci, keďže s nasledovnými aspektami prípadu sa vnútroštátne súdy nevysporiadali:

- údaje o politických názorov predstavujú kategoriu citlivých údajov vyžadujúcu zvýšený stupeň ochrany;
- z rozhodnutia vrchného súdu a stanoviska vlády vyplýva, že nie je na vnútroštátnej úrovni ustálené, či uchovávanie údajov predstavuje automaticky zásah do práva na ochranu súkromia;
- preskúmanie súladu s článkom 8 je o to dôležitejšie o čo neprehľadnejšie sú právomoci orgánov, a to najmä s ohľadom na vývoj technológií, ktoré sú čoraz sofistikovanejšie;
- podstatný je aj spôsob a načasovanie sprístupnenia údajov ako aj zamlčanie niektorých informácií pred sťažovateľom.

ESĽP sa priklonil k tomu, že v danej veci existovala naliehavá spoločenská potreba na zhromaždenie informácií na účely spravodajských služieb polície, ktorá musí informácie najprv zhromaždiť, aby ich mohla adekvátne vyhodnotiť, najmä, ak demonštrácie boli známe svojou násilnou povahou. Pokiaľ ide o uchovávanie sťažovateľových údajov, ESĽP vyhodnotil, že v tomto smere naliehavá spoločenská potreba nebola preukázaná, preto mala polícia dbať na čo najskoršie vymazanie údajov. V predloženom prípade príslušné orgány nepreukázali, že po šiestich rokoch vykonali opätovné preskúmanie nevyhnutnosti týchto údajov a žiadne z údajov vymazané neboli. Keďže lehota na vymazanie a systém uchovávania bola daný veľmi flexibilne, rozhodujúce je v takom prípade zabezpečenie účinných procesných záruk, ktoré umožnia na žiadosť dotknutej osoby vymazanie údajov uchovávaných neprimerane dlho. Účinné procesné záruky sú ešte dôležitejšie v prípade citlivých údajov, medzi ktoré patria aj údaje o politických názoroch a vyžadujú vyšší stupeň ochrany.

Informácie o účasti na podujatiach odborových organizácií či na pokojných demonštráciách by nemali spadať do databázy zameranej na vnútroštátny extrémizmus, keďže do tejto skupiny patria len aktivity, ktoré sú v rozpore s demokratickým systémom. Nejednoznačný prístup k rozsahu údajov v databáze zakladá riziko a môže mať aj „chilling effect" na využívanie práva zhromažďovať sa v zmysle článku 11 Dohovoru. ESĽP tiež vzal do úvahy sťažovateľov vysoký vek a čistý záznam v registri trestov.

ESĽP na záver uviedol, že vymazanie údajov nepovažuje za také zaťažujúce, aby dotknuté osoby nemohli rozumne očakávať, že príslušné orgány túto svoju povinnosť splnia. Bolo by v rozpore s ochranou práva na súkromie v zmysle článku 8 Dohovoru, ak by štát vytvoril takú databázu, ktorej obsah by nemohol byť jednoduchým spôsobom preskúmaný a vymazaný, a ak by takýto postup využil na odôvodnenie nevyhovenia žiadosti o výmaz.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**
Odbor medzinárodných vzťahov SAK,
Council of Europe HELP Info Point

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 –1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnír J. – Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA **publikáciu o histórii advokácie**. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

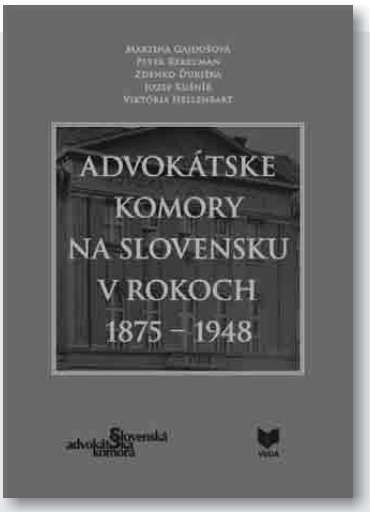

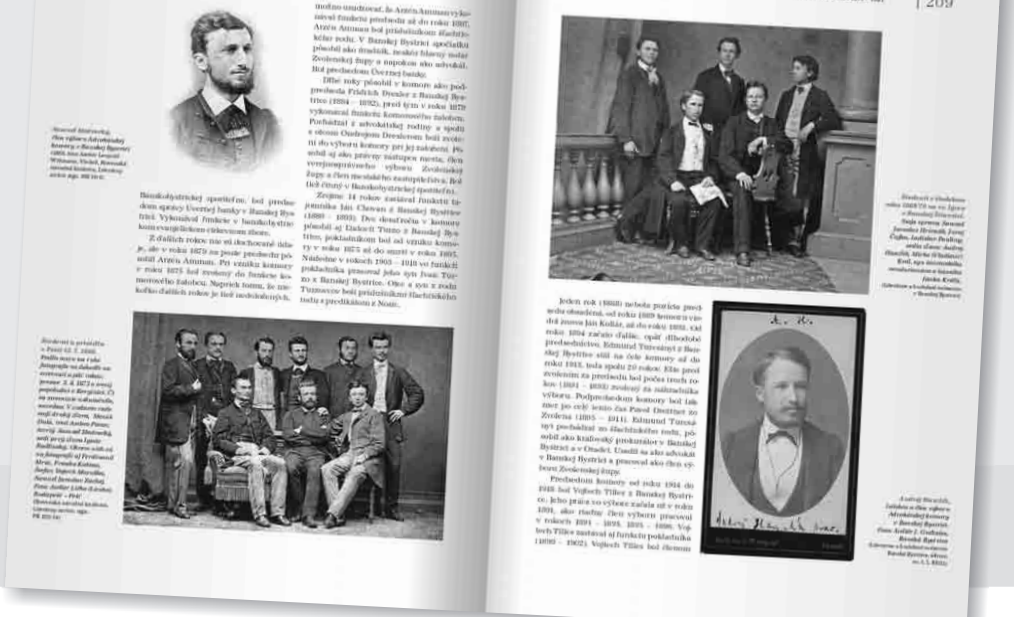

Pre advokátov a advokátskych koncipientovje publikácia za zvýhodnenú cenu **24 eur s DPH** + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)

Záujemcovia **mimo radov SAK** zaplatia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na ***www.sak.sk*** alebo priamo kontaktujte:

PhDr. Ondrišová
02 204 227 28
ondrisova@sak.sk

Darina Stračinová
02 204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Aktuálne udalosti

Druhý kurz HELP/SAK o ochrane osobných údajov úspešne ukončený

Slovenská advokátska komora na základe pilotného kurzu o ochrane osobných údajov a práve na súkromie, ktorý sa uskutočnil na vzdelávacej online platforme HELP Rady Európy na jeseň 2018, spustila v decembri 2018 ďalší kurz pre 60 advokátov. Desaťtýždňový kurz bol zakončený záverečným testom, ktorý na konci marca úspešne absolvovalo 43 advokátov zo všetkých kútov Slovenska. Úspešným absolventom boli odovzdané certifikáty Rady Európy.

Hoci ide primárne o dištančné vzdelávanie, tútor kurzu JUDr. Ing. Miroslav Chlipala, PhD. poskytol účastníkom aj tri prezenčné prednášky v Bratislave a v regionálnej kancelárii SAK v Košiciach. Účastníci pracovali so študijným materiálom z dielne Rady Európy a zároveň s početnými dokumentmi, judikátmi a odkazmi odporučenými tútormi.

Online vzdelávacia platforma je po registrácii jednoducho dostupná a umožňuje každému záujemcovi preštudovať si materiály Rady Európy k vyše 25 témam v rôznych jazykových mutáciách (v prípade záujmu navštívte stránku *help.elearning.ext.coe*).

Advokáti a technológie témou konferencie *Chorvátske dni advokátov*

Podpredseda SAK JUDr. Ondrej Laciak, PhD. prijal pozvanie Chorvátskej advokátskej komory vystúpiť s príspevkom na tradičnom výročnom podujatí *Chorvátske dni advokátov*, ktoré sa konalo už po 37.-krát v Záhrebe. V rámci okrúhleho stola diskutovali 15. marca predstavitelia chorvátskej, slovinskej a slovenskej komory za účasti hostí na tému *Advokáti a technológie*. Podpredseda Laciak sa zameral na vplyv nových technológií na oblasť trestného práva, elektronické dôkazy, elektronický monitoring osôb a úlohu advokátskych komôr v procese elektronizácie justície.

Zmeny v systéme generovania *ex offo* obhajcov

Slovenská advokátska komora pripomienkuje **systém ustanovovania advokátov *ex offo*** a oboznámila ministra spravodlivosti s problémami advokátov pri ustanovovaní za obhajcov *ex offo* prostredníctvom pravidiel nastavených ministerstvom spravodlivosti v programovom prostriedku, ktorý spravuje pre súdy ministerstvo.

Komora konštatovala, že zmeny v zozname advokátov *ex offo* sú na dennej báze oznamované elektronickou formou ministerstvu spravodlivosti. Vzhľadom na otázky, ktoré SAK nevie ovplyvniť, požiadala ministerstvo spravodlivosti o vykonanie zmien, ktoré by reagovali na podnety komory. Minister spravodlivosti začiatkom marca 2019 odsúhlasil návrh tvorby pravidiel pre ustanovovanie advokátov za obhajcov *ex offo*. Ministerstvo spravodlivosti po komunikácii s komorou schválilo nasledovné pravidlá ustanovovania advokátov za obhajcov *ex offo*:

(1) príslušnosť advokáta k súdu je viazaná výlučne na sídlo daného advokáta, t. j. každý advokát môže byť zapísaný výlučne do zoznamu toho okresného súdu, v ktorom ma sídlo jeho advokátska kancelária; na pracovisko/-á advokáta sa pri zostavovaní zoznamov neprihliada,

(2) pre tvorbu zoznamov obhajcov *ex offo* pre jednotlivé okresné súdy dôjde k spájaniu niektorých okresov na geografickom princípe s cieľom zabezpečiť disponibilný počet aspoň 30 advokátov pre obvod každého súdu,

(3) súd bude môcť vyznačiť v programovom prostriedku tri dôvody odmietnutia zastupovania zo strany vygenerovaného advokáta: ● zákonné dôvody, ● nezastihnutý, ● zaneprázdnený,

(4) pokiaľ vygenerovaný advokát v období pol roka neprevezme obhajobu *ex offo* trikrát z dôvodu zaneprázdnenosti, systém ho v období nasledujúceho pol roka nebude generovať; o tejto skutočnosti bude advokát informovaný vygenerovaním oznámenia, ktoré mu systém pošle automaticky do jeho elektronickej schránky,

(5) špecializovaný trestný súd si pred generovaním advokáta *ex offo* bude môcť vybrať zoznam advokátov toho okresného súdu, kde sa vykonávajú úkony trestného konania.

Slovenská advokátska komora však nedisponuje informáciou, kedy majú byť tieto pravidlá aplikované do programového prostriedku.

Predsedníctvo SAK podporilo tureckých advokátov

Slovenská advokátska komora sa pridala o organizáciám, ktoré odsúdili pokračujúce tvrdé zákroky proti advokátom v Turecku, ktorí sú zatýkaní, nespravodlivo súdení a často odsúdení na vysoké tresty. Podľa najnovších dostupných informácií od júla 2016 bolo stíhaných 1 546 advokátov, zatknutých takmer 600 a 274 advokátov bolo odsúdených. Vzhľadom na závažnosť situácie iniciovala Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) podpísanie protestného dokumentu.

Stanovisko zdôrazňuje, že nezávislosť advokátskej profesie je základným prvkom pri presadzovaní právneho štátu v slobodnej spoločnosti. Advokáti zohrávajú zásadnú úlohu pri zabezpečovaní ochrany ľudských práv a základných slobôd. Podpísané stavovské organizácie vyzývajú tureckú vládu, aby presadzovala zásady právneho štátu a ukončila prenasledovanie advokátov. Všetci advokáti, ktorí boli neoprávnene zadržaní za výkon svojich odborných činností, by mali byť okamžite prepustení. Dokument je dostupný na stránke *www.ccbe.eu*. –ad–

Z marcového zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory v prvom jarnom mesiaci rokovalo počas dvoch dní 14. a 15. marca 2019 v Bratislave.

Na úvod odznela informácia o **stretnutiach s advokátmi Trnavského a Banskobystrického kraja** na aktuálne témy, najmä rezonujúce prideľovanie advokátov za obhajcov *ex offo*. Súčasťou stretnutia v Banskej Bystrici bola prezentácia knihy JUDr. Čendulu za jeho osobnej účasti.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu o **nasadení elektronických formulárov v konaní pred slovenskými súdmi**. Ministerstvo spravodlivosti SR zverejnilo prostredníctvom portálu ežaloby štyri nové formuláre prispôsobené civilným kódexom, dostupné aj na *www.slovensko.sk*. Členmi pracovnej skupiny pre tvorbu nových formulárov boli aj zástupcovia SAK. Zámerom bolo vytvoriť a prepracovať formuláre tak, aby vyhovovali potrebám advokátov aj súdov a zefektívnili ich prácu. Podania prostredníctvom formulárov sú preferovaným spôsobom podávania písomností na súdy, iné zákonné možnosti podaní na súdy však neboli obmedzené. V prevádzke zostali aj pôvodné formuláre, ktoré budú po overení správnosti fungovania nových formulárov časom zneplatnené. Naďalej možno využívať aj formu všeobecného podania prostredníctvom *www.slovensko.sk*.

V zmysle zákona o súdoch orgán verejnej moci, advokát, súdny exekútor, notár a správca sú povinní v konaní pred súdom doručovať podania do elektronickej schránky súdu a používať pri elektronickej komunikácii so súdom elektronickú schránku aktivovanú na doručovanie, ktorej sú majiteľom; to neplatí, ak súd požiada o predloženie určitej listiny a pre predkladanie administratívneho spisu alebo iného spisu. Hosťujúci euroadvokát doručuje elektronické podania prostredníctvom spolupracujúceho advokáta. Ak je na podanie určený elektronický formulár, sú osoby podľa predchádzajúcej vety povinné podanie urobiť prostredníctvom neho. Trovy vzniknuté porušením povinnosti podľa prvej vety nie sú predmetom náhrady trov konania.

Slovenská advokátska komora pripomienkuje **systém ustanovovania advokátov *ex offo*** a oboznámila ministra spravodlivosti s problémami advokátov pri ustanovovaní za obhajcov *ex offo* prostredníctvom pravidiel nastavených ministerstvom spravodlivosti v programovom prostriedku, ktorý spravuje pre súdy ministerstvo. Komora konštatovala, že zmeny v zozname advokátov *ex offo* sú na dennej báze oznamované elektronickou formou ministerstvu spravodlivosti. Vzhľadom na otázky, ktoré komora nevie ovplyvniť, požiadala ministerstvo spravodlivosti o vykonanie zmien, ktoré by reagovali na podnety komory. Minister spravodlivosti začiatkom marca 2019 odsúhlasil návrh tvorby pravidiel pre ustanovovanie advokátov za obhajcov *ex offo*. Ministerstvo spravodlivosti po komunikácii s komorou schválilo nasledovné pravidlá ustanovovania advokátov za obhajcov ex offo, komora však nedisponuje informáciou, kedy majú byť tieto pravidlá aplikované do programového prostriedku: (1) príslušnosť advokáta k súdu je viazaná výlučne na sídlo daného advokáta, t. j. každý advokát môže byť zapísaný výlučne do zoznamu toho okresného súdu, v ktorom ma sídlo jeho advokátska kancelária; na pracovisko/-á advokáta sa pri zostavovaní zoznamov neprihliada, (2) pre tvorbu zoznamov obhajcov ex offo pre jednotlivé okresné súdy dôjde k spájaniu niektorých okresov na geografickom princípe s cieľom zabezpečiť disponibilný počet aspoň 30 advokátov pre obvod každého súdu, (3) súd bude môcť vyznačiť v programovom prostriedku tri dôvody odmietnutia zastupovania zo strany vygenerovaného advokáta: ● zákonné dôvody, ● nezastihnutý, ● zaneprázdnený, (4) pokiaľ vygenerovaný advokát v období pol roka neprevezme obhajobu *ex offo* trikrát z dôvodu zaneprázdnenosti, systém ho v období nasledujúceho pol roka nebude generovať; o tejto skutočnosti bude advokát informovaný vygenerovaním oznámenia, ktoré mu systém pošle automaticky do jeho elektronickej schránky, (5) špecializovaný trestný súd si pred generovaním advokáta *ex offo* bude môcť vybrať zoznam advokátov toho okresného súdu, kde sa vykonávajú úkony trestného konania.

V rámci správy o účasti komory v legislatívnom procese P SAK vzalo na vedomie informácie ● o **zásadných pripomienkach SAK k novele Trestného poriadku**, ktorých podstatou bol dôraz na účasť advokáta pri výsluchu prostredníctvom videokonferenčného zariadenia a na nesúhlas s návr-

Voľná pracovná pozícia:
Advokátsky koncipient

Advokátska kancelária JURIKA & KELTOŠ, s. r. o., Mickiewiczova 2, 811 07 Bratislava, ponúka pracovnú príležitosť na pozícii Advokátsky koncipient.

Požiadavky:
- dôslednosť, precíznosť, samostatnosť,
- zodpovednosť schopnosť tímovej práce
- excelentné teoretické znalosti najmä z oblasti občianskeho a obchodného práva

Informácia o pracovnom mieste:
- Platové podmienky:
  Základná zložka mzdy (btto) 1 000 eur
- Druh pracovného pomeru: Hlavný pracovný pomer
- Nástup: Dohodou
- Kontakt: ***konkurz@akjk.sk***

hom vypustiť inštitút náhradného sudcu pri výsluchu agenta, ohrozeného svedka, chráneného svedka alebo svedka s utajenou totožnosťou; ● o **aplikačnej praxi súvisiacej s opatrovníctvom maloletých v trestnom konaní**. Na základe vecných podnetov od advokátov komora postúpila žiadosti o výklad rozsahu opatrovníctva maloletých v trestnom konaní ministerstvu spravodlivosti, prokuratúre a predstaviteľom krajských súdov; ● o **pripomienkach SAK k vecnému zámeru opatrovníctva**. Prieskum medzi advokátmi vykonaný v regiónoch priniesol súhlasné aj nesúhlasné, v každom prípade podnetné stanoviská. SAK hodnotí návrh začleniť advokátov medzi kategórie opatrovníkov pozitívne a chápe ho tak, že vzniknú dve možnosti: výber profesionálneho opatrovníka už počas života so vzťahom založeným na vzájomnej dôvere a automatizovaný výber ako kvalifikovaná služba spoločnosti. Hoci činnosť profesionálneho opatrovníka nie je v rozpore s výkonom advokácie, SAK upozorňuje, že nejde o štandardný typ právnej služby, keďže možnosť komunikácie s klientom je obmedzená a s ohľadom na to treba nastaviť poskytovanie tejto služby advokátom.

Postavenie advokáta je z hľadiska odbornosti, zodpovednosti, skúseností a poslania chrániť záujmy klienta vhodné na zabezpečenie ochrany právnych záležitostí. Zároveň však advokát nie je vyškolený ani povolaný na suplovanie opatrovateľskej činnosti vo vzťahu k opatrovancovi. Úloha advokáta ustanoveného súdom za opatrovníka by sa teda mala zamerať primárne na právne úkony, ktoré v dobe určenej súdom vystanú v súvislosti so správou majetku opatrovanca a inými právnymi záležitosťami. Inštitút opatrovníctva so sebou nesie vysokú mieru zodpovednosti a úmerne tomu by mali byť nastavené podmienky jeho výkonu. Treba vyšpecifikovať, kedy dochádza ku konfliktu záujmov a stanoviť kompetencie opatrovníka, zakotviť možnosť odporovať úkonom vykonaným s opatrovancom, a to prípadne aj do istého obdobia pred vznikom opatrovníctva zo strany advokáta. Slovenská advokátska komora považuje za dôležité mať možnosť prizvať si odborníkov, znalcov, lekárov – osobu, ktorá vie rozpoznať vôľu opatrovanca.

Miera záujmu medzi advokátmi závisí od nastavenia podmienok výkonu. Systém odmeny opatrovníka by podľa SAK mal brať do úvahy cieľ vecného zámeru, a to posilnenie ochrany opatrovancov formou kvalitnej právnej služby a zároveň primeranosť odmeny vynaloženému času a počtu úkonov. Stanovenie zanedbateľnej paušálnej odmeny nespĺňa žiadny z týchto cieľov a neodráža rozdiel medzi správou majetku opatrovanca so zanedbateľným majetkom a opatrovanca s väčším majetkom. Navrhované postavenie opatrovníka má najbližšie k správe majetku správcom konkurznej podstaty a správe dedičstva. Model odmeny by mal byť nastavený obdobne ako odmena za vykonaný právny úkon, príp. v kombinácii s paušálnou odmenou. V prípade aplikácie tohto modelu by opatrovníka platil štát, ale ak opatrovník majetkom disponuje, štát by následne sumu od neho vymáhal. Týmto spôsobom by sa odstránil konflikt záujmov.

Slovenská advokátska komora zároveň navrhla **vytvorenie elektronickej databázy opatrovancov** na preverenie spôsobilosti konkrétnej osoby na právne úkony a na uvedenie osoby opatrovníka.

SAK navrhla **vypustiť povinnú notársku zápisnicu pri scudzovacích úkonoch**. Hoci chápe, že zmyslom návrhu zaviesť notársku zápisnicu je snaha predchádzať prípadom straty obydlia seniorov, v praxi nie je reálne, že inštitút účel naplní. Tak, ako advokát nie je odborne vybavený na opatrovateľstvo v zmysle poskytovania sociálnych služieb či služieb psychológa a lekára, tak notár nemá odborné zameranie psychológ, lekár či sociálny pracovník a krátky rozhovor s opatrovancom – aj s ohľadom na vyťaženosť notárov a charakter ich práce – nepredpokladá účinnosť tohto opatrenia. Notárska zápisnica rieši len formu úkonu, nie jeho následky, ktoré si senior nemusí uvedomovať. Notárska zápisnica sama o sebe nedokáže dosiahnuť prvoradý cieľ – zabezpečiť, aby senior mal kde bývať. Uvedený inštitút má svoje opodstatnenie a miesto v právnom systéme, toto opatrenie však žiadnym spôsobom neodstráni riziko zneužitia zraniteľnej skupiny obyvateľstva, naopak, hrubo zasahuje do práva vlastniť majetok a slobodne s ním nakladať, pretože limituje dispozíciu vlastníka formálnou povinnosťou vykonať úkon pred notárom. Uvedené nie je v súlade s historickým kontextom vývoja občianskeho práva na Slovensku a je nesystémové s ohľadom na legislatívny zámer novely občianskeho práva hmotného.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie **vyhodnotenie ankety medzi advokátskymi koncipientmi v 5. ročníku**. Predmetom anonymnej ankety boli viaceré otázky, napr.: *Aký majú koncipienti názor na súčasný formát vzdelávania na seminároch? Ako by pomenovali pozitíva a negatíva koncipientskej praxe? Aké majú očakávania v súvislosti s advokátskou komorou? Ako vnímajú advokátsku komoru? Čo majú a môžu dať stavu a advokátskej komore? Ako ich zapojiť do diania na komore, ako ich kvalifikovane informovať o dianí v komore? Ako zlepšiť tok informácií od koncipientov ku komore a naopak?* Koncipienti si túto iniciatívu komory vážili. Z ankety vyplynuli rôzne závery (niektoré alarmujúce), komora bude s nimi ďalej pracovať. V nadväznosti na žiadosť členov komisie pre veci koncipientske redakčná rada vytvorila (ne)pravidelné koncipientske okienko, ktoré bude uverejňované v *Bulletine slovenskej advokácie*.

Predsedníctvo SAK odsúhlasilo **termíny ďalších stretnutí záujemcov a členov Slovenskej asociácie trestných obhajcov (SATO)** v Bratislave a v Košiciach, o ktorých budú advokáti informovaní prostredníctvom komunikačných prostriedkov komory.

Jedným z hlavných bodov rokovania P SAK bol **systém vzdelávania advokátskych koncipientov v kontexte schválenej novely zákona o advokácii**. Predsedníctvo SAK schválilo profil absolventa advokátskej skúšky, ktorý obsahuje celostný opis podstatných a praktických vedomostí a zručností, ktoré má absolvent mať (viac na s. 43), po starostlivom zvážení všetkých alternatív **nový Vzdelávací poriadok** (viď Vestník č. XX). Predsedníctvo ďalej schválilo **program a rozvrh koncipientskych seminárov** na tri roky. Súhlasilo s tým, aby boli **vzdelávacie aktivity určené advokátom zviditeľ-**

nené a ponúknuté aj advokátskym koncipientom bez ďalších podmienok. Na regionálne vzdelávacie podujatia sa totiž prihlasujú aj koncipienti, na prihlásenie však v systéme nemajú prístup a nie sú o nich informovaní priamo. Často sa stáva, že prihlásený advokát za seba ako náhradu pošle práve koncipienta.

Predsedníctvo schválilo **účasť SAK v projekte *Practical Law Academy***. Ide o štvordňový kurz zameraný na právo Európskej únie a zdokonalenie právnických zručností, ktorý sa uskutoční 6. – 9. júna 2019 na pôde Univerzity Komenského v Bratislave. Podrobnejšie informácie sú na *www.sak.sk* v časti *Správy*.

Predsedníctvo SAK popri štandardných bodoch súvisiacich s činnosťou odboru matriky súhlasilo s tým, že Slovenská advokátska komora bude **dočasne a príležitostne v súlade so zákonom o advokácii vydávať elektronický advokátsky preukaz aj hosťujúcim euroadvokátom**. Predsedníctvo osobitne rokovalo o návrhoch na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. f) zákona o advokácii z dôvodu nezaplatenia príspevku na činnosť SAK za rok 2018.

Členovia P SAK schválili stanoviská s úpravami na základe diskusie vo veci **dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe**, ktorými sa vopred zaoberali pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

V rámci ekonomických otázok P SAK prerokovalo **čerpanie prostriedkov sociálneho fondu na financovanie strát advokátskych a koncipientskych seminárov** k 31. decembru 2018, zoznam advokátov, ktorí do 28. februára 2019 nezaplatili príspevok na vzdelávanie advokátskych koncipientov, **čerpanie rozpočtu SAK za rok 2018** a **porovnanie výnosov a nákladov seminárov** advokátskych koncipientov a seminárov advokátov uskutočnených v mesiacoch september až december 2018.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie hovorkyne SAK Mgr. Donevovej **o mediálnych výstupoch v mesiaci február 2019** a o príprave **poskytovania bezplatných právnych porád**.

Členovia P SAK vzali na vedomie predložené **správy z podujatí so zahraničným prvkom** a súhlasili s realizáciou **prednášok o povolaní advokáta vo francúzskom jazyku** prihlásenými advokátmi ako aktivitou *pro bono*. *–km–*

Advokátsky koncipient hľadá zamestnanie

Martin György
Bratislava, 0910 575 296, *martin.gyorgy93@gmail.com*
Študent PF UK v Bratislave má záujem o prax v advokátskej kancelárii v Bratislave u advokáta zaoberajúceho sa **výlučne trestným právom**. Ovláda nemecký jazyk na komunikatívnej úrovni. Prednosti: prax, pracovitosť, vysoké nasadenie, dôslednosť, precíznosť, samostatnosť, zodpovednosť, schopnosť tímovej práce.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Bráni nejaké zákonné ustanovenie advokátskych predpisov alebo iných občianskoprávnych predpisov tomu, aby splnomocnený advokát zo strany klienta (splnomocnený klientom na celé konanie a súčasne splnomocnený klientom aj na to, aby si mohol ustanoviť svojho substitúta) konal súčasne v rovnakom čase pri konkrétnom úkone (napríklad zastupoval klienta na súdnom pojednávaní) súčasne/spoločne so svojím substitútom a teda substitučne splnomocneným advokátom?

Je právne v súlade so zákonom vykonávanie konkrétneho právneho úkonu za klienta splnomocneným advokátom, za ktorého súčasne pri konkrétnom úkone koná okrem splnomocneného advokáta aj jeho substitučne ustanovený/zvolený kolega advokát?

Uvedenému postupu bráni § 16 zákona o advokácii, podľa ktorého sa môže advokát v rámci svojho poverenia dať zastúpiť iným advokátom. Zastúpenie iným advokátom v rámci poverenia, ktoré advokát dostal od svojho klienta a obsahovo je vymedzené dohodou medzi konkrétnym klientom a advokátom, môže na jednotlivý úkon v rámci tohto poverenia obstarať za klientom splnomocneného advokáta aj iný, týmto zo strany klienta zvoleným advokátom určený advokát – kolega, za predpokladu, že s takýmto postupom klient súhlasí.

Práva a povinnosti advokáta poverujúceho a advokáta substitučne zastupujúceho podrobne upravujú § 20 až § 24 Advokátskeho poriadku. Zastúpenie advokáta iným advokátom podľa § 16 zákona o advokácii nie je obsahovo zhodné so zastupovaním klienta zvoleným advokátom, kedy klient aj jeho zástupca môžu účinkovať aj spoločne pri jednotlivých úkonoch, pričom prítomný advokát poskytuje klientovi pri tomto úkone právne služby a radí mu.

Substitučné zastúpenie advokáta advokátom je vykonanie služby klientovi namiesto ním zvoleného advokáta, nie popri ňom.

Klient sa môže rozhodnúť, že si na svoje zastupovanie súčasne zvolí aj viacerých advokátov, ktorí potom spoločne poskytujú klientovi právne služby a riadia sa pri vykonaní svojho poverenia výlučne pokynmi klienta. Substitučne poverený advokát sa však riadi pokynmi advokáta, ktorý ho poveril a popri tom aj pokynmi klienta, ak je tento prítomný pri úkone, kde advokát – substitút substitučne poskytuje službu.

Ak je teda na úkone prítomný klientom poverený advokát, substitučne poverený advokát nemá splnomocnenie na zastupovanie klienta, a preto zaňho nemôže konať súčasne so splnomocneným advokátom, jedine ak by ho klient osobitne splnomocnil na svoje zastupovanie, ale tu už nejde o substitučné zastupovanie, ale o spoločné zastupovanie advokátmi podľa § 24a Advokátskeho poriadku.

Koncipientske okienko

Nový Vzdelávací poriadok advokátskych koncipientov

V rámci skvalitnenia a zefektívnenia vzdelávania advokátskych koncipientov a potreby zvýšiť úroveň vzdelávania advokátskych koncipientov predsedníctvo SAK na zasadnutí 14. a 15. marca 2019 schválilo nový vzdelávací poriadok. Cyklické vzdelávanie advokátskych koncipientov organizované komorou bude pozostávať z úvodného seminára zameraného na výkon a etiku advokátskeho povolania a dvoch hlavných seminárov v každom roku praxe, teda spolu etický seminár a 6 hlavných seminárov za 3 roky povinnej koncipientskej praxe. Novinkou sú praktické semináre, na každý hlavný seminár bude nadväzovať jeden, teda spolu 6 za celú prax. Cyklické vzdelávanie podľa nového vzdelávacieho poriadku bude komora zabezpečovať od 1. septembra 2019. Plné znenie **vzdelávacieho poriadku nájdete na www.sak.sk.**

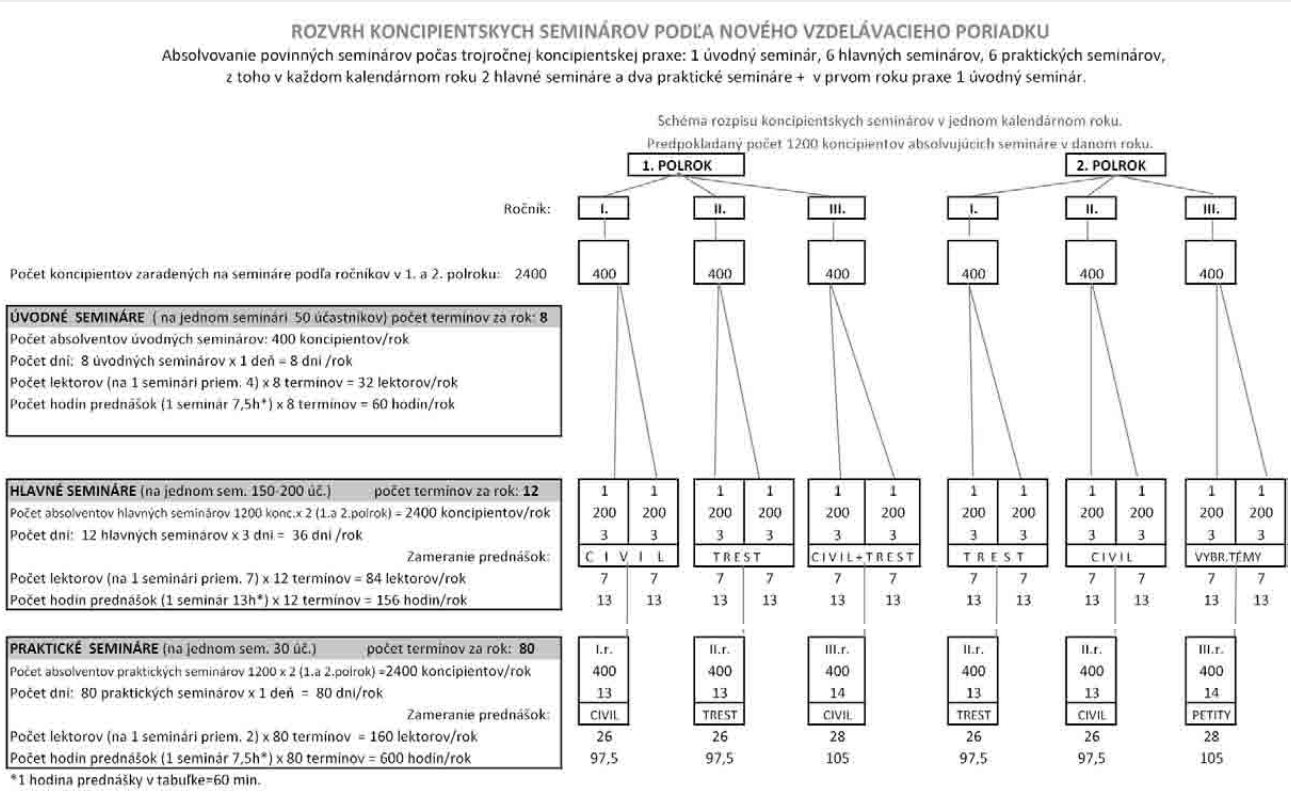

V nadväznosti na nový vzdelávací poriadok schválilo predsedníctvo SAK aj **profil absolventa** cyklického vzdelávania advokátskych koncipientov, ktorý obsahuje vymedzenie minimálnych vedomostí a zručností, ktoré by mal mať mladý advokát v čase absolvovania advokátskej skúšky.

1.1. Podstatné vedomosti

1.1.1 Deontológia

a) chápanie funkcie a úlohy advokácie;
b) chápanie profesijných a etických pravidiel vrátane významu pojmov ako *nezávislosť, profesijné tajomstvo, dôvernosť vzťahu s klientom, povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť, zastupovanie záujmov klientov*;
c) chápanie práv a povinností vyplývajúcich z kolegiality v rámci profesie, najmä pokiaľ ide o vzťah s kolegami a klientmi, s protistranou, súdmi a inými verejnými orgánmi a advokátskymi komorami;
d) chápanie práv a povinností vyplývajúcich z poskytovania právnych rád;
e) chápanie práv a povinností pri vystupovaní pred súdom;
f) chápanie ustanovení vzťahujúcich sa na určovanie odmeny advokáta;
g) chápanie ustanovení vzťahujúcich sa na zaobchádzanie s financiami klienta;
h) chápanie pravidiel komunikácie a reklamy.

1.1.2. Profesijné postavenie

a) chápanie organizácie a služieb poskytovaných advokátskou komorou;
b) chápanie disciplinárneho a sankčného mechanizmu;
c) chápanie odbornej zodpovednosti a zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom povolania;
d) chápanie jednotlivých foriem výkonu advokácie;
e) chápanie postavenia kolegov.

1.2. Praktické vedomosti a zručnosti

a) schopnosť pracovať v medziach advokátskej etiky a rešpektovať ich;
b) schopnosť vyhodnotiť a riešiť vlastné odborné nedostatky týkajúce sa požiadavky klienta na právnu radu alebo zastupovanie;
c) schopnosť spraviť odôvodnené rozhodnutie v otázke právnej formy a spôsobu vedenia advokátskej kancelárie alebo praxe;
d) schopnosť správať sa profesionálne a čestne;
e) schopnosť preukázať náležitú odbornú starostlivosť pri poskytovaní právnych služieb.

2.1. Podstatné vedomosti

a) hĺbkové porozumenie podstatných znakov a hlavných konceptov, hodnôt a princípov právneho systému vrátane európskej dimenzie (vrátane inštitúcií a procesov);
b) podrobná znalosť všeobecného právneho systému a vedomosti aspoň v jednej špeciálnej oblasti práva;
c) znalosť procesného práva a mimosúdneho riešenia sporov;
d) znalosť techniky a metód písania dokumentov, najmä vypracovania zmlúv;
e) znalosť negociačných metód.

2.2. Praktické vedomosti a zručnosti

2.2.1 Zručnosti pri získavaní znalostí

2.2.1.1. Schopnosti v oblasti právneho výskumu

a) schopnosť identifikovať právny problém;
b) schopnosť lokalizovať primárne a sekundárne zdroje;
c) schopnosť používať technologické a elektronické vyhľadávacie nástroje.

2.2.1.2. Zručnosti pri aktualizovaní vedomostí

a) schopnosť zhrnúť analýzu podstatných doktrinálnych otázok vo vzťahu k právnej veci;
b) schopnosť kriticky vyhodnotiť podstatu konkrétnych argumentov;
c) schopnosť identifikovať čiastkové problémy, ktoré vyžadujú ďalší výskum;
d) schopnosť aplikovať vedomosti z oblasti práva na skutkové okolnosti veci.

2.2.2. Analytické schopnosti

a) schopnosť analyzovať problém z viacerých perspektív;
b) schopnosť nájsť logický vzťah medzi jednotlivými aspektmi;
c) schopnosť spraviť premyslenú analýzu zložitých informácií;
d) schopnosť predvídať dlhodobé následky rozhodnutí.

2.2.3. Schopnosť posúdiť potreby klienta

2.2.3.1. Schopnosť vypočuť a analyzovať požiadavky klienta

a) schopnosť spraviť komparatívnu analýzu, berúc do úvahy všetky relevantné faktory;
b) schopnosť vytvoriť si názor v zložitých situáciách;
c) schopnosť vyhodnotiť záujmy protistrany;
d) schopnosť vytvoriť si nezávislý názor v záujme klienta;
e) schopnosť poskytnúť klientovi objektívnu radu.

2.2.3.2. Orientácia na zákazníka

a) schopnosť zamerať sa na potreby klienta a jeho okolnosti;
b) schopnosť ovládať rôzne prostriedky komunikácie s klientom;
c) schopnosť efektívne sa pripraviť, viesť a zaznamenať rozhovor s klientom;
d) schopnosť založiť dobrý vzťah s klientom;
e) schopnosť aplikovať vhodné komunikačné techniky;
f) schopnosť aktívne počúvať a zhrnúť pokyny klienta;
g) schopnosť analyzovať a poskytnúť riešenia na právne problémy;
h) schopnosť prezentovať odôvodnené odporúčanie pri rozhodovaní sa medzi alternatívnymi riešeniami;
i) schopnosť komunikovať svoje vedomosti klientovi a v mene klienta štruktúrovaným spôsobom;
j) schopnosť rozvoja neprávnických vedomostí užitočných pre porozumenie požiadavky klienta a pre profesijnú prax.

2.2.4. Schopnosť komunikovať

a) schopnosť poskytnúť jednoznačnú a užitočnú/spoľahlivú radu;
b) schopnosť efektívne komunikovať slovom aj písmom;
c) schopnosť pripraviť a štruktúrovať relevantné právne dokumenty;
d) schopnosť podať žalobu;
e) schopnosť štruktúrovať argumenty, jasne ich prezentovať a efektívne zvládať výsluch;
f) schopnosť prezentovať koherentné argumenty slovom aj písmom;
g) schopnosť pracovať efektívne sám aj v skupine;
h) schopnosť vyjednávať/negociovať; i) schopnosť viesť stretnutia a pohovory/rozhovory.

3.1. Podstatné vedomosti

Znalosť vedenia kancelárie alebo individuálnej praxe, praktické schopnosti v oblasti účtovných, daňových, obchodnoprávnych, sociálnych a poistných záležitostí.

3.2. Praktické znalosti a zručnosti

3.2.1 Schopnosti týkajúce sa vzťahov

a) schopnosť rozvíjať a udržať vzťahy s klientmi, kolegami a inými osobami;
b) schopnosť pracovať v rámci efektívneho časového harmonogramu a určiť si priority pre vlastnú prácu alebo pre prácu iných.

3.3. Vedenie praxe

3.3.1 Schopnosti týkajúce sa vedenia právnickej praxe:

a) schopnosť založiť si advokátska kanceláriu;
b) schopnosť stanoviť ciele a plánovať rozvoj kancelárie;
c) schopnosť presadiť sa na trhu;
d) schopnosť viesť spisovú agendu a archivovať;
e) schopnosť spravovať finančné prostriedky advokátskej kancelárie.

SAK zorganizovala okrúhly stôl s dekanmi právnických fakúlt

Zástupcovia justície a dekani právnických fakúlt verejných vysokých škôl rokovali o budúcnosti právnického vzdelávania a dosahoch zmien novely zákona o advokácii

Slovenská advokátska komora zorganizovala okrúhly stôl s dekanmi právnických fakúlt o téme budúcnosti právnického vzdelávania. Na podujatí za účasti ministra spravodlivosti, zástupcu Ministerstva ŠVVaV SR, rektora Univerzity Komenského, viceprezidentky Notárskej komory SR a riaditeľa Justičnej akadémie SR hovorili o možných opatreniach, ako zvýšiť kvalitu výkonu právnických povolaní.

Téma kvality právnického vzdelávania sa stala naliehavejšou po prijatí zmien zákona o advokácii, ktorými sa skrátila prax advokátskych koncipientov z piatich na tri roky. Novela zákona bola navyše prijatá s retroaktívnou účinnosťou bez reálneho zhodnotenia jej vplyvov. V nadväznosti na to SAK schválila profil absolventa advokátskej skúšky a nový vzdelávací poriadok advokátskych koncipientov, ktorý začne realizovať v 2. polroku 2019.

Účastníci okrúhleho stola sa zhodli na tom, že z dlhodobého hľadiska je potrebné zvyšovať kvalitu právneho prostredia spolu s potrebnými zmenami vysokoškolského právnického vzdelávania. Mnohé fakulty už s touto reformou začali, treba však dôsledne sledovať kvalitu jej realizácie a aktívne ju ovplyvňovať. Zákon o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania (č. 269/2018 Z. z.) uložil vysokým školám stanoviť pravidlá, ktoré umožnia podieľanie sa zástupcov zamestnávateľov na vytváraní a úprave študijného programu. Profil absolventa vysokoškolského právnického vzdelávania by mal byť taký, aby pri nastavení osobitostí a zdravého konkurenčného prostredia absolventi zo všetkých právnických fakúlt mali podobné vedomosti, zručnosti a vysokoškolské vzdelávanie by malo vo väčšej miere pripravovať študentov do praxe.

Problematický je aj súčasný spôsob financovania, ktorý v kombinácii s nástupom populačne slabších ročníkov vedie k tomu, že už to nie sú študenti, ktorí súťažia o možnosť študovať právo, ale sú to školy, ktoré musia bojovať o študentov. Účastníci preto vyzývajú na zodpovedné riešenia. V prvom rade sa zhodli na tom, že pre budúcnosť právneho prostredia je dôležitá spolupráca na vzdelávaní, ale aj reforma systému financovania vysokoškolského právnického vzdelávania tak, aby reflektoval primárne kvalitu absolventov a nie iba počty študentov. Taktiež finančné ohodnotenie publikačnej činnosti spoločenských vied vrátane práva musí zohľadňovať osobitosti a národný charakter.

Novela zákona o advokácii okrem iného umožňuje uznať ako advokátsku prax aj prax vyššieho súdneho úradníka, čo môže zvýšiť tlak na odchod najlepších vyšších súdnych úradníkov do advokácie a ohroziť administratívne zabezpečenie súdov. Z dôvodu vzájomného uznávania odborných skúšok (justičnej, advokátskej, notárskej) by mali byť na mieste aj úvahy o zosúladení obsahu týchto skúšok tak, aby ich absolventi mali porovnateľné vedomosti a zároveň nastavenie systému prípravného a celoživotného vzdelávania.

Slovenská advokátska komora ďakuje všetkým účastníkom okrúhleho stola za konštruktívnu diskusiu a podnety na riešenie aktuálnych otázok. Osobitne ďakujeme právnickým fakultám, ktoré robia všetko pre zvýšenie kvality právnického vzdelávania a vyjadrili jasný záujem ďalej modernizovať systém výučby. Teší nás aj ich návrh dohôd o spolupráci, na základe ktorých bude možné s advokátmi vo väčšej miere spolupracovať pri vzdelávaní študentov. *–ad–*

Foto Darina Stračinová

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta vykonať neodkladné úkony po skončení zastupovania

Advokát, ktorý v právnej veci svojho klienta nepodá v zákonom stanovenej lehote odvolanie proti uzneseniu súdu o zastavení konania, najmä proti výroku o náhrade trov konania, ktorý je v neprospech klienta, s odôvodnením, že po doručení tohto uznesenia došlo k ukončeniu zastupovania, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 18 ods. 1 a 2 a § 22 ods. 5 zákona o advokácii.

Pri ukončení právneho zastupovania v priebehu lehoty na podanie odvolania proti určitému rozhodnutiu je advokát povinný podať odvolanie, ak nemá iný pokyn klienta, resp., ak klient neurobí iné opatrenie (zvolí si iného advokáta, prípadne podá odvolanie sám a podobne), keďže nemožno pochybovať o tom, že podanie odvolania má povahu neodkladného úkonu v zmysle § 22 ods. 5 zákona o advokácii, predovšetkým preto, že jeho uskutočnenie je ohraničené lehotou na podanie odvolania.

Rozhodnutie IX. disciplinárneho senátu SAK z 22. septembra 2016, ***sp. zn. DS IX.-49/16:393/2016***

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2 a § 22 ods. 5 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu SAK z 22. septembra 2016, sp. zn. DS IX.-49/16:393/2016 bola disciplinárne obvinená advokátka

uznaná za vinnú

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 a 2 a § 22 ods. 5 zákona o advokácii

tým, že

v právnej veci svojej klientky ako navrhovateľky v 8. rade p. A. B. a spol. proti odporcovi A. s. r. o. a spol. o zdržanie sa zásahov do vlastníckeho práva s prísl. vedenej na okresnom súde nepodala v zákonnej lehote odvolanie proti uzneseniu súdu zo 4. novembra 2015 o zastavení konania vo vzťahu ku klientom ako navrhovateľom v 7. až 10. rade, najmä proti výroku o ich solidárnej povinnosti zaplatiť odporcom náhradu trov konania spolu vo výške 1 895,22 eur,

za čo jej bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **písomné napomenutie.**

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu z 22. septembra 2016, sp. zn. DS IX.-49/16:393/2016 bola disciplinárne obvinená zároveň

oslobodená

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinností advokáta uložených podľa § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK, ktorých sa mala dopustiť

tým, že

neinformovala klientov, ako postupuje v označenej právnej veci, pretože

skutok nie je disciplinárnym previnením.

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu z 22. septembra 2016, sp. zn. DS IX.-49/16:393/2016 bolo disciplinárne konanie voči disciplinárne obvinenej pre skutok, ktorým sa mala dopustiť disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinnosti advokáta podľa § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

neinformovala klientov o späťvzatí návrhu vo vzťahu k navrhovateľom v 7. až 10. rade na pojednávaní dňa 27. novembra 2012,

zastavené

podľa § 14 písm. b) Disciplinárneho poriadku SAK, lebo **návrh bol podaný oneskorene.**

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenej uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **405 eur** do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Disciplinárne konanie proti disciplinárne obvinenej bolo začaté na základe návrhu navrhovateľa – predsedu revíznej komisie z 28. 6. 2016, doručeného disciplinárnej komisii 28. 6. 2016.

Z návrhu vyplýva, že SAK bola 5. 2. 2016 doručená sťažnosť p. A. B., ktorú spolu s ďalšími navrhovateľmi disciplinárne obvinená zastupovala vo veci na okresnom súde, o zdržanie sa zásahov do vlastníckeho práva s príslušenstvom. Sťažovateľka uviedla, že v máji 2014 jej disciplinárne obvinená volala, že ona už na súd chodiť nemusí, lebo už nepôjde o jej pozemky. Potom až 4. 12. 2015 jej bolo disciplinárne obvinenou zaslané uznesenie o zastavení konania vo vzťahu k nej a jej ďalším rodinným príslušníkom (navrhovateľom v 7. až 10. rade) obsahujúce výrok o povinnosti zaplatiť protistrane náhradu trov konania, pričom v sprievodnom liste bolo súčasne oznámené, že disciplinárne obvinená k 2. 12. 2015 jej splnomocnenie odvoláva a odvolanie už nepodá. Disciplinárne obvinenej preto volala, ale táto jej nič konkrétne nepovedala, iba sa sama sťažovala na súdy, ako nekvalitne rozhodujú, a iba zapochybovala, či prípadné odvolanie bude úspešné. Pritom jej však neoznámila, že už dávno predtým vzala jej návrh späť. Neskôr sa jej s disciplinárne obvinenou nedarilo spojiť, a tak sťažovateľka nahliadla do súdneho spisu a dozvedela sa, že konanie je právoplatne skončené aj vo veci samej, v podstate s úspechom pre stranu žalobcov, ibaže za ňu, ako aj ďalších troch navrhovateľov vzala disciplinárne obvinená žalobu späť listom zo 6. 5. 2014. Z toho sťažovateľka usudzuje, že ju disciplinárne obvinená ukrátila na jej právach tým, že bez vedomia a predbežného súhlasu vzala žalobu vo vzťahu k nej, ako aj k ďalším trom rodinným príslušníkom späť, pretože inak by mali rovnaký úspech ako zostávajúci navrhovatelia. V nadväznosti na toto jej vznikla na náhrade trov konania neúspešnej protistrany škoda 1 895,22 eur, ktorú by sa aspoň sčasti dalo zvrátiť odvolaním, to však disciplinárne obvinená nepodala. Polemizovala tiež nad právom disciplinárne obvinenej odvolať plnú moc, resp., k akému dátumu ju jednostranne ukončila, keďže jej list došiel až 4. 12. 2015, ale napriek tomu dodala, že disciplinárne obvinená mala aj potom vykonať všetko neodkladné v jej prospech ešte ako klientky a podať odvolanie v 15-dňovej lehote po skončení zastúpenia. Záverom zhrnula, že jej vytýka neinformovanie o tom, ako vôbec dopadlo konanie na prvom stupni, aj v odvolacom konaní, ale najmä že nepodala odvolanie proti uzneseniu aspoň čo do trov konania, pretože zvrátenie zastavenia by už zrejme v tomto štádiu bolo neúspešné. Nakoniec žiadala postup disciplinárne obvinenej prešetriť a uviedla, že zhodný názor zastávajú aj ostatní takto poškodení klienti.

Disciplinárne obvinená sa k sťažnosti vyjadrila 25. 2. 2016. Uznala, že vo vzťahu k sťažovateľke i k ďalším spomínaným trom žalobcom v 7. až 10. rade vzala žalobný návrh späť. Dodala však, že na toto mala ich ústny súhlas, pretože klienti na pojednávania nechodili, a nemali záujem si zvyšovať trovy zdĺhavého konania. Zároveň sa počudovala, že ak by nemala ich požiadavku na späťvzatie, prečo brala späť práve iba u týchto štyroch, keď pri ostatných postupovala v konaní ďalej, veď dovtedy spolu zastupovala 19 žalobcov. Ďalej mala za to, že tak neurobila 6. 5. 2014, ako písala sťažovateľka, ale už na pojednávaní 27. 11. 2012, o čom doložila zápisnicu, kde sa takýto úkon nachádzal zapísaný. Od toho dňa považovala zastúpenie voči nim za skončené, a už nemala dôvod ich informovať, ako ďalej konanie prebieha. Na vysvetlenie dodala, že podala písomné späťvzatie za dotknutých klientov ešte aj 6. 5. 2014, pretože po pojednávaní a zmenách v osobách účastníkov bol v konaní chaos, a preto sudkyňa žiadala späťvzatie doplniť aj písomne. Napokon súd aj tak opomenul voči nim konanie zastaviť, čo mu vytkol vo svojom rozhodnutí o odvolaní aj nadriadený súd. Prvostupňový súd však dodatočne zastavil konanie voči jej klientom až uznesením zo 4. 11. 2015 a toto im po doručení 30. 11. 2015 aj zaslala, ale zopakovala, že jej vzťah s nimi sa skončil ku dňu ústneho podania čiastočného späťvzatia žaloby 27. 11. 2012. Záverom dodala, že necíti pocit viny, ale krivdu zo strany sťažovateľky, ktorá sa snaží znevážiť jej dovtedajšiu prácu, za ktorú inak ani neúčtovala odmenu.

Revízna komisia vyhodnotila sťažnosť ako dôvodnú, keďže disciplinárne obvinená vychádzala z nesprávneho predpokladu, že jej zastúpenie skončilo momentom, kedy na pojednávaní 27. 11. 2012 vzala vo vzťahu k sťažovateľke, ale aj ostatným dotknutým klientom žalobu čiastočne späť. Disciplinárne obvinená dostatočne nepreukázala klientsky pokyn vziať žalobu späť, čo i len vo vzťahu k jednému z týchto klientov, ale vzhľadom na to, že zápisnicou preukázala, že takto urobila už na pojednávaní v roku 2012, nie je predmetom pre prekážku objektívneho premlčania aj tento skutok. Napriek tomu jej zastupovanie bolo od tohto momentu pasívne cca 3 roky, hoci klienti v 7. až 10. rade zostávali účastníkmi konania a boli stále ňou zastúpení. Pritom ak by ich bola advokátka priebežne informovala, mohla by sa vyjasniť aj sporná okolnosť, či tak na pojednávaní 27. 11. 2012 konala na pokyn klientov alebo nie, pričom by sa ich účastníctvo prípadne dalo ešte v konaní aj procesne sanovať. Tým však, že až do právoplatného skončenia vo veci samej bola vo vzťahu k nim celkovo pasívna, neinformovala klientov, ako dopadlo konanie na prvom stupni, ani v odvolacom konaní, má revízna komisia za to, že konala v rozpore s advokátskymi predpismi.

Ďalej toto platí rovnako aj o nepodaní odvolania proti uzneseniu o zastavení konania, kde zmarila možnosť klientom brániť sa výrazne vysokým trovám právneho zastúpenia, na ktorých zaplatenie boli zaviazaní. Súčasne sa tiež mohlo v odvolaní prípadne napraviť aj sporné a pochybné spaťvzatie žaloby, ktoré determinovalo zastavenie konania, pretože mohlo byť odvolacím súdom revidované. Aj toto pochybenie tkvie v nedostatku informovania klientov o rozhodujúcich aspektoch predmetného konania.

Dôkazné bremeno, či mala určitý pokyn nepodávať odvolanie, resp., že sa klient ohľadom odvolania zariadil inak a podobne aj to, či vôbec mohla vziať žalobu späť, spočíva na disciplinárne obvinenej, ale to neuniesla. V zásade právny

záujem klienta, ktorý sleduje, nemusí byť ním výslovne a konkrétne určený, ale predpokladaný záujem musí advokát vedieť prezumovať aj z ostatných okolností zastúpenia. Iste nebolo v záujme klientov platiť náhradu trov konania, ako bola voči nim priznaná, navyše, keď v merite veci by boli popri zostávajúcich navrhovateľoch úspešní. S ohľadom na uvedené mala disciplinárne obvinená podať odvolanie aspoň čo do časti uznesenia o priznaní náhrady trov konania voči týmto jej klientom, a to i v dodatočnej lehote po skončení zastúpenia.

Napokon, ak sa disciplinárne obvinená bráni tým, že jej skončilo zastúpenie prejavom na súde, ktorým brala späť žalobu vo vzťahu k jej klientom ako navrhovateľom v 7. až 10. rade, tak si vo svojich tvrdeniach odporuje. Síce uvádza, že jej zastúpenie skončilo už ústnym späťvzatím, ale ešte v ich mene formálne písomne brala žalobu späť aj v roku 2014. Navyše, opak svojho pôvodného presvedčenia negovala aj tým, že listom z konca roku 2015 odvolávala plnú moc, hoci jej ako splnomocnencovi takýto úkon nepatril. Vzhľadom na to jej zastúpenie trvalo až do prípadného vypovedania splnomocnenia 4. 12. 2015, ibaže s dodatočnými povinnosťami v 15-dňovej lehote.

Z týchto dôvodov navrhovateľ podal návrh na začatie disciplinárneho konania voči disciplinárne obvinenej, ktorá porušila povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1, 2 a § 22 ods. 5 zákona o advokácii a § 6 ods. 1 písm. a) advokátskeho poriadku.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania (predovšetkým listinami v disciplinárnom spise) a po právnom posúdení prejednávanej veci dospel k nasledovným záverom:

Vo vzťahu ku skutku uvedenému v návrhu pod bodom 1.) disciplinárny senát nemal pochybnosti o skutkovom stave – disciplinárne obvinená vo vyjadrení k sťažnosti z 23. 2. 2016 potvrdila, že svojim klientom zaslala uznesenie okresného súdu zo 4. 11. 2015 spolu s listom 2. 12. 2015 s tým, že odvolanie nepodá; tieto tvrdenia sú zdokumentované listinami, ktoré predložila sťažovateľka, resp. disciplinárne obvinená.

Disciplinárny senát sa preto zameral na právne posúdenie skutku, pričom sa stotožnil s podstatou právnej kvalifikácie zo strany navrhovateľa – § 22 ods. 5 zákona o advokácii jednoznačne ukladá advokátovi pri skončení poskytovania právnych služieb vykonať všetky neodkladné úkony, ak klient neurobí iné opatrenia.

Disciplinárny senát nemal pochybnosti, že pri ukončení právneho zastupovania v priebehu lehoty na podanie odvolania proti určitému rozhodnutiu je advokát povinný podať odvolanie, ak nemá iný pokyn klienta, resp. ak klient neurobí iné opatrenie (zvolí si iného advokáta, podá odvolanie sám a pod.), čo v danom prípade nebolo preukázané. Nemožno pochybovať, že podanie odvolania má povahu neodkladného úkonu, predovšetkým preto, že jeho uskutočnenie je ohraničené lehotou na podanie odvolania.

Povinnosť podať odvolanie je v tomto prípade zvýraznená aj tým, že vzhľadom na dôvody späťvzatia žaloby (odpadnutie dôvodu, pre ktorý bola žaloba podaná po podaní žaloby, čo sa mohlo prejaviť pri rozhodovaní o trovách konania), ako aj výšku priznaných trov právneho zastúpenia (rozsah úkonov, za ktoré boli trovy priznané) odvolanie proti výroku o trovách konania nemohlo byť vnímané ako odvolanie, ktoré by nemalo vyhliadky aspoň na čiastočný úspech, a teda takýto úkon rozhodne nemohol byť posudzovaný ako neúčelný (§ 18 ods. 2 zákona o advokácii).

Pre úplnosť disciplinárny senát poznamenal, že platnosť či neplatnosť ukončenia právneho zastúpenia (súkromnoprávna platnosť tohto úkonu by musela byť predmetom interpretácie podľa pravidiel výkladu právnych úkonov) je z hľadiska disciplinárnej zodpovednosti disciplinárne obvinenej irelevantná – ak by ukončenie právneho zastupovania nebolo uskutočnené predpísaným spôsobom, disciplinárne obvinená by naďalej bola advokátkou žalobcov 7 – 10 a o to viac by trvala jej povinnosť podať odvolanie. V prípade platnosti ukončenia jej táto povinnosť vyplýva z § 22 ods. 5 zákona o advokácii.

Na druhej strane je potrebné uviesť, že klientovi disciplinárne obvinenej nič nebránilo po obdržaní listu od DO (11 dní pred uplynutím odvolacej lehoty) udeliť disciplinárne obvinenej pokyn na podanie odvolania (prípadne podať odvolanie vo vlastnom mene alebo osloviť iného advokáta).

Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát danú skutočnosť zohľadnil a vychádzal tiež z toho, že na disciplinárne obvinenú nebola od jej zápisu do zoznamu SAK (14. 6. 1994) podaná ani jedna dôvodná sťažnosť.

Pri skutku v bode 2.) návrhu disciplinárny senát rozhodol o zastavení konania bez meritórneho prejednania z dôvodu oneskoreného podania návrhu – objektívna lehota pre podanie návrhu začala plynúť 28. 11. 2012 (deň po uskutočnení späťvzatia na pojednávaní) a uplynula 28. 11. 2014, pričom návrh na začatie disciplinárneho konania bol podaný 28. 6. 2016.

Čo sa týka skutku vymedzeného v bode 3.) návrhu, disciplinárny senát bol v prvom rade nútený vytknúť navrhovateľovi príliš všeobecné a málo určité vymedzenie skutku – napriek tomu disciplinárny senát pristúpil k jeho preskúmaniu a konštatoval, že vzhľadom na ďalej opísané okolnosti nie je disciplinárnym previnením.

Disciplinárny senát uviedol, že považuje za málo pravdepodobné, že disciplinárne obvinená by pristúpila k späťvzatiu návrhu bez vedomia klientov (a teda o ňom museli byť informovaní, hoci aj vopred), a preto má pochybnosti o vyjadrení sťažovateľky. Ak by tomu tak aj bolo, je návrh pre tento skutok [viď odôvodnenie k bodu 2.) návrhu] podaný oneskorene a v tejto časti by bolo konanie zastavené.

Je však potrebné zdôrazniť, že po späťvzatí bolo ďalším úkonom v predmetnom konaní len opätovné späťvzatie žaloby (za žalobcov 7 – 10), a to písomným podaním doručeným konajúcemu súdu 6. 5. 2015 – išlo však len o formálne zopakovanie úkonu na žiadosť súdu (súd si opätovne vyžiadal uskutočnenie tohto procesného úkonu), o ktorom by advokátka klientov fakticky informovala duplicitne. O ďalšom vývoji v konaní, t. j. o uznesení o zastavení konania zo 4. 11. 2016, boli klienti informovaní riadnym spôsobom a bez omeškania (viď odôvodnenie k skutku pod bodom 1. návrhu).

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková, *advokátka*

Podujatie v Rákociho paláci v Prešove

V historických priestoroch Rákociho paláca v Prešove sa dňa 14. marca 2019 konala prednáška o dejinách advokácie a advokátskych komôr s dôrazom na mesto Prešov, na ktorej bola auditóriu zároveň predstavená publikácia *Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948* vydaná Slovenskou advokátskou komorou v roku 2018. Podujatie zorganizovala Slovenská advokátska komora, regionálne zastúpenie v Prešove v spolupráci s Krajským múzeom v Prešove.

Prešov patril podľa historika **Jozefa Kušníra** k popredným právnym centrám s dlhoročnou tradíciou výučby práva na Právnickej akadémii Evanjelického kolégia. Pôsobili tu viacerí významní profesori a niektorí z absolventov sa stali známymi aj vďaka svojmu spoločensko-politickému či literárnemu pôsobeniu, napr. Ľudovít Kossuth, Štefan Marko Daxner, Ján Francisci, Pavol Országh-Hviezdoslav či Janko Jesenský.

Od roku 1875 pôsobila v Prešove advokátska komora, jedna zo štyroch na území dnešného Slovenska. V priebehu jej viac ako štyridsaťpäťročnej existencie sa v nej koncentrovala spoločenská a intelektuálna elita z veľkej časti územia dnešného severného a východného Slovenska.

Vznik Československej republiky v roku 1918 mal však pre Advokátsku komoru v Prešove aj pre samotné mesto Prešov paradoxne negatívny dopad. V roku 1919 bola do Miškovca presťahovaná Právnická fakulta a spolu s ňou odišli skoro všetci jej profesori.

Mesto opustili aj viacerí výborní advokáti. Advokátska komora v Prešove zanikla a prešovskí advokáti sa od roku 1921 stali členmi zlúčenej Advokátskej komory v Martine.

Publikácia *Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948* má vyše 750 strán a vznikla ako výsledok systematického výskumu, pričom mapuje vznik, organizáciu i pôsobenie Advokátskych komôr na území dnešného Slovenska. Autori venovali zvýšenú pozornosť významným osobnostiam z radov advokácie, pretože viacerí z advokátov pôsobili na akademickej pôde a mnohí sa preslávili ako spoločensko-politickí dejatelia či literáti.

Zaujímavú prednášku s fotoprezentáciou viedli pútavou formou spoluautori publikácie advokáti **Peter Kerecman**, **Viktória Hellenbart** a historik **Jozef Kušnír**, ktorý je poverený vedením Krajského múzea v Prešove. Pre účastníkov z radov justície, štátnych orgánov, orgánov verejnej správy a advokátov bolo pripravené aj malé občerstvenie.

Je veľmi dôležité, aby sme si pripomínali významných advokátov, ktorí tu žili a pôsobili a svojím odborným i ľudským prispením sa podieľali na rozvoji advokácie ako slobodného povolania.

JUDr. Ambróz Motyka
regionálny zástupca SAK pre Prešovský kraj

Odhalenie pamätnej tabule v budove SAK

Slovenská advokátska komora si v roku 2020 pripomenie 30. výročie prijatia zákona o slobodnom výkone advokácie. O základ ponovembrovej advokácie aj o stavbu sídla slovenských advokátov sa pričinil prvý predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Anton Blaha, CSc.

Pri príležitosti spomienky na vybudovanie Domu právnych služieb, v ktorom má komora dnes sídlo, 5. apríla 2019 predseda SAK **JUDr. Tomáš Borec** v prítomnosti 50 hostí slávnostne odhalil vo vstupných priestoroch na Kolárskej 4 v Bratislave pamätnú tabuľu. (**foto 1**)

Dnes advokáti považujú za prirodzené, že komora má vlastné dôstojné sídlo. V budove zasadajú orgány komory, sídli v nej vedenie komory, vykonávajú sa advokátske skúšky, uskutočňujú sa rôzne stavovské podujatia, prijímajú sa v nej návštevy domácich aj zahraničných hostí. Budova je centrom života slovenskej advokácie. Každý advokát budovu navštívil a prichádza do nej bez ohľadu na to, v ktorej časti Slovenska vykonáva povolanie. Budova advokátov ako príslušníkov stavu vždy spájala a stále spája.

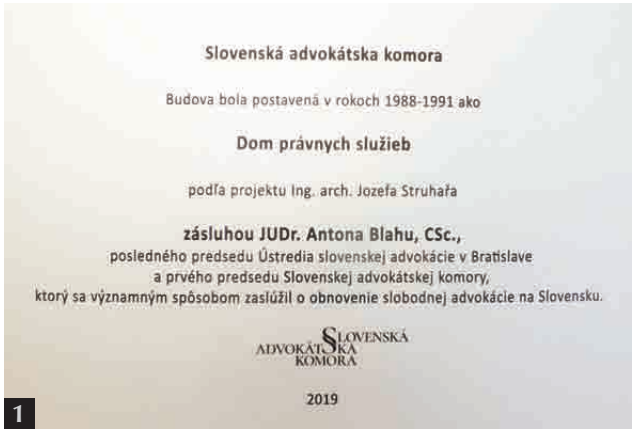

1

JUDr. Borec (**foto 2** – *zľava: Vilma Slopovská, Anton Blaha, Jozef Struhař, Daniela Švecová, Tomáš Borec, Jozef Eisenreich*) pripomenul, že výstavbu budovy aj prvý zákon o slobodnom výkone advokácie spája osoba JUDr. Blahu, ktorý sa v apríli 2019 dožíva významného životného jubilea. JUDr. Blaha sa zaslúžil nielen o vybudovanie pôvodne Domu právnych služieb, ale aj o prijatie zákona o advokácii v roku 1990 a ako prvý predseda Slovenskej advokátskej komory o položenie základov komory ako nezávislej stavovskej organizácie.

2

JUDr. Blaha zasvätil svoj život advokácii. Advokácia v ňom našla človeka, ktorý jej hodnoty a záujmy dokázal týmto spôsobom presadzovať a uskutočňovať smelé myšlienky a plány prospešné advokácii a spoločnosti. A robí tak dodnes. JUDr. Borec spomenul aj ďalších zainteresovaných – autora projektu Ing. arch. Jozefa Struhaňa, riaditeľa výstavby Slovenskej akadémie vied Ing. Jozefa Eisenreicha, Dr. Ing. Jána Havlíka, ktorý zabezpečoval inžiniersku činnosť, advokáta JUDr. Pavla Erbena, ale aj Alfréda Blanára, ktorý mal celú výstavbu na starosti. Pripomenul, že podobné udalosti nenastávajú samovoľne a vôbec nie sú také samozrejmé, ako by sa mohlo zdať. Stoja za nimi ľudia, ktorých mená musia ostať v pamäti aj ďalších generácií advokátov a advokátskych koncipientov.

Pozvanie na slávnostnú udalosť prijala predsedníčka najvyššieho súdu SR **JUDr. Daniela Švecová**. Vyjadrila uznanie advokátom, ktorí sa vo svojej náročnej práci venujú všetkým odvetviam práva a ocenila spoluprácu advokácie a justície.

JUDr. Blaha (**foto 3**) na úvod svojho príhovoru povedal, že na tabuľu by patrili mená všetkých, ktorí sa na stavbe zúčastňovali, pretože išlo o kolektívne dielo, rovnako ako aj príprava už spomínaného prvého zákona o slobodnom výkone advokácie. Z jeho slov vyberáme:

„Keď sme uvažovali, či si budeme priestory ďalej najímať, alebo si postavíme vlastný stánok, pripadal som si – použijem obrazné prirovnanie – ako slepý dostihový kôň pred Veľkou Pardubickou, ktorý na otázku novinárov, či sa zúčastní aj na tomto ročníku, odpovedal: nevidím prekážky. Ani my sme nevideli prekážky, všetci sme sa do realizácie projektu s nadšením pustili.

Táto stavba aj zákon o súkromnej advokácii sú dielom všetkých advokátov. Nikdy by sme to nedokázali bez vytvorenia výborného tímu, v ktorom každý pomáhal. Nedá sa menovite spomenúť si na každého. Na rokovaniach bola prítomná aj pani Vilma Slopovská, ktorá vytvárala výbornú atmosféru, aby sme my mohli konať. Nebolo to také jednoznačné, v samotnom prostredí advokácie sa našli viacerí oponenti. S Jožkom Eisenreichom sme sa stretávali každú stredu a bilancovali sme, čo sa nám podarilo, respektíve nepodarilo urobiť. Ing. arch. Jozef Struhař bol výbornou voľbou ako projektant. Budova bola úspešne dokončená pod vedením vtedajšieho predsedu komory JUDr. Štefana Detvaia.

Poďakovanie patrí všetkým, ktorí prispeli k tvorbe diela. Všetkým, ktorí ho podporovali, všetkým funkčne starším advokátom, ktorí naň prispievali svojou prácou a svojimi finančnými prostriedkami, ale aj všetkým novým advokátom, ktorí s radosťou a hrdosťou stavbu užívajú. Prajem si, aby aj toto bol priestor (okrem súdov), kde sa charakterizuje právo ako zdroj určitej pravdy a spravodlivosti, aby sa tu tvorili základy práva a spravodlivosti, aby sa aj tu budovala stále preferovanejšia a uznávanejšia stavovská organizácia advokátov.

Samozrejme, nemožno opomenúť rodiny. Aj vďaka nim sa hodiny, ktoré sme nevenovali výchove našich detí, ale povolaniu, sa zužitkovali. Napokon – ďakujem predsedníctvu Slovenskej advokátskej komory za tento veľkorysý krok.“

–km– –no–

Foto Darina Stračinová

Bližšie informácie nájdete na *www.sak.sk/správy*

TENISOVÝ TURNAJ „Advokáti v sieti“ *pod záštitou SAK*

14. – 15. 6. 2019 HS CENTRUM Piešťany

Prihlášky na *office@mularcikpartners.sk* **do 12. 6. 2019**

Účastnícky poplatok 35 eur/osoba za prispenia Slovenskej advokátskej komory zahŕňa prenájom tenisových kurtov, tenisové loptičky, ceny, obed, večeru, minerálne vody počas turnaja.

Ubytovanie odporúčame zabezpečiť si individuálne v Pension Hellene Relax Club ***, Hlboká 98, Piešťany *www.hellene.sk*, lebo bezprostredne susedí s areálom HS Centrum, kde bude spoločná večera, slávnostné vyhlásenie výsledkov a posedenie. Pri objednávaní treba uviesť účasť na turnaji kvôli zľave za ubytovanie.

PROGRAM

Piatok 14. 6. 2019

8.30 – 9.00 – prezentácia

9.00 – 18.00 – zápasy (šesť antukových kurtov)

Turnaj pozostáva zo štvorhier systémom každý s každým. Poradie určí počet vyhratých zápasov, v prípade zhodného počtu, rozhoduje rozdiel vyhratých a prehratých gemov. V prípade prihlásenia sa viac ako 10 dvojíc sa vytvoria dve 5- a viacčlenné (príp. štyri 4- a viacčlenné) skupiny, z ktorých 8 najlepších dvojíc postúpi do pavúka, kde sa hrá systémom play-off. Hrá sa na 1 set do 6, tie-break pri stave 6:6.

19:00 – večera, posedenie, zhodnotenie výkonov

Sobota 15. 6. 2019

Individuálny program, možnosť dodatočných zápasov

Advokáti na školách: *Vive la langue française!*

20. marec je známy ako Medzinárodný deň frankofónie a každoročne sa naprieč svetom konajú podujatia na oslavu francúzskeho jazyka a kultúry. Tento rok aj u nás prostredníctvom podujatia, ktoré spojilo frankofónnych advokátov a mladých gymnazistov.

Slovenská advokátska komora sa prostredníctvom piatich francúzsky hovoriacich advokátov zapojila do projektu *Fete du droit et des avocats aux lycées*, teda Deň práva a advokácie na gymnáziách. Podujatie vyplynulo zo spolupráce Slovenskej advokátskej komory a Národnej rady advokátskych komôr vo Francúzsku (*Conseil national des barreaux* – CNB), ktorá predstavuje zastrešujúcu stavovskú organizácia pre regionálne francúzske advokátske komory. Garantom podujatia bol **Mgr. Michal Bužek**, vedúci delegácie SAK v Rade advokátskych komôr Európy (CCBE).

CNB v spolupráci s francúzskym ministerstvom školstva pripravila pedagogickú príručku na tento účel, ktorej cieľom bolo pomocou prípadových štúdií zvyšovať povedomie o možných dôsledkoch využívania sociálnych sietí. Ide o tému mladým ľuďom blízku, keďže ich generácia s novými technológiami vyrastá. Úlohou advokátov bolo poukázať na právne a iné následky využívania sociálnych sietí, či už v oblasti vzájomných medziľudských vzťahov, zásahu do práva na súkromie, ochrany osobných údajov či trestnoprávnej zodpovednosti.

Dňa 20. marca 2019 sme sa teda vybrali na pozvanie gymnázia Metodova v Bratislave, Bilingválneho gymnázia v Žiline (**foto 1**) a Gymnázia M. R. Štefánika v Košiciach (**foto 2**) na akademickú pôdu, kde sme sa stretli zo študentmi. Prednáška a diskusia prebiehali vo francúzskom jazyku. Pani učiteľky ocenili pedagogickú príručku a už vopred rozoberali so žiakmi načrtnuté témy.

Na úvod advokáti „odhalili" skutočnosť, že právo je neoddeliteľnou súčasťou života každého z nás. Už od zabezpečenia bývania a stravy zo strany rodičov (povinnosti zakotvené

1

v rodinnom práve), cez zaplatenie pokuty za rýchlosť (správne právo) či kúpu „desiatej" (kúpna zmluva) až po príchod do školy (zriadenej zákonom).

Žiaci boli vyzvaní, aby sa podelili s tým, ktoré sociálne siete používajú a akým spôsobom. Dozvedeli sme sa, že zatiaľ čo Facebook je už zastaraný, trendom mladšej generácie je Instagram a Snapchat. Žiaci boli prekvapení, že odkliknutím políčka pri registrácii na sociálnej sieti vlastne uzavreli zmluvu. Poukázali sme na to, že nič z toho, čo dali alebo dajú na internet, ani po vymazaní celkom nezmizne, ale že majú možnosť využiť svoje právo „byť zabudnutí" v zmysle GDPR.

Ďalej sa advokáti podelili o príklady z vlastnej praxe, ale aj medializované prípady. Upozornili na trestnoprávnu zodpovednosť mladistvých a následky kyberšikany. Na základe pedagogickej príručky navodili situáciu, kedy sa jeden zo žiakov stane predmetom šikany, lebo niekto dal na sociálnu sieť jeho fotografiu. Hoci zverejnenie jeho podobizne nebol zámerné, bol na fotke v pozadí, išlo o nedôstojný záber, na základe ktorého bol terčom posmechu. Advokáti rozoberali postupy ako sa môže táto osoba brániť a chrániť svoje súkromie. Predmetom debaty boli aj hranice práva na slobodu prejavu. Advokáti sa tiež zamerali na postavenie a úlohu advokácie v systéme spravodlivosti.

Pani učiteľky uvítali, že sa advokáti podelili s tým, ako im znalosť francúzskeho jazyka pomohla pri uplatnení sa v profesionálnom živote – či už pri preklade a tlmočení, komunikácii so zahraničnými klientmi alebo pri práci pre medzinárodné inštitúcie.

Veľká vďaka patrí za *pro bono* účasť na projekte advokátom **Mgr. Michalovi Bužekovi, JUDr. Viere Petrášovej, JUDr. Matejovi Kukurovi, PhD., JUDr. Zuzane Mojžišovej** a **Mgr. Michalovi Liptajovi**, ktorí obetovali svoj čas a úsilie pri príprave a pokrytí šiestich prednášok pre vyše 120 žiakov. Ďakujeme tiež vedeniu všetkých troch gymnázií za dôveru a vytvorenie príjemného prostredia.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto Michaela Chládeková (1), Alica Turanova (2)

2

PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Advokácia v Írsku: „Hrdí na tradície, pripravení na budúcnosť“

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Advokát po anglicky/írsky:
asolicitor/dlíodóir, barrister/abhcóide

Počet aktívnych advokátov v roku 2018:
10 799 solicitorov, 2 300 barristerov
Počet obyvateľov na advokáta: cca 370

Internetová stránka *Law society of Ireland*:
www.lawsociety.ie
Internetová stránka *Bar of Ireland*:
www.kingsinns.ie
Twitter/LinkedIn: *@LawSocIreland*

Advokátsky časopis:
Law Society Gazette Ireland, King's Inns Law Review

LAW SOCIETY OF IRELAND

THE BAR OF IRELAND
The Law Library

Rozdelenie profesie

Na úvod treba poznamenať, že advokácia v Írsku je – podobne ako v Anglicku a v Škótsku – rozdelená na dve profesie: *solicitori*, ktorí sú vedení v zozname *Law Society of Ireland*, a *barristeri*, ktorých postavenie reguluje *Bar Council of Ireland*. Skúšky a právnické vzdelanie realizuje *The Honourable Society of King's Inns*.

V skratke možno povedať, že solicitori poskytujú právne poradenstvo a právne služby klientom, pripravujú podklady pre klienta na účely súdneho konania, komunikujú a stretávajú sa s klientmi. Barristeri na základe podkladov od solicitorov zastupujú strany pred súdom a poskytujú odborné stanoviská solicitorom. V súlade so zákonom od roku 1877 sa prestal používať pojem *attorney*.

Historické míľniky írskej advokácie

V roku 1541 bola založená *The Honorable Society of King's Inns*, teda inštitúcia s právomocou udeliť právnikom titul *barrister-at-law*. Ide o najstaršiu dodnes fungujúcu profesijnú a vzdelávaciu organizáciu. Vznikla už 51 rokov pred založením *Trinity College* kráľovnou Alžbetou I.

Názov *King's Inns* mal vzdať hold kráľovi Henrymu VIII. Do polovice 18. storočia sa však írski právnici usilujúci o titul *barrister-at-law* museli odborne vzdelávať v *Inns of Court* v Londýne (londýnske komory barristerov).

V roku 1897 vznikla ***Bar of Ireland***, komora barristerov ako organizácia reprezentujúca zapísaných barristerov. Komora barristerov sa vždy držala v ústraní. Kontroverzným spôsobom sa zviditeľnila v roku 1972, kedy z finančných dôvodov predala na aukcii v Sotheby's vzácne knihy zo svojej knižnice. Dôvodom bola snaha udržať výšku poplatkov svojich študentov a zachovať tradície svojho fungovania. Kritici však napadli skutočnosť, že vydražené boli mnohé poklady írskej histórie.

Trinity School of Law ako fakulta práva na *Trinity College* bola založená v roku 1740. Dodnes je univerzita najprestížnejšou írskou vzdelávacou inštitúciou a fakulta práva sa pravidelne umiestňuje v prvej stovke celosvetových rebríčkov.

Law Society of Ireland, teda komora írskych solicitorov, sa etablovala v roku 1830 v priestoroch justičného paláca *Four Courts* na *Inns Quay* v Dubline. Priestory boli financované z fondu z príspevkov platených v priebehu rokov do spoločnosti írskych barristerov v *King's Inns*. Spoločnosť bola oficiálne zriadená kráľovskou listinou kráľovej Viktórie v roku 1852, podľa ktorej malo ísť o inštitúciu „uľahčujúcu získanie právnických vedomostí". Primárnou úlohou bolo vytvoriť systém odborného vzdelávania, zabezpečenie nezávislosti solicitorov od komory barristerov v *King's Inn* a naplnenie všetkých atribútov plnohodnotnej stavovskej samosprávy, ktorú dosiahli prijatím zákona z roku 1898 (*The Solicitors Act*). Zákon presunul dohľad nad vzdelávaním a disciplinárnymi záležitosťami zo sudcov na komoru solicitorov.

Dôležitým historickým míľnikom bolo prijatie zákona o írskej vláde v roku 1920, ktorý možno považovať za základ novodobého Írska v jeho súčasnom zemepisnom a politickom kontexte. Bolo to v čase krátko trvajúcej Írskej republiky (1919 – 1921). Po podpísaní Britsko-írskej zmluvy ju nahradil Slobodný írsky štát, ktorý sa po prijatí novej ústavy v roku 1937 premenoval na Írsko.

V roku 1921 *Law Society of Ireland* musela čeliť viacerým výzvam. Zásadnou bola strata severoírskych solicitorov z dôvodu teritoriálneho rozdelenia krajiny a profesie. Oddelenie severných krajov z provincie Ulster sa črtalo od roku 1914. *Law Society* sa od začiatku stavala proti rozdeleniu krajiny a už v roku 1916 založila výbor, ktorého úlohou bolo skúmať následky a pripravovať podklady a stanoviská oponujúce rozdeleniu. Neskôr sa snažila o získanie pôsobnosti aj nad severoírskymi solicitormi, ale neuspela. V roku 1922 bola založená stavovská organizácia pre solicitorov zo Severného Írska (*Northern Ireland Law Society*) a dve komory nadviazali úzke vzťahy.

Zákon z roku 1920 narušil nielen súdržnosť írskej advokácie, ale aj dovtedy jednotné súdnictvo založením Dáilskeho súdneho systému (*Dáil* = dolná komora írskeho parlamentu). Príjem solicitorov sa znížil v dôsledku konfliktov a vojny, preto *Law Society* povolila solicitorom vystupovať pred Dáilskými súdmi, ktoré založla Írska republika a ich cieľom bolo oslabiť britskú nadvládu v krajine.

2

1

Autorom kresby je írsky maliar Seán O Sullivan

Občianska vojna začala potom, ako sa členovia IRA okupujúci hlavný justičný palác známy ako *Four Courts* (na *Ceithre Cúirteanna*) odmietli dňa 28. júna 1922 vzdať a armá-da začala budovu bombardovať. Budovy solicitorov boli zni-čené spolu s niekoľkostoročnými historickými záznamami, ale archív matriky solicitorov sa zachoval, keďže bol umiest-nený v trezore postavenom v roku 1899, kedy *Law Society* získala právomoc zapisovať solicitorov do matriky.

Aj v tomto pohnutom období sa konali advokátske skúšky. Už 4. júla 1922, kedy bola občianska vojna v plnom prúde, a to v priestoroch Kráľovského kolégia chirurgov. Účasť bola nebezpečná a zložitá. Jeden z koncipientov dokonca pricestoval zo severného Írska cez Wales do Dublinu, aby mohol zložiť skúšku. Od júla 1922 do mája 1923 zložilo skúšku 100 solicitorov, ktorí ako poslední získali oprávnenie poskytovať právne služby v oboch častiach krajiny. Vďaka zákonu o odstránení nespôsobilosti z dôvodu rodovej príslušnosti (1919) v tejto prvej stovke boli aj tri ženy: Mary D. Heron z Belfastu, Helena M. Early zo Swords a Dorothea M. O'Reilly zo Skibbereen.

Prvou praktizujúcou barristerkou bola pani **Averil Deverell BL**. (**foto 1**) Patrila aj do skupiny prvých absolventiek *Trinity College*. Ako historicky druhú ženu ju v januári 1922 zapísali do Bar of Ireland a aktívnou advokátkou bola až do roku 1969. Vo svojej poslednej vôli odkázala finančný dar na účely založenia docentúry na *Trinity College*. *Honourable Society of the King's Inns* spravuje archív dokumentov pani Averil Deverell.

V 60. rokoch minulého storočia priestory vo *Four Courts* už z kapacitných dôvodov neboli vyhovujúce a komora rozhodla o kúpe *Blackhall Place*, ktorý od roku 1978 slúži ako jej nové priestory. V roku 2000 vtedajšia predsedníčka komory solicitorov Mary McAleese slávnostne otvorila v *Blackhall* Place novú knižnicu a vzdelávaciu inštitúciu.

Štyri roky pred storočnicou írskej nezávislosti je v právnom systéme stále účinných vyše tisíc verejných aktov z obdobia pred rokom 1922. Írske právo je zakorenené v tradícii *common law*, hoci dnes ho ovplyvňuje právny systém Európskej únie.

Pre zaujímavosť možno uviesť, že šiesti z 13 írskych predsedov vlády (*taoiseach*) boli povolaním barristeri, rovnako ako prvá írska prezidentka Mary Robinson.

3

4

5

Emblém, logo a symboly

Law Society of Ireland má vo svojom logu Spravodlivosť (Lady Justice), harfu (tvorí aj súčasť štátneho znaku Írska) a dva psy, ktoré v heraldike symbolizujú ochranu. Logo má reprezentovať dôvery-hodnosť, vedomosti, ochra-nu a profesionalitu, ktoré ma-jú a môžu klienti od solicito-rov očakávať. Pôvodné vyob-razenie erbu (**foto 2**) pochádza z roku1912 a nieslo nápis *„Veritas vincet"*. Nové logo prijaté v roku 2014 zahŕňa aj motto *„Proud of Tradition, Prepared for the Future"* (*Hrdí na tradície, pripravení na budúcnosť*).

Logo *Bar of Ireland* symbolicky znázorňuje kupolu súdu *Four Courts*.

Talár írskych advokátov

Čisto čierny talár s bielym golierom (**foto 3**) v Írsku nosia iba barristeri. Nosenie parochní sudcami a advokátmi v konaní pred súdom bolo zrušené v roku 2011.

Štatistiky

Law Society of Ireland zamestnáva viac ako 200 osôb, v sídle denne pôsobí 433 solicitorov v 28 výboroch a pracovných skupinách.

V roku 2017 štatistiky ukázali rekordne najnižší počet sťažností voči solicitorom za posledných 20 rokov.

Pomer žien (48 %) a mužov (52 %) v profesii je takmer vyrovnaný. V roku 2018 bolo zapísaných 1 229 nových solicitorov, čo je rekordne druhé najvyššie číslo. Dôvodom môže byť aj obava z Brexitu, keďže zahraničných advokátov bolo zapísaných 752. V hlavnom meste Dubline pôsobí 59 % všetkých solicitorov.

Štruktúra stavovskej organizácie

Hlavným orgánom komory solicitorov je Rada, ktorá pozostáva z maximálne 48 osôb. Nový predseda a dvaja podpredsedovia komory sú zvolení každý rok s funkčným obdobím od novembra do novembra. Súčasným predsedom *Law Society of Ireland* je **Patrick Dorgan** (**foto 4**).

Vo vedení *Bar of Ireland* je aktuálne **Michael O'Higgins** (**foto 5**).

Predsedníčkou *Law Society of Ireland*, ktorá sa zapísala do pomyslenej siene slávy, bola Moya Quinlan – prvá žena zvolená do orgánov komory, prvá žena v predsedníckom kresle (v roku 1980), jediná 45 rokov aktívne činná členka vedenia, a to až do svojich 93 rokov. Narodila sa v revolučnom období v roku 1920 a zosnula v čase, keď jej syn Michael Quinlan mal takisto za sebou predsedanie Law Society. Zaslúžila sa o realizáciu kúpy *Blackhall Place*, pýchy írskych solicitorov.

Sídlo írskej advokácie

Írska advokácia sídli vo viacerých budovách v hlavnom meste Írska: *Law Society of Ireland* od roku 1978 v Blackhall Place, krásnej historickej budove v srdci Dublinu, ktorá pôvodne slúžila ako nemocnica a škola pre chlapcov (**foto 6, foto 7**), *Bar of Ireland* ako vzdelávacia inštitúcia so známou právnickou knižnicou v budove súdu *Four Courts* (**foto 8**) a *Bar Council of Ireland* združujúca barristerov aj v modernejšej budove na Church Street (**foto 9**).

6

7

Výzvy a úspešné projekty

Brexit

Law Society of Ireland pristupuje k Brexitu pragmaticky a je pravidelne v kontakte s vládou a príslušnými orgánmi s cieľom, aby sa Írsko stalo budúcim medzinárodným centrom v otázke poskytovania právnych služieb. Pripravili niekoľko návrhov, ako prilákať na územie Írska medzinárodné arbitrážne konania a právne služby. *Law Society* musela zniesť nárazový nápor väčšieho počtu solicitorov z Anglicka, ktorí sa preventívne zapísali do zoznamu, ale zatiaľ nepreniesli svoje sídlo.

Street Law* a *Street Law Prison

V roku 2018 sa uskutočnil už 5. ročník programu *Street law* zameraného na interakciu koncipientov a žiakov v „prechodnom ročníku", ktorý môžu po maturite využiť na získanie doplnkových skúseností a zručností. Svoje vedomosti o základoch práva a spravodlivosti odovzdalo 42 koncipientov, vrátane sociálnej spravodlivosti, vyše 500 žiakom. Dozvedia sa o tom, ako sú ich život a právo v interakcii a tiež o povolaní solicitora. Program získal viacero ocenení. Pod názvom *Street Law Prison* bol program rozšírený aj na dve väznice.

Gazette.ie

Law Society Gazette, periodikum pre solicitorov, tento rok spustilo novú službu, a to denné správy z oblasti práva a advokácie na internetovej stránke *gazette.ie*. Elektronické správy majú slúžiť najmä verejnosti a praktizujúcim solicitorom, ktorí sa „za behu" dozvedia správy dňa či aktuality. Dlhšie odborné články sú dostupné pre zaregistrovaných užívateľov a členov *Law Society*.

***Calcutta Run* – 20. výročie benefičného podujatia**

Na výročnom dobročinnom podujatí, ktoré sa koná v štyroch mestách – Dublin, Cork, Kalkata a New York, sa v máji roku 2018 vyzbieralo 300 tisíc eur. Členovia profesie s rodinami sa stretávajú na podujatí, ktorého výťažok ide na pomoc v boji proti bezdomovectvu. Základná 5km trasa začína v sídle *Law Society* v *Blackhall Place* (*www.calcuttarun.com*).

Zvládanie stresu a psychické zdravie a členov profesie

S ohľadom na náročnú prácu advokáta sa v poslednej dobe advokátske komory venujú problematike stresu, záťaže a dopadov na psychiku členov profesie. **Law Society** v roku 2018 konzultovala tieto témy s odborníkmi a externe zadala vypracovať vyhodnotenie služieb poskytovaných v tomto sektore. Správa podáva odporúčania, ktoré bude v roku 2019 *Law Society* analyzovať a pripraví Akčný plán.

Zahraničné aktivity

Írska delegácia je aktívna v rámci Rady advokátskych komôr Európy (CCBE). Predsedom CCBE o tri roky bude írsky solicitor James MacGuill, ktorý bol menovaný za tretieho podpredsedu v januári 2019. V histórii CCBE boli už dvaja predsedovia z Írska.

Vďaka geografickej blízkosti, proximite práva, vzájomnej závislosti ekonomiky a spoločného jazyka medzi Írskom, Anglickom, Walesom a Severným Írskom existuje intenzívny cezhraničný pohyb advokátov a právnych služieb. Najväčší dopad Brexitu sa aj preto očakáva v prípade Írska. Preto *Law Society of Ireland* na pravidelnej báze komunikuje, stretáva sa a spolupracuje s komorami združujúcimi solicitorov Anglicka a Walesu (*Law Society of England and Wales*) solicitorov Severného Írska (*Law Society of Northern Ireland*) a škótskych solicitorov (*Law Society of Scotland*). Vzájomne spolupracujú v duchu dobrých susedských vzťahov.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto *www.lawsociety.ie* (1, 3)
Archív Law Society of Ireland (2, 4, 6, 7, 9)
www.lawlibrary.ie (5)

Odbor medzinárodných vzťahov srdečne ďakuje za poskytnutú pomoc a materiály pánovi Cormacovi Ó Culáinovi z Law Society of Ireland

8

9

Kurz právnickej angličtiny a právnických zručností v Dubline

Law Society of Ireland pozýva
na kurz pre advokátov a advokátskych koncipientov

Legal English and Legal Skills 2019

15. – 19. júla 2019

Cieľom kurzu je prehĺbenie znalostí právnickej angličtiny, komparácia anglosaskej a kontinentálnej terminológie, prezentačné zručnosti, komunikácia s klientom, negociačné zručnosti, písanie právnych textov a komparácia právnej etiky.

Cena kurzu je 995 eur a zahŕňa učebné materiály, stravu počas kurzu, celodenný výlet, spoločenský večer a prehliadku súdov.

Viac informácií o programe, lektoroch, cieľoch kurzu a prihlasovací formulár: ***www.lawsociety.ie/Legalenglish***

Bližšie informácie vám ochotne poskytne aj odbor medzinárodných vzťahov SAK: Mgr. Michaela Chládeková, PhD., 02 204 227 44, *chladekova@sak.sk*

Stage international 2019 v Paríži

Parížska advokátska komora (*l'Ordre des Avocats de Paris*)
a
Ecole de formation professionnelle des barreaux de la Cour d'appel de Paris (EFB)

ponúka slovenským **advokátom a advokátskych koncipientom**
dve miesta
v rámci medzinárodnej stáže pre mladých zahraničných advokátov, ktorí hovoria plynulo po francúzsky a majú záujem o získanie praktických skúseností s francúzskym právnym systémom.

Dvojmesačná stáž prebieha od 7. októbra do 29. novembra 2019 a je rozdelená na dve časti:
študijná časť, ktorá sa bude konať v *l'Ecole de Formation du Barreau* v podobe seminárov o francúzskom súdnom konaní, o systéme francúzskej advokácie a o etike advokátskeho povolania;
praktická časť, ktorú následne stážisti absolvujú v parížskych advokátskych kanceláriách.

Požiadavky na uchádzača o stáž Medzinárodná stáž je určená advokátom a advokátkam do 40 rokov, vyžaduje sa výborná znalosť francúzskeho jazyka, vrátane znalosti francúzskej právnej terminológie. **Prihlásiť sa môžu aj advokátski koncipienti.**

Financovanie stážeŠtudijná a praktická časť stáže je hradená Parížskou advokátskou komorou. Náklady na cestu, náklady na ubytovanie a stravu znáša účastník. **Slovenská advokátska komora poskytne úspešnému kandidátovi 500 eur na čiastočné pokrytie nákladov.**

V prípade záujmu o stáž zašlite svoj štruktúrovaný životopis a motivačný list v slovenčine a francúzštine na odbor medzinárodných vzťahov SAK (*chladekova@sak.sk*). **Uzávierka prihlášok je 31. mája 2019.**

Spomienky na Medzinárodnú stáž Parížskej advokátskej komory 2018

V období od 8. októbra do 30. novembra 2018 som mal možnosť zúčastniť sa vzdelávacieho programu Medzinárodnej stáže organizovanej Parížskou advokátskou komorou. V jej rámci mali zhruba 30 účastníci – advokáti a advokátski koncipienti z celého sveta – možnosť počas prvého mesiaca chodiť do školy pre advokátov Parížskej advokátskej komory (École de formation du barreau, EFB) a počas druhého mesiaca sa doslova ponoriť do práce advokátskej kancelárie v Paríži, využijúc získané poznatky.

Teoretická časť – prednášky

Prednášky v škole trvali zvyčajne celý deň – tri hodiny v predpoludňajších a tri hodiny v popoludňajších hodinách. Ich prehľad v stručnosti uvediem nižšie. Najskôr však chcem vyjadriť svoj obdiv a vďaku inštruktorom, ktorí boli na hodiny vždy perfektne pripravení, nikdy nie nudní, ale snažiaci sa zo všetkých síl odovzdať poslucháčom čo najviac z ich poznatkov a skúseností, žijúci svojou prácou a nadšení pre svoje poslanie a povolanie. Bola to neuveriteľná skúsenosť vidieť, že aj vzdelávací systém môže fungovať, že sa tejto činnosti venujú ľudia znalí problematiky, odborníci, ktorí sú autormi publikácií na danú tému, a nenechávajú nikoho na pochybách o tom, že svoju prácu vykonávajú s chuťou.

Tak sme mali možnosť získať prehľad skutočne o celom fungovaní francúzskeho právneho systému. Veď posúďte sami:

- viceprezident Súdu veľkej inštancie (*Tribunal de grande instance, TGI*) z Meaux Michael Haravon nás v prednáške ***Organizácia justície vo Francúzsku*** (6 h) prekotným tempom oboznámil s pomerne komplikovaným súdnym systémom a organizáciou justície vo Francúzsku, ktorá najmä vďaka vysokej špecializácii sudcov emituje mimoriadne uniformné rozhodnutia, a teda právo skutočne plní svoju funkciu regulácie vzťahov v spoločnosti, keďže jeho pravidlá, hoci výrazne komplikovanejšie ako u nás, sú predvídateľné, pretože sú aj predvídateľne aplikované;
- advokát George Sauveur v troch pokračovaniach svojho ***Rečníckeho umenia a nácviku fiktívnej obhajoby*** (spolu 8 h) nás nadchol svojou hereckou bravúrou, a súčasne vedeckým prístupom k u nás úplne zanedbávanej rétorike, ktorú sa nás snažil naučiť aj prakticky;
- advokát Vincent Nioré nás oboznamoval s **trestným právom procesným** (3 h);
- France Berville, zodpovedná za dokumentačné centrum EFB, vysvetlila **spôsoby práce s predpismi a judikatúrou** a najmä ako dohľadávať relevantnú judikatúru v mori dostupných zdrojov (2 h);
- advokátka a pedagogická riaditeľka EFB Aliénor Kamara-Cavarros sa nám snažila (pokiaľ ide o mňa, úplne márne) vysvetliť skutočne prekomplikovaný **civilný sporový proces vo Francúzsku**, s porovnaním toho, ako to bolo, ako to je a ako to bude, a so všetkými možnými prekážkami, ktorý systém po novom nastražil ako pascu pre menej bdelých advokátov, ktoré bežný človek v podstate nemá šancu zvládnuť (6 h);
- advokát Dominique Piau nám predostrel pre mňa celkom iný pohľad na **advokátsku etiku** (nazývanú v tamojšom prostredí pojmom *deontológia*), pretože nie je ani tak postavená na pravidlách, ako skôr na určitých jednoslovne vyjadrených základných princípoch, ktoré sú následne rozvíjané v praxi. Prekvapivé bolo rozlišovanie medzi profesijným tajomstvom a dôvernosťou (na čo som šťastne zabudol), ale najmä povinná mlčanlivosť o korešpondencii medzi advokátmi aj voči klientom (6 h);
- advokát Thomas Baudesson musel poskytnúť doplňujúce pokračovanie svojej prednášky na tému **Medzinárodná deontológia** (2 h), kde sa venoval najmä stretom rôznych systémov a očakávaní klientov z rôznych kultúr;
- Anne Souléliac, zodpovedná za ľudské práva na Parížskej komore, uviedla vážny problém ochrany advokátov v ohrození – prenasledovaných za svoju činnosť nedemokratickými režimami. V rámci svojho diskurzu ponúkla prednášku na tému **Ľudské práva a medzinárodné trestné právo** (5 h) aj praktické know-how, ako v týchto prípadoch postupovať;
- advokát Denis Bensaude vysvetľoval problematiku **arbitráže** (6 h), pričom sa zameral na uzatváranie rozhodcovských doložiek a zmlúv, vykonateľnosť rozhodcovských nálezov a na možnosti ich preskúmania;
- advokát Hirbod Dehghani-Azar podnietil náš záujem o **mediáciu** (3 h), ktorou sú strany doslova manipulované, aby dosiahli dohodu;

■ advokátka Véronique Chauveau s veľkou vervou riešila **rodinné právo** (6 h). Účasť zástupcov prakticky z celého sveta umožnila možnosť porovnať celkom odlišné právne poriadky a ich riešenia základných otázok, ktoré v medzinárodnom kontexte vyvolávajú otázky ich praktickej uznateľnosti v iných štátoch (napr. na Novom Zélande na rozvod stačí dohoda manželov, ktorá sa nikde neregistruje);
■ advokát Nicolas Bouffier nás uviedol do problematiky **sociálneho a pracovného práva** (3 h);
■ advokát Brad Spitz predstavil praktický pohľad na **právo duševného vlastníctva** (3 h);
■ advokáti Olivier Cousi a Pierre Louis Rouyer sa snažili predstaviť **spôsoby výkonu advokácie vo Francúzsku** (2 h);
■ advokátka Julie Zorrilla vysvetlila **súčasné trendy medzinárodnej trestnej „spolupráce"**, ktorú som vyhodnotil skôr ako zasahovanie do suverenít tretích štátov (3 h);
■ Laurence Kiffer, advokátka, členka Rady komory a tajomníčka Medzinárodnej komisie Parížskej komory, a Christian Brugerolle, poradkyňa predsedníčky komory a vedúca služieb medzinárodných vzťahov, vysvetlili, na akom základe Parížska advokátska komora buduje svoje **vzťahy s ostatnými advokátskymi komorami** (aj na národnej úrovni, ale najmä na medzinárodnej úrovni), aké medzinárodné aktivity komora vyvíja a aké sú možnosti pre výkon advokácie v Paríži advokátmi zo zahraničia (2 h).

Vzdelávanie bolo priebežne doplnené návštevami prakticky všetkých významných inštitúcií v Paríži, kde nás sprevádzali rovnako ako v prvom prípade zanietení ľudia. Tak sme mali možnosť dostať sa na miesta inak ťažko prístupné: do Štátnej rady (sprevádzal nás tam audítor Aureline Caron), na Obchodný súd a jeho pojednávania (sprevádzal nás Didier Fahmy, prezident komory peňažného a finančného práva), na Kasačný súd (sprevádzali nás archivár komory Yves Ozanam, a Françoise Kamara, členka a doyen prvej občianskoprávnej komory Kasačného súdu), na pojednávania Súdu veľkej inštancie (okrem sudcov nás do problematiky uviedla advokátka Aliénor Kamara-Cavarroc), či do budovy Národného zhromaždenia. Nevynechali sme ani návštevu Múzea advokácie, Domu advokácie a významných právnických podujatí (ako je otvorenie súdneho roka, medzinárodná súťaž výrečnosti Maria Stasiho a pod.).

Za všetky tieto inštitúcie spomeniem Obchodný súd (*Tribunal de commerce*), budovaný na celkom iných princípoch ako na Slovensku. Zástupcovia podnikateľského sektora navrhujú vhodných kandidátov na sudcov zo všetkých oblastí hospodárskeho života, pričom sa jedná už o osoby zrelé a skúsené na sklonku ich profesionálnej kariéry. Títo sa stávajú sudcami, ktorí svoje sudcovanie začínajú vykonávať popri svojej obvyklej profesii. Zásadne sa nejedná o právnikov. Výkon funkcie sudcu Obchodného súdu je bezodplatný. Po odchode do dôchodku (ktorý sa často krát vstupom do talára urýchli) sa naplno venujú rozhodovaniu obchodných sporov. Ako sme mali možnosť počuť: „Mám riešiť nejaký problém, o ktorom nič neviem? Nemôže sa stať, aby som nenašiel kolegu sudcu z nášho súdu, ktorý by presne uvedenú

problematiku neovládal.“ O výsledkoch práce svedčia všeobecne kladné hodnotenia obchodného súdu advokátmi.

V istom zmysle čerešničkou na torte počas „vzdelávacieho“ mesiaca bola pre mňa návšteva Rady Európy v Štrasburgu a najmä Európskeho súdu pre ľudské práva, kde sme sa zúčastnili pojednávania pred veľkou komorou Súdu vo veci Strand Lobben a ďalší proti Nórsku (č. 37283/13). Už len cesta vlakom z Paríža do Štrasburgu (cca 490 km) bola zážitkom. Trvala totiž hodinu päťdesiat. Pre porovnanie: vzdialenosť z Bratislavy do Košíc je cca 400 km a áno, stihnete vo vlaku urobiť tri krát viac. Ale tento zážitok jednoznačne prevýšila možnosť vidieť perfektne pripraveného advokáta a zástupcu štátu obhajujúcich úplne protichodné stanoviská v citlivej veci tzv. juvenilnej justície a sudcov kladúcich ostré (niekedy až zaujaté) otázky.

Bolo príjemné vrátiť sa na krátky čas do školských lavíc, vytvoriť „školské“ priateľstvá s ľuďmi z celého sveta (okrem krajín Afriky aj z Japonska, Vietnamu, Nového Zélandu, Haiti, Arménska a Libanonu, pričom Európa bola zastúpená Írskom, Belgickom, Bulharskom, Talianskom a Slovenskom).

Praktická časť – stáž v advokátskej kancelárii

V druhej časti sa stáž preklopila do svojej praktickej časti, kde sme sa rozpŕchli do rôznych advokátskych kancelárií. Ja som mal príležitosť chvíľu pracovať pre advokáta Hervého Boukobzu, ktorý stáž pojal skutočne veľkoryso.

Po pracovnej stránke sa mi venoval celkom mimoriadne. Osobne so mnou prešiel všetky mnou pripravené podania a tieto sme spolu opravovali. Brával ma na všetky pojednávania pred Národný súd v azylových veciach (jeho najčastejšia agenda), Súdy veľkej inštancie (TGI) v Paríži, Bobigny a Pontoise a administratívny súd v Paríži, pričom mi podstatu sporu vopred vysvetlil alebo umožnil naštudovať spis. Mal som možnosť mu aj asistovať pri konzultáciách s klientmi.

K najzaujímavejším pracovným spomienkam patrilo pozorovanie advokáta pri konzultácii prípadu s kolegom advokátom, ktorý zastupoval vec pred kasačným súdom (ku ktorému nemajú prístup všetci advokáti) a ktorý mu pomáhal doslova dešifrovať rozsudok kasačného súdu pre správne ďalšie smerovanie veci pred súdom odvolacím. Vyjadrenia kasačného súdu v rozsudku (jednalo sa o neplatné skončenie pracovného pomeru a súvisiace nároky) boli totiž mimoriadne stručné a vyžadovali si naozaj poriadne zamyslenie sa a hlboké pochopenie uvažovania súdu. Stručnosť, a zároveň výstižnosť má pre našinca značné čaro (nepoznaného).

Stáž však nebola len o práci, ale sa nám podarilo nadviazať aj cenné priateľstvo, keď ma Hervé predstavil svojim priateľom a členom svojej rodiny, prínosom čoho samozrejme nebola len možnosť komunikovať v jazyku hosťujúcej krajiny doslova po celý deň.

Stáž zbehla mimoriadne rýchlo, ale zanechala hlbokú stopu. Keby to bolo možné ešte niekedy zopakovať, neváhal by som ani na chvíľu.

Ďakujem Parížskej advokátskej komore a EFB, že mi umožnili zúčastniť sa tejto celkom mimoriadnej stáže, a najmä ľuďom, ktorí sa nám celý čas venovali. Určite k nim patria Brice Martin, Aurore Legrand a Ariane Baux. Osobitne ďakujem Hervému. A ďakujem aj Slovenskej advokátskej komore, prostredníctvom ktorej som sa o účasť na stáži mohol uchádzať.

JUDr. Matej Kukura, PhD.
advokát

Practical Law Academy Bratislava
Pozvánka

Institute of Advanced Studies
a
Slovenská advokátska komora

pozývajú

advokátskych koncipientov a mladých advokátov

zúčastniť sa na štvordňovom kurze zameranom na právo Európskej únie a zdokonalenie právnických zručností, ktorý sa bude konať dňa **6. – 9. júna 2019** na pôde Univerzity Komenského v Bratislave.
Kurz prebieha v anglickom jazyku.

Účastnícky poplatok je 160 eur.

Prihlášky môžete podávať prostredníctvom internetovej stránky ***www.legaled.eu***
až do naplnenia kapacity kurzu.

Pre viac informácií kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov SAK (*chladekova@sak.sk*).

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta nahradiť klientovi spôsobenú škodu

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát nesplní súdom uloženú povinnosť zaplatiť bývalému klientovi náhradu škody a trovy konania a vyvolá tak aj exekučné konanie.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory zo 4. mája 2011, ***sp. zn. K 137/2010***[1]

Dotknuté ustanovenia:

- § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovia pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky")
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvinenú advokátku za vinnú z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustila

tým, že

hoci jej bola rozsudkom okresného súdu z 13. 5. 2009, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 19. 8. 2009, uložená povinnosť zaplatiť svojmu bývalému klientovi D. E. sumu 105 315 Kč s príslušenstvom ako škodu, ktorú mu spôsobila nesprávne poskytnutou právnou službou, a na náhrade nákladov čiastku 30 276 Kč, a to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, túto svoju povinnosť nesplnila, v dôsledku čoho sa D. E. domáha jej splnenia cestou exekúcie,

čím porušila

§ 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2 Pravidiel profesionálnej etiky,

za čo jej bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. e) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie **– vyčiarknutie zo zoznamu advokátov.**

Z odôvodnenia:

Z korešpondencie, ktorá je založená v spise, vyplýva, že disciplinárne obvinenej bola doručená disciplinárna žaloba spolu s výzvou na vyjadrenie k disciplinárnej žalobe a k svojim osobným pomerom. Predvolanie na pojednávanie disciplinárneho senátu na deň 25. 2. 2011 bolo disciplinárne obvinenej doručené dňa 7. 2. 2011, pričom disciplinárne obvinená sa ospravedlnila z neúčasti na tomto pojednávaní e-mailom až niekoľko minút pred jeho začiatkom, kedy uvádzala, že náhle ochorela chrípkou a nemôže sa na pojednávaní zúčastniť, k veci však nič neuviedla, iba sa vyjadrila k svojim pomerom. Preto disciplinárny senát rozhodol, že pojednávanie odročí na deň 1. 4. 2011 a mimo pojednávania vykoná výsluch svedka, sťažovateľa D. E., ktorý sa na pojednávanie osobne dostavil. Na pojednávanie disciplinárneho senátu nariadeného na deň 1. 4. 2011 sa disciplinárne obvinená nedostavila, keď sa ospravedlnila listom, ktorý bol doručený ČAK 31. 3. 2011. Toto ospravedlnenie doložila kópiou rozhodnutia o dočasnej pracovnej neschopnosti, a preto sa disciplinárny senát opätovne rozhodol nariadené pojednávanie odročiť na deň 4. 5. 2011. Predvolanie na pojednávanie disciplinárneho senátu na deň 4. 5. 2011 bolo disciplinárne obvinenej doručené 19. 4. 2011, keď disciplinárne obvinená dňa 4. 5. 2011 e-mai-

lom žiadala opätovne o odročenie pojednávania z náhlych nepredvídaných rodinných dôvodov, ktoré však nijako nešpecifikovala ani nepreukázala, keď po formálnej stránke sa toto jej ospravedlnenie javí prakticky zhodné s ospravedlnením z neúčasti na pojednávaní, nariadeného na deň 1. 4. 2011, ktoré doručila ČAK 31. 3. 2011. Predložené ospravedlnenie so žiadosťou o odročenie pojednávania, ktoré nebolo ničím podložené, a náhle rodinné dôvody, pre ktoré disciplinárne obvinená žiadala o odročenie pojednávania a ktoré neboli nijako špecifikované, považoval disciplinárny senát za nedostatočné, nespĺňajúce podmienky na odročenie pojednávania, uvedené v § 16 ods. 3 advokátskeho disciplinárneho poriadku, a preto rozhodol, že bude konať dňa 4. 5. 2011 v neprítomnosti disciplinárne obvinenej.

Disciplinárny senát z obsahu sťažnostného spisu č. 678/2010 a z ďalších vykonaných dôkazov zistil, že disciplinárne obvinená na základe zmluvy o poskytovaní právnej pomoci zo dňa 12. 11. 2003 zastupovala sťažovateľa D. E. v konaní vedenom na okresnom súde a nesprávnym postupom spôsobila svojmu klientovi, sťažovateľovi D. E., škodu, ktorú mu dobrovoľne neuhradila, keď škoda nebola sťažovateľovi uhradená ani z poistenia, a preto sa sťažovateľ domáhal jej náhrady súdnou cestou a rozsudkom okresného súdu z 13. 5. 2009 bolo žalobe sťažovateľa čiastočne vyhovené a disciplinárne obvinenej uložená povinnosť zaplatiť mu sumu 105 315 Kč a náhradu trov konania v sume 30 276 Kč, a to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 19. 8. 2009, a keď disciplinárne obvinená nesplnila povinnosť uloženú jej vyššie citovaným rozsudkom, a to ani čiastočne, za tohto stavu sa sťažovateľ D. E. domáha jej splnenia cestou exekúcie.

Z listu vedúceho kontrolného oddelenia ČAK z 12. 7. 2010 (č. l. 7 vyššie cit. sťažnostného spisu), a z listu vedúceho kontrolného oddelenia ČAK z 30. 7. 2010 (č. l. 8 vyššie cit. sťažnostného spisu) vyplýva, že disciplinárne obvinená bola vyzvaná, aby sa k sťažnosti vyjadrila a predložila dôležité doklady, avšak na tento list nereagovala, a preto bola urgovaná o vyjadrenie listom z 30. 7. 2010, avšak tento list bol ČAK vrátený s poznámkou pošty ako nevyzdvihnutá zásielka.

Z výsluchu sťažovateľa D. E., ktorého vypočul disciplinárny senát 25. 2. 2011, tento zistil, že disciplinárne obvinená zastupovala v minulosti sťažovateľa a vzhľadom na to, že odborne pochybila, spôsobila mu nesprávnym postupom škodu vo výške 105 315 Kč, ktorá sa skladala z priamej škody 49 972 Kč a ďalej z trov konania protistrane 44 339 Kč, 2 000 Kč na zálohu na právnu službu a kolok zaplatený disciplinárne obvinenou a z čiastky 9 004 Kč – náklady odvolacieho konania. Túto škodu vrátane príslušenstva a nákladov vo výške 30 276 Kč priznal sťažovateľovi na základe jeho žaloby okresný súd rozsudkom z 13. 5. 2009, ktorý nadobudol právoplatnosť 19. 8. 2009. Disciplinárne obvinená však ani po právoplatnosti tohto rozsudku priznanú škodu, ani na základe urgencií sťažovateľovi nezaplatila, a preto pristúpil na podanie návrhu na nariadenie exekúcie, ktorá bola nariadená uznesením okresného súdu z 1. 3. 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 19. 5. 2010, keď ustanovený súdny exekútor vydal dňa 16. 4. 2010 exekučný príkaz. Ten nadobudol právoplatnosť dňa 3. 5. 2010 a vykonateľnosť 19. 5. 2010, avšak disciplinárne obvinená sťažovateľovi na úhradu škody napriek tomu nič nezaplatila. Ďalej bolo z výsluchu sťažovateľa zistené, že disciplinárne obvinená ani predmetnú poistnú udalosť na poisťovni neuplatnila, a preto s ňou poisťovňa ani maklér v tejto veci nekonali.

Z výpisu z matriky disciplinárne obvinenej k 4. 5. 2011 senát zistil, že disciplinárne obvinená bola zapísaná v zozname advokátov 25. 9. 1991 a pracuje ako samostatná advokátka. V minulosti bola disciplinárne obvinená dvakrát prejednávaná v disciplinárnom konaní a v oboch prípadoch jej bolo za disciplinárne previnenie udelené disciplinárnym rozhodnutím disciplinárne opatrenie vo forme pokuty, ktorá bola disciplinárne obvinenou uhradená.

Zo spisu okresného súdu senát zistil, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 13. 5. 2009, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 19. 8. 2009, keď proti tomuto rozsudku podala disciplinárne obvinená odvolanie, avšak odvolacie konanie bolo uznesením okresného súdu z 8. 10. 2009 zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie, takže toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 22. 12. 2009.

Zo spisu okresného súdu bolo zistené, že súd nariadil exekúciu na základe vyššie uvedeného rozsudku, uznesením z 1. 3. 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 19. 5. 2010. Z exekučného príkazu súdneho exekútora zo dňa 16. 4. 2010, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 3. 5. 2010, a je vykonateľný 19. 5. 2010 vyplýva, že súdny exekútor, ktorý bol poverený vykonaním exekúcie na základe vyššie citovaného uznesenia okresného súdu, rozhodol o vykonaní exekúcie zrážkami zo mzdy a iných príjmov povinnej JUDr. M. J.

Na základe takto vykonaných dôkazov mal disciplinárny senát za preukázané, že disciplinárne obvinená sa dopustila konania opísaného v disciplinárnej žalobe. Disciplinárny senát z takto vykonaných dôkazov mal rovnako za preukázané, že sa disciplinárne obvinená dopustila závažného porušenia povinností vyplývajúcich pre advokátov zo zákona o advokácii a Pravidiel profesionálnej etiky advokátov, špecifikovaných v disciplinárnej žalobe.

Pokiaľ ide o včasnosť podania disciplinárnej žaloby, bola disciplinárna žaloba podaná v lehote v zmysle § 33 ods. 2 zákona o advokácii č. 85/1996 Zb. v znení neskorších predpisov.

Disciplinárny senát dospel na základe vykonaného dokazovania k záveru, že disciplinárne obvinená sa dopustila skutku uvedeného v disciplinárnej žalobe. Disciplinárne obvinená pri výkone advokácie nepostupovala tak, aby neznižovala dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiavala Pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce jej povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu a povinnosť plniť prevzaté záväzky, čím porušila ustanovenia § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2 Pravidiel profesionálnej etiky advokátov.

Disciplinárne obvinená sa konaním uvedeným vo výroku tohto disciplinárneho rozhodnutia dopustila závažného po-

rušenia povinností stanovených advokátovi zákonom o advokácii a stavovským predpisom. Za porušenie povinností uvedených v tomto disciplinárnom rozhodnutí potom disciplinárny senát uložil disciplinárne obvinenej disciplinárne opatrenie podľa § 32 ods. 3 písm. e) zákona č. 85/1996 Zb., o advokácii v znení neskorších predpisov, a to vyčiarknutie zo zoznamu advokátov.

Disciplinárne obvinená bola uznaná disciplinárne vinnou disciplinárnym rozhodnutím K 123/04 (právoplatným dňa 7. 3. 2005), ktorým jej bola uložená pokuta vo výške 35 000 Kč a ďalej disciplinárnym rozhodnutím K 135/04 (právoplatným dňa 19. 4. 2005), ktorým jej bola uložená pokuta vo výške 15 000 Kč. Obe tieto pokuty uhradila, lehota podľa § 35b uplynula pred skutkom, pre ktorý bola uznaná disciplinárne vinnou týmto disciplinárnym rozhodnutím K 137/2010.

Pri určení druhu disciplinárneho opatrenia prihliadol disciplinárny senát k povahe skutku a okolností, za ktorých bol skutok spáchaný, teda na skutočnosť, že disciplinárne obvinená, hoci jej bola uložená právoplatným rozsudkom povinnosť zaplatiť svojmu bývalému klientovi čiastku 105 315 Kč s prísl. ako škodu, ktorú mu spôsobila nesprávne poskytnutou právnou službou, a na náhrade nákladov čiastku 30 276 Kč, túto povinnosť nesplnila, v dôsledku čoho sa sťažovateľ – jej bývalý klient domáha splnenia tejto povinnosti cestou exekúcie, keď do dnešného dňa sťažovateľovi na úhradu dlžnej čiastky nič nezaplatila, so sťažovateľom – svojím bývalým klientom nekomunikovala ani cez jeho viaceré urgencie, predmetnú poistnú udalosť nenahlásila ani poisťovni, u ktorej bola poistená.

Ďalej senát prihliadol k osobe disciplinárne obvinenej a k miere jej zavinenia, teda na skutočnosť, že išlo o úmyselné konanie ako aj na to, že disciplinárne obvinená vykonáva advokáciu ako samostatná advokátka od roku 1991, a teda jej pochybenie nemožno pripísať jej nedostatočným skúsenostiam.

Taktiež sa prihliadlo k postoju disciplinárne obvinenej k predmetnej veci, teda na skutočnosť, že disciplinárne obvinená sa k disciplinárnej žalobe nevyjadrila, na pojednávanie disciplinárneho senátu sa trikrát nedostavila, nad svojím konaním neprejavila úprimnú ľútosť, ani sa nesnažila následne svoju povinnosť na zaplatenie pomerne vysokej dlžnej čiastky nejakým spôsobom riešiť.

Pokiaľ ide o pomery disciplinárne obvinenej, vychádzal disciplinárny senát z oznámenia disciplinárne obvinenej, ktoré uviedla vo svojich ospravedlneniach, že je úplne nemajetná, je vdova a stále spláca dlh po zosnulom manželovi, a pokiaľ ide o jej zdravotný stav, že u nej bol zistený diabetes a lieči sa na glaukóm.

Vytýkaný skutok je veľmi závažný, keď ide o hrubé porušenie elementárnej povinnosti advokáta zaplatiť svojmu klientovi dlžnú čiastku, keď táto povinnosť bola navyše disciplinárne obvinenej uložená právoplatným rozsudkom a disciplinárne obvinená túto povinnosť nesplnila a jej bývalý klient sa musel domáhať splnenia tejto povinnosti prostredníctvom exekúcie, ktorá však tiež nebola úspešná, aj pre postoj disciplinárne obvinenej, ktorá so sťažovateľom nekomunikuje a vec sa nesnaží nejakým spôsobom riešiť. Postoj disciplinárne obvinenej k vytýkanému skutku je krajne nezodpovedný, hraničiaci s pohŕdaním klientom i stavovskými orgánmi.

Zvolené disciplinárne opatrenie – vyčiarknutie zo zoznamu advokátov, považuje disciplinárny senát, vzhľadom na všetky vyššie uvedené okolnosti daného prípadu a s prihliadnutím k postoju disciplinárne obvinenej k celej veci za jedinú možnosť ako ochrániť ďalších potenciálnych klientov tejto disciplinárne obvinenej pred obdobným sklamaním, a súčasne, ako zabrániť ďalšiemu znevažovanie dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu v očiach verejnosti. Uloženie tohto najprísnejšieho disciplinárneho opatrenia považuje disciplinárny senát za jediné možné disciplinárne opatrenie, a preto toto opatrenie – vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa § 32 ods. 3 písm. e) zákona o advokácii, v znení neskorších predpisov, v danej veci uložil a považuje ho za jediné priliehavé a dostatočné na to, aby sa dosiahol účel disciplinárneho konania.

Odvolanie disciplinárne obvinenej bolo rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu odvolacej disciplinárnej komisie zo dňa 7. 10. 2011 zamietnuté.

Najprv sa odvolací disciplinárny senát zaoberal dodržaním lehoty podaného odvolania. Disciplinárne rozhodnutie sa podľa § 39 ods. 1 vyhlášky č. 244/1996 Zb. doručuje účastníkom do vlastných rúk. Podľa § 55e ods. 3 zákona č. 85/1996 Zb. o advokácii, sa pre doručovanie disciplinárneho rozhodnutia použijú ustanovenia správneho poriadku o doručovaní písomností v správnom konaní.

Z doručenky zásielky obsahujúcej disciplinárne rozhodnutie bolo zistené, že disciplinárne rozhodnutie bolo z dôvodu nezastihnutia disciplinárne obvinenej v súlade s § 23 zákona č. 500/2004 Zb., správny poriadok, uložené dňa 3. 6. 2011 v prevádzke prevádzkovateľa poštových služieb, a teda podľa § 24 ods. 1 zákona č. 500/2004 Zb., správny poriadok, nastala dňa 13. 6. 2011 fikcia jeho doručenia, ak advokátka zásielku nevyzdvihla skôr. Prevzatie je potvrdené bez dátumu.

Vzhľadom na to, že odvolanie proti disciplinárnemu rozhodnutiu disciplinárne obvinená podala až 22. 7. 2011, bolo podané celkom zjavne oneskorene. Pretože disciplinárne obvinená nepodala v pätnásťdňovej lehote odo dňa doručenia disciplinárneho rozhodnutia odvolanie, nadobudlo disciplinárne rozhodnutie 29. 6. 2011 právoplatnosť.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované z publikácie Bulletin advokácie – Sbírka kárných rozhodnutí České advokátní komory 2010 – 2011 (zvláštní číslo/červen 2012). Česká advokátní komora, Praha 2012, s. 52 – 57.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková
advokátka

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

*CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.*

Podpredseda SAK Ondrej Laciak na čele výboru CCBE pre trestné právo

Predsedníctvo CCBE vymenovalo JUDr. Ondreja Laciaka, PhD. za predsedu Výboru CCBE pre trestné právo na obdobie rokov 2019 a 2020. Dňa 2. 3. 2019 po prvýkrát viedol zasadnutie výboru na jeho stretnutí vo Viedni. Výbor má 41 členov z 21 krajín a venuje sa pravidelne pripomienkovaniu európskej legislatívy smerom k presadzovaniu procesných záruk pre podozrivé a obvinené osoby, problematike európskej prokuratúry, Európskeho zatýkacieho rozkazu, elektronickým dôkazom v trestnom konaní a mnohým ďalším trestnoprávnym témam. Na tomto stretnutí sa členovia zaoberali aj závermi z bilaterálneho rokovania CCBE a Agentúry EÚ pre základné práva, ktoré sa uskutočnilo 1. 3. 2019 a predstavuje významné a už tradičné výročné stretnutie, ktoré si obe strany veľmi cenia. Ďalej bola predmetom diskusie správa Európskej komisie o implementácii procesných záruk v trestnom práve, implementácia smernice EÚ o právnej pomoci (povinnosť transpozície do 25. 5. 2019), hodnoteniu smernice EÚ o prístupe k advokátovi a aktuálnej judikatúre Súdneho dvora EÚ k európskemu zatýkaciemu rozkazu a judikatúre ESĽP k podmienkam vo výkone trestu odňatia slobody.

Štúdia CCBE o uplatnení konceptu národnej bezpečnosti

Na zasadnutí Stáleho výboru CCBE v Ríme 29. 3. 2019 bola okrem iného prijatá štúdia, ktorá sa venuje použitiu konceptu národnej bezpečnosti v jednotlivých krajinách Európskej únie a v závere prezentuje odporúčanie prijať právnu definíciu tohto pojmu, vychádzajúc z premisy, že chýbajúca definícia národnej bezpečnosti môže znamenať ohrozenie zásad právneho štátu. Hoci je samozrejmé, že štát musí mať možnosť adekvátne reagovať na rôzne formy ohrozenia národnej bezpečnosti, táto miera vlastného uváženia by sa mala vzťahovať len na druh hrozby a nie na samotný koncept národnej bezpečnosti. Štúdia ponúka prehľad jednotlivých snáh o definíciu pojmu zo strany OSN, poukazuje na absenciu definície v judikatúre ESĽP, a hoci právo EÚ obsahuje výnimku uplatniteľnosti v prípade otázok národnej bezpečnosti, takisto tento pojem nedefinuje. V jednotlivých vnútroštátnych právnych úpravách ide o koncept vágny a flexibilný, čím dochádza k oslabeniu právnej istoty a vytvára sa medzera v otázke vyvodenia zodpovednosti výkonnej moci (vrátane spravodajských služieb). Koncept národnej bezpečnosti je využívaný na odôvodnenie obmedzenia základných práv, vrátane prijímania opatrení na sledovanie a obmedzenie ochrany dôvernosti a mlčanlivosti advokáta.

Efektívny prístupu k spravodlivosti vo veciach ochrany životného prostredia

CCBE pripravila odpoveď na konzultáciu Európskej komisie o efektivite prístupu k spravodlivosti vo veciach ochrany životného prostredia, ktorá sa týka najmä implementácie Aarhuského dohovoru. Podstatný problém podľa CCBE je najmä neumožnenie mimovládnym organizáciám a iným osobám obrátiť sa priamo alebo nepriamo na Všeobecný súd EÚ, čo je v rozpore s Aarhuským dohovorom, aj s ohľadom na to, že EÚ je zmluvnou stranou dohovoru.

Deň európskych advokátov tento rok na tému právna pomoc v trestnom konaní

Každoročne sa 25. októbra z iniciatívy CCBE naprieč Európou slávi deň advokácie v spojení s európskym dňom spravodlivosti. Delegácie na zasadnutí stáleho výboru CCBE 29. 3. 2019 rozhodli, že témou pre rok 2019 bude *Právo na právnu pomoc v trestnom konaní*, keďže 25. 5. 2019 uplynie lehota na implementáciu smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1919 z 26. 10. 2016 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači. Európske advokátske komory si pripravia k téme rôzne aktivity, podujatia a materiály. CCBE sa venuje dňu európskych advokátov aj na svojej stránke *www.ccbe.eu/actions/european-lawyers-day*.

Rada Európy

Benátska komisia zverejnila stanovisko k právnej úprave správneho súdnictva v Maďarsku

Dňa 19. 3. 2019 Benátska komisia prijala stanovisko k záko-

nu o správnom súdnictve, ktorý nadobudol účinnosť v Maďarsku v decembri 2018. Benátska komisia analyzovala novú právnu úpravu z hľadiska súladu so zásadami právneho štátu. Vytvorenie systému špecializovaného správneho súdnictvo Benátska komisia ocenila, ale poukázala na to, že kreovaná súdna rada pre správne súdnictvo nemá vo svojom zložení dosť členov z iných oblasti mimo súdnictva, napr. advokácie. V zmysle záveru stanoviska extenzívne právomoci sú koncentrované v rukách niekoľkých zainteresovaných osôb a právna úprava nezaručila účinné brzdy a protiváhy vo vzťahu k nim. *Európska komisia pre demokraciu prostredníctvom práva* známa pod názvom *Benátska komisia* bola založená v roku 1990 Výborom ministrov Rady Európy a je jej poradným orgánom v ústavnoprávnych otázkach. Úlohou Benátskej komisie je poskytovať právne poradenstvo členským štátom a najmä pomôcť štátom zosúladiť legislatívu s európskymi a medzinárodnými štandardmi v oblasti demokracie, ľudských práv a právneho štátu.

V rámci projektu *HELP in the EU* sa konal medzinárodný seminár o ľudských právach v biomedicíne

V priestoroch Rady Európy vo francúzskom meste Štrasburg sa 7. a 8. 3.a 2019 konal medzinárodný seminár na tému *Kľúčové zásady ľudských práv v biomedicíne*. Išlo o úvodné stretnutie dištančného trojmesačného kurzu organizovaného v rámci spoločného projektu Rady Európy a Európskej únie *HELP in the EU*. (Viac na s. 64)

AIJA

*AIJA – **Medzinárodná asociácia mladých advokátov** (Association internationale des jeunes avocats) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.*

***Smart Up Berlin* –**
pohľad mladých právnikov na technologický vývoj

Inteligentné mestá, start-upy, technické inovácie a ochrana osobných údajov. To sú len niektoré z tém semináru *Smart Up Berlin*, ktorý sa konal 14. a 16. 3. 2019 v tejto nemeckej metropole. Na seminári sa zúčastnil advokátsky koncipient **Mgr. Marek Laca**, národný reprezentant AIJA pre Slovenskú republiku, ktorý nám v nasledujúcich riadkoch priblížil atmosféru podujatia.

AIJA každoročne organizuje konferencie z rôznych oblastí práva nielen pre svojich členov, ale aj všetkých tých, ktorí by sa chceli o tejto jedinečnej organizácii dozvedieť viac. Minuloročný výročný kongres AIJA, ktorý sa konal v Bruseli, sa tešil rekordnej účasti vyše 700 účastníkov.

Seminár Smart Up Berlin sa niesol v komornejšom duchu. Zúčastnilo sa ho viac ako 100 mladých právnikov z celého sveta a komornejšia atmosféra umožnila zúčastneným bližšie sa spoznať a nadväzovať kontakty.

Počas odbornej časti mali prítomní možnosť diskutovať a vymieňať si názory ohľadom budúcnosti a udržateľnosti života v mestách a trende tzv. „smart cities", o vplyve inteligentných technológií na každodenný život, ako aj o fenoméne start-upov. Berlín priblížil právne pozadie pojmov ako car sharing, e-mobility a vozidiel s autonómnym riadením, ktoré ovplyvňujú budúcnosť mobility vo všetkých svetových metropolách. Rekordne rýchlo sa rozvíjajúci technický rozmach vytvára okrem iného aj nové prostredie pre právo duševného vlastníctva. S technickými inováciami súvisí potreba ochrany osobných údajov s ohľadom na už takmer rok platné nariadenie GDPR, čo načrtlo otázku, či súčasné právne predpisy poskytujú dostatočne dobrý základ pre inovácie. Všetky prednášky boli veľmi podnetné a účastníci vďaka nim spoznali odlišné pohľady odborníkov zo zahraničia.

Akcie organizované AIJA však nie sú len o právnych témach. Ponúkajú zároveň možnosť diskutovať na celospoločensky atraktívne svetové témy a bohatý spoločenský program, vďaka ktorému si mohli zúčastnení vychutnať nezameniteľnú atmosféru Berlína. Zahraničné skúsenosti, ako aj možnosť vymieňať si názory na danú problematiku nielen v prednáškových sálach, ale najmä v osobnom rozhovore v uvoľnenom duchu dáva účastníkom možnosť nadviazať nové kontakty, nájsť potenciálnych business partnerov a odniesť si inovatívne prístupy využiteľné vo svojej každodennej praxi. Toto je ten pravý „AIJA spirit", o ktorom sa možno dobre číta, no ešte lepšie je ho priamo zažiť!

Blížiace sa podujatia AIJA

Highlightom roka je 57. medzinárodný kongres organizácie AIJA konajúci sa v Ríme na začiatku septembra. Keďže cieľom AIJA je posilniť spoluprácu aj s ázijským kontinentom, polročnú konferenciu organizuje koncom mája v Hong Kongu. Medzi ďalšie zaujímavé a Európanom dostupnejšie podujatia patria:

13. – 15. 6. 2019, Malorka
AIJA/INSOL Europe Mallorca Joint Insolvency Seminar

27. – 29. 6. 2019, Zürich
11th Annual Arbitration Conference / Medicines and medical devices in the EU Single Market: Dreams and reality

3. – 7. 9. 2019, Rím
57. International Young Lawyers' Congress

Členovia a priatelia AIJA sa stretávajú aj na lokálnej úrovni. Posledné stretnutie bolo predvianočné posedenie. To ďalšie je naplánované na letné mesiace v Bratislave, o čom vás budeme dostatočne včas informovať. Ako národný zástupca je Marek Laca kontaktná osoba pre všetky otázky týkajúce sa AIJA. Kedykoľvek sa preto naňho môžete obrátiť na adrese: *marek.laca@bnt.eu*.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

V rámci projektu *HELP in the EU* sa konal medzinárodný seminár o ľudských právach v biomedicíne

V priestoroch Rady Európy vo francúzskom Štrasburgu sa 7. a 8. marca 2019 konal medzinárodný seminár na tému *Kľúčové zásady ľudských práv v biomedicíne*.

Išlo o úvodné stretnutie dištančného trojmesačného kurzu organizovaného v rámci spoločného projektu Rady Európy a Európskej únie *HELP in the EU*. Na seminári sa zúčastnilo 75 sudcov, prokurátorov, advokátov a právnikov z 12 rôznych štátov EÚ. Slovensko reprezentovali dve účastníčky **JUDr. Eva Holdošová** a **Mgr. Adriana Chorváthová** ako zástupkyne advokátskej profesie.

Ťažiskom úvodného seminára bolo nielen predstaviť projekt *HELP in the EU* a e-learningovú platformu tohto kurzu, ale tiež prezentovať súčasné etické výzvy biomedicíny vyvolané rýchlym a rozsiahlym rozvojom nových technológii a biomedicínskym pokrokom.

Súčasťou programu bola exkurzia v Európskom súde pre ľudské práva spojená s prezentáciou jeho judikatúry týkajúcej sa bioetiky v praxi. Osobitne podnetná bola prezentácia francúzskeho profesora **Jean-René Bineta** na tému *Súčasné výzvy týkajúce sa biomedicíny a ľudských práv*. Advokát **Ronalds Rozkalns** z Lotyšska prednášal o slobodnom a informovanom súhlase, taliansky profesor Fabio Macioce o genetickom testovaní a biomedicínskom výskume a členka výboru Rady Európy pre bioetiku **Katrin Uerpmann** sa venovala problematike transplantácie ľudských orgánov a tkanív.

Cieľom projektu *HELP in the EU* je poskytnúť právnikom z členských štátov Rady Európy a EÚ medzinárodnú platformu na prehlbovanie ich odborných znalostí, ako aj priestor na vzájomnú diskusiu a vytváranie medzinárodných väzieb.

Účastníci kurzu sa pod odborným vedením tútorov interaktívnym spôsobom bližšie oboznámia s obsahom Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne (*The Oviedo Convention and its Protocols*), problematikou slobodného a informovaného súhlasu pacienta, lekárskeho tajomstva, ochrany údajov týkajúcich sa zdravia, ochrany embrya, s novými výzvami a otáznikmi, ktoré sa týkajú reprodukčnej medicíny a ľudskej smrti. Predmetom tohto kurzu je aj agenda genetického testovania a biomedicínskeho výskumu, ako aj agenda odberu orgánov a tkanív zo živých darcov na účely transplantácie. Uvedené témy sú bohato doplnené judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a vyjadreniami Výboru Rady Európy pre bioetiku.

Úvodný seminár účastníci ohodnotili ako obohacujúci a inšpirujúci, osobitne vyzdvihovali napr. prístup k zdrojom právnej literatúry týkajúcej sa danej problematiky vrátane judikatúry, ktorá je spracovaná veľmi stručne a prehľadne. Ďalším benefitom bola možnosť zoznámiť sa s advokátmi, sudcami a prokurátormi z iných krajín a diskutovať s nimi na tému bioetiky.

Slovenským účastníčkam miesto na seminári ponúkla Rada Európy z dôvodu ich zapojenia sa do kurzu o ochrane osobných údajov a práva na súkromie, ktorý realizuje Slovenská advokátska komora v rámci programu HELP na online vzdelávacej platforme Rady Európy.

Možnosť preštudovať si materiály k danej téme má každý advokát, ktorý sa zaregistruje na vzdelávacej platforme HELP (*http://help.elearning.ext.coe.int*), kde nájde bezplatné študijné materiály. Interaktívnych prezentácií je viac ako 25 a týkajú sa rôznych tém z oblasti ľudských práv.

JUDr. Eva Holdošová
advokátka

Zľava: JUDr. Eva Holdošová a Mgr. Adriana Chorváthová, Ana Medarska-Lazova zo sekretariátu HELP Rady Európy, štyria prednášajúci, Eva Pastrana a Ana Maria Telbis zo sekretariátu HELP Rady Európy

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z dvojčísla 3/2019 českého *Bulletinu advokacie*

V **úvodníku** s názvom *Jaká je advokacie a jaký je advokát?* sa podpredseda Českej advokátskej komory JUDr. Petr Poledník zaoberá stavom advokácie a zmenami v nej. Vyjadruje myšlienku, že advokácia je konzervatívna a mení sa tak, ako spoločnosť a reaguje na spoločenské zmeny. Zaoberá sa aj negatívnym obrazom advokátov v spoločnosti a úvahami o budúcnosti stavu.

V rámci **Aktualít** JUDr. Petr Toman informuje o agende ostatného zasadania predstavenstva ČAK.

Časť **Z judikatúry** obsahuje ■ rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 18. 9. 2018, sp. zn. 22 Cdo 5305/2017, k povoleniu nevyhnutnej cesty, ak nehospodári na pozemku vlastník, ale tretia osoba, v ktorom súd judikoval, že *právo na povolenie nevyhnutnej cesty má vlastník pozemku i v prípade, že ho sám nevyužíva, ale prenecháva ho na užívanie nájomcovi*; ■ Nález Ústavného súdu ČR z 20. 11. 2018, sp. zn. I. úS 2436/18, k porušeniu práva právnickej osoby zvoliť si svojho obhajcu v trestnom konaní, kde súd vyslovil, že *v konaní podľa zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, ak niektorí členovia štatutárneho orgánu právnickej osoby nie sú stíhaní, ale vystupujú ako svedkovia, sú títo členovia oprávnení konať za právnickú osobu, vrátane zvolenia obhajcu právnickej osobe. Ustanovenie opatrovníka právnickej osobe by v takom prípade predstavovalo porušenie práva na obhajobu*. ■ Rozsudok rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu z 24. 10. 2018, sp. zn. 7 As 192/2017-35, žaloba proti opakovanému odmietnutiu poskytnúť informácie, v ktorom súd vyjadril, *že žiadateľ o informácie môže vo veciach podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám podať priamo správnu žalobu proti rozhodnutiu povinného subjektu, ktorý po tom, čo jeho rozhodnutie zrušil odvolací orgán, znovu odmietol informáciu poskytnúť*; ■ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. 12. 2018, sťažnosť č. 20452/14 vo veci Molla Sali v. Grécko, k aplikácii práva šaría v dedičskom spore, ktorého aplikácia je proti vôli zomrelého kde súd vyjadril, že *takáto aplikácia je porušením Dohovoru. Sloboda vyznania nevyžaduje, aby štáty vytvárali špeciálny právny rámec na účel poskytnutia zvláštneho statusu so zvláštnymi privilégiami náboženským komunitám*.

Časť zahŕňa aj **glosu** k rozsudku Najvyššieho súdu ČR z 11. 10. 2018, sp. zn. 26 Cdo 527/2017 vo veci práva nájomcu na zľavu z nájomného pri spolúčasti nájomcu na vzniku vady predmetu nájmu a glosu k uzneseniu Vrchného súdu v Prahe z 20. 8. 2018, sp. zn. 7 Cmo 283/2017 na tému *Keď vašeho advokáta nemá sudca rád, alebo uloženie separácie nákladov zástupcovi účastníka z dôvodu zmarenia prvého pojednávania vo veci vznesením námietky zaujatosti sudcu*.

Rubrika **Z odbornej literatúry** obsahuje recenzie publikácií *Katastrální zákon. Praktický komentář* (Daniela Šustrová, Petr Borovička, Jaroslav Holý), *Zákon o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení. Praktický komentář* (Lenka Trešlová, Ivo Škrobák), *Zákon o mediaci. Komentář* (Tomáš Horáček, Martin Svatoš, Miloš Olík), *Smlouva o přepravě osoby v novém soukromém právu* (Ondřej Frinta), *Klíč k soudní síni* (Jaromír Jirsa, Libor Vávra, Petr Meduna, Kryštof Janek, Karel Havlíček).

V časti **Z advokacie** JUDr. Daniela Kovářová, prezidentka Únie rodinných advokátov, v príspevku *Advokátovy frustrace a jiná břemena* rozoberá viaceré stánky advokácie, ktoré môžu byť pre mnohých advokátov bremenom, napríklad bremeno komunikáce, prácu s emóciami, frustráciu.Časť obsahuje aj rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 23. 3. 2018, sp. zn. K 74/2017, podľa ktorého *je disciplinárnym previnením, ak advokát nesplní povinnosť uloženú mu vykonateľným rozsudkom, a to dokonca ani ako povinný v exekučnom konaní.*

V časti **Z Evropy a ze světa** informuje stále zastupiteľstvo ČAK v Bruseli o aktuálnom dianí v medzinárodných organizáciách.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

doc. JUDr. Pavel Mates, Csc., JUDr. František Púry, Ph.D.
Zákaz nucení k sebeobviňování
Článok sa venuje problematike uplatňovania zásady *nemo tenetur se ipsum accusare*, ktorá je zakotvená v Charte základných práv a slobôd a v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V súlade so zavedenou praxou súdov autori uplatňujú domnienku, že je uplatniteľná vo všetkých oblastiach, v ktorých sa ukladajú verejnoprávne sankcie. Analyzujú jej úlohu v jednotlivých procesných inštitútoch správneho práva a konkrétne v oblasti priestupkového práva. Autori v príspevku venujú pozornosť najmä zákazu nútenia k sebaobviňovaniu vo vzťahu ku kráteniu daní a vzťahu medzi právom odmietnuť výpoveď a zákazom nútenia k sebaobviňovaniu. Závery sú rozoberané v súvislosti s rozhodnutiami najvyšších súdov, ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva.

prof. Dr. Andreas Spickoff
Poučovací povinnost soudu v hodnotovém systému německého civilního procesního práva
Článok popisuje a analyzuje nemecké právo upravujúce poučovaciu povinnosť súdu v občianskoprávnych konaniach. Zaoberá sa vývojom a základnými okolnosťami ovplyvňujúcimi existenciu tohto inštitútu až do súčasnosti, poukazuje na vzťah k prejednacej zásade a princípu rovnosti strán.

MUDr. Mgr. Daniel Mališ, LL.M.
Co patří do tzv. dalších nemajetkových újem při ublížení na zdraví?
Článok sa zaoberá právnou úpravou náhrad pri ublížení na zdraví. V novom občianskom zákonníku bola zavedená nová kategória, okrem bolesti a sťaženého spoločenského uplat-

nenia by mala náhrada poškodenému kompenzovať aj tzv. „ďalšie nemajetkové ujmy". Cieľom článku je vytvoriť rámcový prehľad toho, čo všetko je možné pod pojem „ďalšie nemajetkové ujmy" v praxi zaradiť a používa na to množstvo praktických príkladov. Podľa autora pojem zahŕňa najmä situácie a podmienky, ktoré sa zvyčajne vyskytujú pri ublížení na zdraví, nie je to bolesť, nesúvisia s bolesťou a zároveň predstavujú dočasné následky.

doc. JUDr. Eduard Bruna, Ph.D.
Problematické aspekty úplatkářských trestných činů 3. část – Některé specifické nástroje k jejich odhalování
Článok je poslednou, treťou časťou nadväzujúcou na predchádzajúce dve časti, ktoré sa zaoberali kľúčovými pojmami úplatkárskych trestných činov – úplatok a všeobecný záujem – a ktoré boli uverejnené v *Bulletine advokacie* č. 10/2018 a č. 12/2018. Už v týchto textoch sa autor okrajovo zaoberal otázkou účinnosti právnej úpravy v boji proti korupcii. Tretia časť článku sa zaoberá hmotnoprávnymi a procesnými nástrojmi, ktoré majú a môžu slúžiť na uľahčenie odhaľovania úplatkárskych trestných činov.

JUDr. Jan Provazník, Ph.D.
Trestněprávní meze lži při obhajobě v trestním řízení
Článok pojednáva o teoretických východiskách práva obvineného obhajovať sa v trestnom konaní aj vedomým poskytovaním nepravdivých faktov. Autor analyzuje ľudskoprávne požiadavky, upozorňuje na príslušné pasáže niektorých zahraničných právnych úprav a rieši historický účel imunity obvineného voči trestnému činu krivej prísahy a zaoberá sa aj teleologickými závermi jeho súčasnej podoby. Aj keď túto otázku ešte komplexne neriešila rozhodovacia prax, článok formuluje možné prístupy k nej, ktoré by mohli byť použité v aplikačnej praxi.

JUDr. Jiří Mulák, Ph.D.
Zásada kontradiktornosti v trestním řízení – evropské souvislosti a česká reflexe
Článok je víťazom v kategórii *Talent roka* v súťaži *Právnik roka 2018*. Autor sa v ňom zaoberá jednou zo základných zásad trestného konania – zásadou kontradiktórnosti. Táto zásad a v právnej vede v podstate nie je poňatá jednotne a autor sa venuje európskym súvislostiam a jej konkrétnou reflexiou najmä v konaní pred súdmi v Čechách. Dospel k záveru, že európske požiadavky na zásadu kontradiktórnosti sú už v českom kontinentálnom konaní riadne zastúpené, niektoré prvky však možno ďalej posilniť. V súvislosti s rozsahom diela vydáva bulletin len úvodnú časť, celý text je dostupný na *www.bulletin-advokacie.cz*.

Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.
Insolvenční EKG a jiné záhady statistických dat
Autor predkladá analýzy vybraných údajov o insolvenčnom konaní, ktoré sa týkajú najmä oddlženia. Vo svojej analýze upozorňuje predovšetkým na vývoj nápadu insolvenčných návrhov a návrhov na povolenie oddlženia na insolvenčné súdy, sleduje, či je insolvenčné konanie pre dlžníkov vyhľadávné a akým spôsobom oddlženie prebieha, či dlžníci žiadajú o insolvenčné konanie, alebo nie, a akým spôsobom sa vykonáva oddlženie. Autor poukazuje aj na analýzu vybraného súboru desiatok tisícov insolvenčných prípadov s pracovným názvom *Insolvenčné EKG*, ktoré používa na opísanie dĺžky rozhodovacej činnosti insolvenčných súdov v súvislosti s oddlžením.

JUDr. Martin Hobza, Ph.D.
ICO a tokeny optikou práva kapitálového trhu: mohou být tokeny investičními cennými papíry?
Článok analyzuje otázku, či vôbec, a za akých podmienok môžu byť tokeny vydané v rámci ICO považované za prevoditeľné cenné papiere v zmysle unijnej regulácie finančného trhu a investičné cenné papiere v zmysle prislušnej národnej legislatívy. Úvahy sa zameriavajú na vymedzenie pojmových znakov „tradičného" inštitútu prevoditeľných, resp. investičných cenných papierov a posúdenie ich možnej aplikovateľnosti vo vzťahu k tokenom. Autor sa snaží hľadať odpovede na kľúčovú otázku: Môžu byť (niektoré) tokeny považované za investičné cenné papiere v zmysle zákona o podnikaní na kapitálovom trhu bez ohľadu na ich uznanie ako cenných papierov alebo zaknihovaných cenných papierov v zmysle Občianskeho zákonníka?

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynie v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovnícku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, *ondrisova@sak.sk*

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

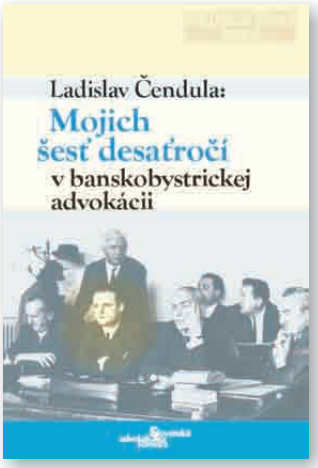

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii.
Slovenská advokátska komora, Bratislava, 2018

Slovenská advokátska komora dlhodobo podporuje systematické spracúvanie histórie advokácie na našom území. Spracúva históriu organizácie a výkonu advokácie a spomína na jednotlivých významných advokátov Slovenska. Tých, čo sa preslávili tiež v slovenskej kultúre (Pavol Országh Hviezdoslav, Janko Jesenský, Ivan Horváth, davisti – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli), ale aj tých, ktorých celkom konkrétne pre ich významné postavenie v slovenskej advokácii pripomenuli ich blízki (Ján Eugen Kováč, Vojtech Rampášek).

Je to už 6 rokov, čo vyšla kniha *Advokácia v spomienkach advokátov*. V nej o ľudskosti a slušnosti v každej dobe a predovšetkým v advokácii píše aj Ladislav Čendula. Zrejme tu kdesi vznikla myšlienka venovať sa banskobystrickej advokácii viac.

V úvode predseda Slovenskej advokátskej komory **Tomáš Borec** píše, že nejde len o osobné spomienky na život a prácu advokáta, ale na 60 rokov advokácie v Banskej Bystrici.

Na knižke sa podieľal aj **Peter Kerecman**. Ako prvý z historikov advokácie na Slovensku vložil tému do širších historických súvislostí a reálií. Banská Bystrica bola sídlom advokátskej komory od roku 1875 a bola jednou zo štyroch advokátskych komôr, ktoré v uhorskom období fungovali na území dnešného Slovenska. Bola to komora síce jedna z najmenších, ale o to kompaktnejšia. Navyše, pochádzalo z nej mnoho významných osobností, ktoré po vzniku Československa budovali organizáciu advokácie na Slovensku. Turčiansky Svätý Martin ako nové sídlo advokácie Slovenska (od roku 1921) – a v disciplinárnej oblasti aj pre advokátov z Podkarpatskej Rusi – totiž územne patril do pôvodnej banskobystrickej advokátskej komory.

Napriek tomu, že bystrická komora evidovala pri zániku v roku 1921 iba 61 členov, čo v celoslovenskom priemere znamenalo asi 6 % z advokátskeho stavu, v podstatnej miere mala zastúpenie v ďalšom vývoji komorového života, a to v popredných osobách advokácie. Z tohto regiónu pochádzali predseda martinskej komory Ján Vanovič, tajomník Miloš Vančo, pokladník Ján Izák – všetko martinskí advokáti, teda členovia bývalej bystrickej komory. Členom výboru sa stal Koloman Burkovszky a po ňom Eduard Rippely, advokáti z Banskej Bystrice, azda najskúsenejší činitelia v advokácii. Členom výboru bol aj Ján Vesel zo Zvolena a náhradným členom výboru Mojžiš Strausz, ďalší martinský advokát. Región Banskej Bystrice mal zastúpenie aj v ďalšej činnosti advokácie. Za člena disciplinárneho súdu pri najvyššom súde v Brne správny výbor komory zvolil Jána Mudroňa z Turčianskeho Sv. Martina, neskôr Vojtecha Tillesa z Banskej Bystrice, bývalého dlhoročného komorového funkcionára a posledného predsedu bystrickej komory. Za členov advokátskej skúšobnej komisie v Bratislave boli z bývalej bystrickej komory zvolení Dušan Halaša, martinský advokát a už spomínaný Eduard Rippely z Banskej Bystrice. Okrem toho do Stálej delegácie advokátskych komôr v Prahe správny výbor zvolil v roku 1923 ako riadneho člena Karola Tandlicha z Banskej Bystrice, komorového žalobcu bývalej bystrickej komory. Historický prehľad končí obdobím 1949 – 1953, ktoré prinieslo zásadné zmeny v organizácii i výkone advokácie na Slovensku v rámci Československa.

Samotné spomienky Ladislava Čendulu vznikli v spolupráci s banskobystrickým novinárom **Jozefom Habočíkom** a synom **Ladislava Čendulu**.

Ladislav Čendula (1930) absolvoval Právnickú fakultu Slovenskej univerzity v Bratislave, v roku 1953 sa stal advokátskym koncipientom a v roku 1954 advokátom v Advokátskej poradni Banská Bystrica. Pôsobil na pobočke v Kremnici a vo Zvolene a od roku 1960 sa stal vedúcim Advokátskej poradne v Banskej Bystrici. Ladislav Čendula pôsobil aj v najvyššej organizačnej štruktúre československej advokácie. Bol náhradným členom výboru Ústredia československej advokácie v Prahe (1968) a viac funkčných období členom výboru Ústredia slovenskej advokácie v Bratislave. Pracoval tiež ako člen sekcie občianskeho práva pri Ústredí československej advokácie v Prahe a veľa publikoval. V roku 1990 bol poverený vedením prokuratúry Slovenskej republiky. Vykonával advokáciu aj po znovu obnovení jej slobodného výkonu a do dôchodku odišiel v roku 2010.

Osobné spomienky na detstvo, rodinu, štúdiá, svet právnikov, na prípady a súdne pojednávania tohto všestranného a skúseného advokáta potešia nielen jeho najbližších kolegov, ktorí si ešte čosi z tejto atmosféry pamätajú. Sú nezame-

niteľným svedectvom doby. Síce nedávnej, no pre mnohé generácie súčasníkov už nezažité.

Spomínať na obdobie 50-tych, 60-tych, 70-tych, 80-tych rokov je veľmi užitočné. Lebo prameňmi k skúmaniu a poznaniu tejto našej minulej etapy nie je len právna úprava a rôzne oficiálne dokumenty. Cenná je aj história žitá a zaznamenaná jednotlivcami.

Cenné sú tiež **spomienky mladších kolegov** Ladislava Čendulu, advokátov **Miroslava Abelovského, Daniely Bacíkovej, Jozefa Brázdila, Petra Dlhopolčeka, Jána Gerega, Magdy Jaňovkovej, Pavla Porubského** a bývalého sudcu Krajského súdu Banská Bystrica, neskôr advokáta, **Jozefa Švarca**. Spomienky všetkých svedčia o vysokej erudovanosti Ladislava Čendulu a o jeho prirodzenej autorite.

Že ide o komplexnejšiu publikáciu o banskobystrickej advokácii, svedčia aj prílohy. Peter Kerecman pripravil niekoľko **biografií dosiaľ nespracovaných banskobystrických advokátov** dávnejšieho obdobia (narodení okolo roku 1900), zoznamy advokátov so sídlom v Banskej Bystrici do roku 1948. Vypracoval tiež **zoznamy advokátov** Advokátskej poradne Banská Bystrica od roku 1953 a Krajského združenia advokácie v Banskej Bystrici (1972 – 1989).

Spomínanie je doplnené aj obrazovou prílohou. Zaujímavé je vidieť, aké dokumenty sprevádzali vznik koncipientskej praxe Ladislava Čendulu: umiestnenka na formulári Poverenníctva školstva, vedy a umení vyplnená dekanátom Právnickej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave do Advokátskej poradne Banská Bystrica z mája 1953, pokyn Ústředí advokátních poraden v Praze na prijatie do Advokátskej poradne Banská Bystrica z júla 1953 a hlásenie vedúceho Advokátskej poradne Banská Bystrica ústrediu do Prahy o nastúpení na pracovisko z augusta 1953.

Zaujímavé je však vidieť aj dobové fotografie. Napríklad fotografia „osadenstva" Advokátskej poradne Banská Bystrica z roku 1953 veľa vypovedá o osobnej atmosfére kolektívu spolupracovníkov – advokátov, koncipientov i administratívnych a účtovných pracovníkov. Keď si uvedomíme, že v tom čase v Advokátskej poradni Banská Bystrica pôsobilo 6 advokátov, v jej pobočkách ešte 19 advokátov a celoslovenský počet bol 186 advokátov, sú zrejmé úplne iné väzby, osobný kontakt a vzťahy. Pekne to dopĺňa Jozef Brázdil, ktorý nastúpil do Advokátskej poradne Banská Bystrica začiatkom 70-tych rokov: *„Vtedy ešte vládli slušné zvyky a advokátski čakatelia (teraz koncipienti) s vedúcim poradne absolvovali túru po okresnom a krajskom súde, kde ma JUDr. Čendula predstavil prítomným sudcom."* (s. 68)

Spomínanie má čaro, ale je aj užitočné.

Dôležitým dokladom nadčasového pohľadu Ladislava Čendulu na potreby advokácie v realite socialistického obdobia je jeho vyjadrenie zverejnené v *Rudom práve* 4. mája 1968. Na otázku novinára: *„Čo chýba vašej poradni a advokátom v krajoch vôbec?"* odpovedal: *„To najhlavnejšie, čo chýbalo, advokátstvo už dostalo: slobodné a demokratické ovzdušie, ktoré u nás zavládlo. Dúfame, že demokratický proces v našej spoločnosti skončí dlhodobý boj advokátstva o jeho nezávislosť. Akčný program strany plne rešpektuje túto požiadavku a plná nezávislosť advokátstva od štátnych orgánov je v ňom zakotvená. Samozrejme, nezávislosť advokátstva musí byť vyslovená aj v zákone, pričom nový zákon bude musieť riešiť aj mnohé ďalšie zmeny, ktoré vyplynú z nového postavenia advokátov a advokátstva vôbec."* (s. 105)

Nevyhnutnosť slobodnej a nezávislej advokácie sa „prenášala" v jednotlivých osobách advokácie, aj tých, ktorí do nej vstúpili od 50-tych rokov 20. storočia. Zrejme ide o genetickú výbavu advokáta.

doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.
Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu. *Kniha Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii* vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.
V prípade záujmu kontaktujte: *ondrisova@sak.sk*

O význame organizácie advokácie v komorách

Budúci rok oslávi Slovenská advokátska komora 30. výročie svojho vzniku a pripomenie si zároveň aj 145 rokov existencie advokátskych komôr na našom území. Pri tejto príležitosti Slovenská advokátska komora prijala rozhodnutie zmapovať históriu organizácie advokácie na našom území. Kolektívna monografia *Advokátske komory na Slovensku 1875 – 1948* je prvým výsledkom týchto snáh. Je ohraničená rokmi 1875 a 1948, v ktorých na Slovensku advokátske komory pôsobili. Vznikli v roku 1875 a ku koncu roku 1948 boli zrušené. Komorová organizácia advokácie bola obnovená až v roku 1990 s obnovením slobodnej advokácie.

Vznik advokátskych komôr v Uhorsku v roku 1875 aj vznik Slovenskej advokátskej komory v roku 1990 spája to, že v bezprostredne predchádzajúcich obdobiach advokácia v komorách organizovaná nebola, hoci v zahraničí tento model úspešne fungoval. V oboch prípadoch predchádzala vzniku komôr diskusia medzi samotnými advokátmi. Uhorskí advokáti v 19. storočí a slovenskí advokáti o vyše storočie neskôr museli najprv o potrebe prijatia takejto zákonnej úpravy presvedčiť ministerstvo spravodlivosti, ale aj poslancov parlamentu. V oboch prípadoch sa to podarilo. V Uhorsku bola takto nahradená organizácia advokácie riadenej štátom, v ktorej štát rozhodoval o tom, komu bude dovolené advokáciu vykonávať a v ktorej sám advokátov i disciplinárne trestal. V Československu po roku 1989 boli komorou nahradené advokátske poradne a krajské združenia advokátov, členstvo v ktorých bolo podmienkou pre výkon advokácie.

Vzniku uhorských advokátskych komôr predchádzalo založenie viacerých advokátskych spolkov, na pôde ktorých sa myšlienka presadenia komôr do pripravovaného advokátskeho poriadku formovala. Vzniku Slovenskej advokátskej komory a s tým spojenému samotnému obnoveniu slobodnej advokácie prechádzala mimoriadna konferencia slovenských advokátov, ktorá sa konala v januári 1990 v Banskej Bystrici. Tu sa po prvý raz po mnohých rokoch zišli všetci slovenskí advokáti, aby sami rozhodli, kam sa bude advokácia uberať. Napriek tomu, že zrejme nikto z nich ako advokát nepôsobil pred rokom 1948, aj na tejto konferencii sa kolegovia ohliadali do minulosti, odvolávali na princípy staršej právnej úpravy a zhodli sa na spôsobe novej úpravy, o ktorej slovami advokáta Ivana Friedla musí platiť: *„Pokiaľ ide o model advokácie – my musíme byť slobodné povolanie!“*

Obe udalosti spája aj to, že snaha advokátov vytvoriť si advokátsku komoru pramenila z potreby vytvorenia takej organizácie, ktorá by bola zárukou slobodného výkonu advokácie. Zverenie rozhodovania o veciach advokácie do rúk advokátskej komory nezávislej od štátu je jej predpokladom. Pre slobodu advokácie je totiž nevyhnutné, aby boli minimalizované zásahy štátu najmä do rozhodovania o zápisoch do zoznamov advokátov a koncipientov, ich výmazoch či disciplinárnych konaniach. Práve takýto slobodný výkon advokácie je predpokladom naplnenia úloh advokátov v právnom štáte.

Cesta k takejto organizácii advokácie sa začala vďaka snahám advokátov dávno pred prijatím advokátskeho poriadku v roku 1874.

Ešte v polovici 18. storočia výkon advokácie v Uhorsku nevyžadoval zloženie žiadnej skúšky ani vykonanie predchádzajúcej praxe – predpokladalo sa, že každý budúci advokát bude fakticky vykonávať prípravnú prax vo vlastnom záujme.

K zmene došlo v roku 1769, keď na návrh Kráľovskej kúrie Mária Terézia nariadením podmienila výkon advokácie zložením advokátskej skúšky a vykonaním predchádzajúcej praxe. Advokátske skúšky sa skladali pred piatimi sudcami súdnej tabule. Vedenie zoznamov advokátov bolo zverené súdnym stoliciam, disciplinárnu právomoc nad advokátmi vykonávali kráľovské súdne tabule. Advokáti proti zavedeniu skúšky nenamietali, no obávali sa, že skúška odradí mladých adeptov povolania. Skupina advokátov zastupujúcich pred Kráľovskou kúriou reagovala vyhlásením, v ktorom uviedli, že *„v Uhorsku je vážené povolanie advokáta, zdokonaľujú sa v ňom synovia z popredných a urodzených rodín pripravujúc sa na jeho kolbištiach na vyššie poslanie. Advokácia je seminárom takmer pre každého štátneho hodnostára. Ľudia vznešeného charakteru sa nehanbia vykonávať toto povolanie. Skôr kvôli cti, než kvôli odmene. Odmenu nahradila u mladých nádej, že sa dostanú do vyšších úradov. Zavedením skúšky hrozí, že mladí zostanú doma“*.[1] Toto nariadenie zároveň prikazovalo sudcom, aby nútili advokátov k stručnosti. Tu už rovnaká skupina advokátov protestovala, pretože išlo o obmedzenie slobody advokácie pri zastupovaní klienta: *„Duša sudcov nie je v rukách advokátov. Advokát nemôže vopred vedieť, do ktorej spornej otázky, do ktorého momentu v prípade, vloží sudca svoju dušu. Čo jeden súd považuje za neužitočnú vec, iný spraví základom svojho rozhodnutia.“*[2]

V roku 1804 nahradila dovtedajšiu právnu úpravu advokácie Inštrukcia Kráľovskej kúrie pre advokátov (*Institutio pro advocatis*), ktorá sa stala hlavným prameňom rodiaceho

sa advokátskeho práva. Aj podľa tejto inštrukcie bolo predpokladom na výkon advokácie zloženie advokátskej skúšky, na ktorú mohol byť pripustený iba ten uchádzač, ktorý absolvoval právnické štúdium na právnickej akadémii alebo univerzite, zložil všetky predpísané skúšky počas štúdia, vykonal dvojročnú prax u advokáta alebo na súde a bol mravne bezúhonný. Skúška sa skladala pred sudcami kráľovskej súdnej tabule, o zápise do zoznamu advokátov rozhodovala súdna stolica v obvode, ktorej sa hodlal advokát usadiť.

Uhorskí advokáti už v roku 1832 prejavili silnú stavovskú spolupatričnosť, keď sa spoločne obrátili na Kráľovskú kúriu so žiadosťou o pridelenie miestnosti, v ktorej by mohli organizovať svoje porady o stave justície v krajine a o návrhoch zákonov. Historik maďarskej advokácie Ľudovít Králik[3] to hodnotil slovami: *„Nazvali sa "advokátskym stavom", aj keď oficiálne z advokátskeho stavu nič nejestvovalo. Ale označovali sa "stavom", pretože cítili, že ak budú náležite vykonávať svoje povolanie, utvoria advokátsky stav. Tento stavovský pocit čerpali zo sily svojho povolania."* [4]

V roku 1841 už advokáti uvažovali o založení advokátskeho združenia, ktoré by vydávalo aj odborný časopis.[5] O sedem rokov neskôr (1848) advokát Alexander Kaill vydal knižne návrh advokátskeho poriadku žiadajúceho vytvorenie advokátskych komôr, ktoré by sami rozhodovali o prijímaní advokátov do stavu.[6]

Po revolúcii 1848 a zavedení rakúskeho právneho poriadku na našom území krátko platil Advokátsky poriadok pre Uhorsko účinný od začiatku roku 1853.[7] Advokátov menoval rakúsky minister práva, ktorý určoval i počty advokátov v obvodoch jednotlivých súdov (*numerus clausus*), avšak zároveň predpokladal i zriadenie Advokátskych výborov. Okrem zloženia skúšky a vykonania praxe bol zápis do zoznamu advokátov podmienený aj získaním doktorátu práv na univerzite. Advokátska skúška sa skladala pred trojčlenným skúšobným senátom na zemskom súde.[8] Ministrom práva menovaného advokáta zapísal do zoznamu advokátov zemský súd, ktorý zoznam viedol. Advokátske výbory boli zriaďované ministrom práva pre obvod jedného alebo viacerých zemských súdov, minister práva menoval spomedzi advokátov ich predsedu a prvých členov advokátskeho výboru. Funkcionárov na ďalšie obdobia menoval zemský súd s predchádzajúcim súhlasom ministra práva. Pri ich výbere nebolo potrebné zohľadniť mienku advokátov. Napriek tomu bola táto úprava krokom na ceste vytvárania samosprávy advokácie. Advokátske výbory sa vyjadrovali k potrebe vytvorenia nového advokátskeho miesta alebo obsadenia miesta uvoľneného, mohli podávať návrhy na zmeny právnej úpravy v súdnictve a boli zároveň povinné vykonávať dozor nad advokátmi, sledovať ich pôsobenie, mravnosť a plnenie povinností. Ak výbor zistil pochybenie, mal iniciovať disciplinárne konanie na súde. Výbor viedol zoznam kandidátov advokácie. Náklady činnosti výboru znášali advokáti.[9]

Po odstránení Bachovho absolutizmu (1859) a vydaní Októbrového diplomu (1860) bol obnovený pôvodný uhorský právny poriadok a s ním aj úprava advokácie spred roku 1848. Ako vyplýva z Dočasných pravidiel Judexkuriálnej konferencie (1861), advokátom sa mohol stať iba ten, kto ukončil právnické štúdium, zložil advokátsku skúšku pred Kráľovskou kúriou a vykonal dvojročnú prax. Doktorát sa už znova nevyžadoval.

V rámci nevyhnutnej justičnej reformy sa diskutovalo aj o postavení advokácie. Otázkou bolo, aký prístup k úprave advokácie sa presadí. Spektrum možností bolo široké: od úplného ponechania advokácie bez regulácie, ale aj bez privilégií a jej chápania ako akéhokoľvek iného podnikania nevyžadujúceho žiadnu organizáciu na jednej strane, až po prísne podriadenie advokácie dozoru štátu a jej striktné organizovanie bez akýchkoľvek prejavov samosprávy na druhej strane.

Proti prísnemu podriadeniu advokácie štátu sa zdvihol odpor, advokáti argumentovali: *„Prácou advokáta je napomôcť obhajobe jeho klienta, hľadať argumenty a prednášať ich v jeho prospech. Pri tejto práci, potrebuje predovšetkým nezávislosť od súdu, úradov, potrebuje úplnú voľnosť myslenia a dokazovania, aby mohol v každom prípade slobodne argumentovať v záujme klienta. Čokoľvek povie o rozhodnutí sudcov, nesmie v ňom vyvolať pocit, že sa on sám dostane do problémov so štátnou mocou. Avšak ako môže byť advokát odvážnym rečníkom, ak jeho zamestnanie a uplatnenie závisí od tej istej moci, ktorá menuje aj sudcu? Ako má viesť spor proti vláde, proti úradu, ktorý ho menoval a ktorý ho môže v disciplinárnom konaní z úradu aj zosadiť? Základom výkonu povolania advokáta je jeho sloboda a nezávislosť od každej vládnej moci. Disciplinárna právomoc nad advokátmi nesmie byť zverená súdom."*[10] Advokáti poukazovali na to, že v neďalekom Prusku, kde bola advokácia podriadená štátu, malo takéto usporiadanie neblahé dôsledky: *„Advokáti menovaní panovníkom a dozorovaní štátom neposkytovali služby tak, ako sa to od nich očakávalo. Zmäkli a zmierneli. Ich energickosť sa stratila, stali sa mdlými a nedôraznými. Prečo by mali s čerstvou a plnou silou útočiť na chybné rozhodnutia súdov a úradov, keď práve oni mali v rukách celú existenciu advokáta. V celom Prusku sa množili sťažnosti na advokátov, verejnosť sa na nich neobracala s dôverou. Dôsledkom bolo aj to, že sa v Prusku rozrástol počet pokútnikov. Pokútnici síce neposkytovali záruku odbornosti, ale nezáviseli od štátnej moci."* [11]

Ani úplná voľnosť advokácie na druhej strane spektra prístupov nebola považovaná za vhodnú. Stavala advokátsky stav na úroveň obyčajných obchodníkov, degradovala potrebu vzdelania a praxe. Východiskom sa javila organizácia advokácie v komorách a dôvodilo sa takto: *„Advokát organizovaný v advokátskej komore nemôže povedať o sebe, že je úradníkom, pretože ho nemenuje štát. No prijatie do advokátskej komory je úplne rovnocenné s menovaním do štátneho úradu, advokát je rovnakým nástrojom spravodlivosti ako sudca. Moderná advokácia je postavená na organizácii formou komôr.*[12] *(...) Nezávislosť advokátskych komôr necháva rásť lásku k povolaniu, komory posúvajú vpred toho, koho oduševňuje cit pre povolanie advokáta."* [13]

Advokáti sa zároveň v šesťdesiatych rokoch 19. storočia začali na viacerých miestach Uhorska združovať do advokátskych spolkov s cieľom tieto myšlienky presadiť v nadchá-

dzajúcej justičnej reforme a vybojovať advokátskemu stavu nezávislosť od súdov a úradov. Takto vznikol aj Košický advokátsky spolok, ktorý ovplyvnil aj neskoršiu organizáciu advokácie na strednom a východnom Slovensku.

Justičná reforma v Uhorsku spočívala predovšetkým vo vytvorení novej súdnej sústavy založenej na oddelení súdnictva od správy. V roku 1872 boli vytvorené samostatné súdne orgány – kráľovské okresné súdy a pre obvody jednotlivých žúp boli zriadené kráľovské súdne stolice.

Po vyriešení základných otázok justičnej reformy dozrel čas i na prípravu vládneho návrhu advokátskeho poriadku. Jeho podobu formovalo vedenie ministerstva spravodlivosti – minister spravodlivosti Teodor Pauler a štátny tajomník Karol Csemegi. Návrh zákona bol v máji 1873 dokončený, bol predložený na diskusiu a následne do parlamentu.

Zákon navrhoval zriadenie advokátskych komôr pre obvody jednej alebo viacerých súdnych stolíc a bol postavený na princípe, podľa ktorého každý, kto získa požadovanú kvalifikáciu vrátane doktorátu (ktorý sa dovtedy nevyžadoval), vykoná predpísanú štvorročnú prax (dovtedy bola dvojročná) a zloží skúšku, sa môže stať advokátom. Menovanie advokáta štátom bolo vylúčené a *nummerus clausus* zakázaný. Aj disciplinárne rozhodovanie malo byť zverené v prvom stupni advokátskej komore. Tieto princípy sa mali vo forme zákona presadiť v Uhorsku po prvý raz v histórii.

Okolnosti a argumenty pre vznik advokátskych komôr a stanovenie podmienok na vstup do advokácie prednášané pred jeden a pol storočím sú stále poučné a zdá sa, že aj dnes aktuálne.

Hodnoty advokácie v jej kolektívnej pamäti na Slovensku pretrvali i štyri desaťročia neslobody. Je úlohou a povinnosťou advokátov – aj v záujme zachovania slobody a rozvoja advokácie – tieto hodnoty si nielen pripomínať, ale ich aj odovzdávať ďalším generáciám a túto kolektívnu pamäť tak neustále podporovať. Práve preto sa zrodila kniha o advokátskych komorách a ich pôsobení v rokoch 1875 – 1948.

Poznámky

1 Išlo o spoločné vyhlásenie advokátov zastupujúcich pred kráľovskou kúriou prostredníctvom advokáta Wenzla.
2 K tomu viac: KRALIK, L.: A Magyar ügyvédség, Az ügyvédi kar (*Maďarská advokácia, Advokátsky zbor*). Budapešť, Franklin – Társulat, 1903, s. 192.
3 Ľudovít Králik (1849 – 1913) sa narodil 11. 10. 1849 v Budapešti v rodine slovenského hodinára Samuela Králika. Študoval na evanjelickom gymnáziu v Banskej Bystrici a lýceu v Bratislave, právo študoval v Budapešti a vo Viedni. Advokátom sa stal v roku 1874, bol členom Budapeštianskej advokátskej komory. Podieľal sa na príprave viacerých zákonov z oblasti občianskeho a konkurzného práva a bol i autorom viacerých odborných právnických publikácii. Zomrel v júli 1913 v Bratislave. Historikom uhorskej advokácie ho nazval Vladimír Fajnor (FAJNOR, V. Bratia Mudroňovci, Štefan Fajnor a Miloš Štefanovič. In: Prvý sjazd advokátov zo Slovenska a Podkarpatskej Rusi v Bratislave dňa 6. a 7. IV. 1935. Sostavil Výkony vybor sjazdu. Bratislava: I. sjazd advokátov na Slovensku a Podkarpatskej Rusi vlastným nákladom, 1935, s. 17.)
4 Dielo v pozn. 2, s. 201 – 204.
5 Tamtiež.
6 Tamtiež.
7 Patent cisársky daný dňa 24. júla 1852 č.138/1852, ktorým sa predpisuje Advokátsky poriadok pre Uhorsko, Chorvátsko, Slavónsko, banát Temešský a Vojvodstvo Srbské s výnimkou vojenskej hranice. Tento cisársky patent bol uverejnený v čiastke LIII, čísle 170 vydanom 7. 9. 1852 Ríšskeho zákonníka a vládneho vestníka ročník 1852.
8 Spočiatku podľa výnosu č. 145/1854 Dočasný predpis o vykonávaní advokátskych skúšok v Maďarsku.
9 K tomu viac: KERECMAN, P. – MANIK, R: História advokácie na Slovensku. Eurokódex, Bratislava, 2011, s. 83 a nasl.
10 Dielo v pozn. 2, s. 25 – 26.
11 Dielo v pozn. 2, s. 24 – 26.
12 Dielo v pozn. 2, s. 28 – 29.
13 Dielo v pozn. 2, s. 30.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhlásila aj na rok 2019

XVIII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému príspevku si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho či medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Texty v rozsahu maximálne 34 000 znakov vrátane medzier treba poslať e-mailom na *ondrisova@sak.sk* alebo *darina.stracinova@sak.sk*.

Termín uzávierky je 30. november 2019.

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* príspevky vyhodnotí do konca decembra 2019.
Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. ju zvýšiť.

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:
JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:
PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk
Administrácia:
Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:
Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:
Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10
ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 29. 3. 2019
Uzávierka redakčnej časti: 26. 4. 2019
Toto číslo vyšlo 30. 4. 2019

Slovenská advokátska komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom tlačenom periodiku. Odborný článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**

2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).

3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.

4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.

5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:

   Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.

6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.

7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.

8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**

9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie **anonymne** (nepozná meno autora). Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok na viac častí. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.

10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.

11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.

12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Slovenská advokátska komora

bulletin slovenskej advokácie